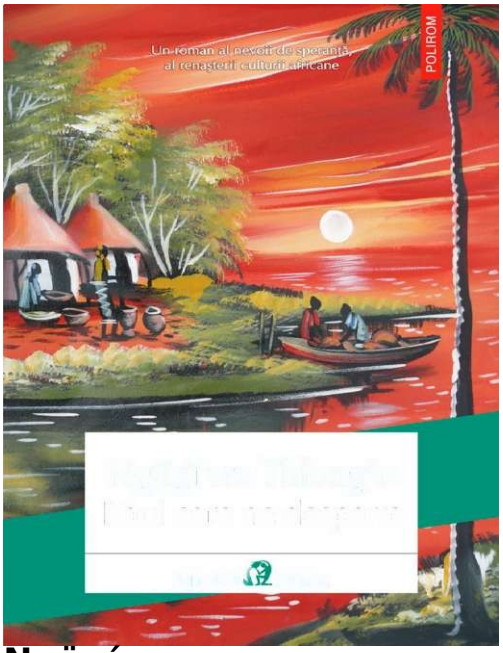

Ngügí wa Thiong'o

. POLIROM

Rául care ne desparte

BIBLIOTECA*

Ngügí wa Thiong'o

Râul care ne desparte

Traducere din limba engleză şi note de Mihaela Negrilă

POLIROM 201

2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română
www.polirom.ro Editura POLIROM Iaşi, B-dul Carol I nr. *4;* P.O. BOX 266, 700506 Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1; sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728
ISBN ePub: 978-973-46-4528-2 ISBN PDF: 978-973-46-4529-9
ISBN print: 978-973-46-4285-4
Coperta: Carmen Parii Pe copertă: © iStockphoto.com/Gorodetskaya Svetlana

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de

calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în

conformitate cu legile
în vigoare

.Lectura digitală protejează mediul Versiune digitală

realizată în colaborare cu elefant.ro

O

eleFant

tNGUGÎ WA THIONG'O s-a născut în Limuru, Kenya, în 1938. Studiile superioare şi le-a definitivat la Universitatea Makerere şi la Universitatea din Leeds. Primul său roman, *Nu plînge, copile,* a fost publicat în 1964, urmat în 1965 de *Rîul care ne desparte, Un bob de grîu* în 1967 şi *Petale de sînge* în 1977. *Diavol pe cruce,* publicat în 1980, a fost gîndit şi scris în timp ce autorul era în închisoare, în Kenya, unde fusese trimis fără să fie judecat, după punerea în scenă de către ţărani şi muncitori a primei sale piese, *Ngaahika Ndeenda (Mă însor cînd vreau eu).* în 1986 publică, în Kenya, romanul *Matigari.* Ngugî wa Thiong'o a publicat, de asemenea, antologii de proză scurtă, piese de teatru şi numeroase eseuri critice. în prezent este profesor la New York University.

Cele două coame se aflau una lângă alta. Una era Kameno, cealaltă, Makuyu. între ele era o vale. I se spunea Valea Vieţii. Dincolo de Kameno şi Makuyu existau multe alte văi şi coame, care se

Capitolul 1

întindeau fără vreun plan ce putea fi desluşit. Semănau cu nişte lei adormiţi, care nu se trezeau niciodată; care dormeau somnul adânc al Creatorului lor.

Prin Valea Vieţii curgea un râu. Dacă n-ar fi fost tufişuri şi copaci care să acopere pantele, ai fi văzut râul din Vârful lui Kameno sau al lui Makuyu. însă acum trebuia să te duci acolo jos. Nici măcar atunci nu puteai să vezi toată întinderea râului în timp ce se unduia graţios şi aparent fără grabă în josul văii, ca un şarpe. Râul se numea Honia, şi însemna leac sau a readuce la viaţă. Râul Honia nu seca niciodată. Părea să aibă o puternică dorinţă de a trăi, dispreţuind secetele şi schimbările de vreme. Şi curgea mereu în aceeaşi direcţie, niciodată grăbindu-se, niciodată şovăind. Oamenii vedeau asta şi erau fericiţi.

Honia era sufletul coamelor Kameno şi Makuyu. Le unea. Iar oamenii, vitele, animalele sălbatice şi copacii erau cu toţii uniţi de acest râu al vieţii.

Când stăteai în vale, cele două coame încetau să mai fie lei adormiţi, uniţi de sursa lor comună de viaţă. Deveneau adversare. îţi dădeai seama de acest lucru nu după ceva tangibil, ci după felul în care se înfruntau una pe cealaltă, precum două rivale gata să intre într-o luptă pe viaţă şi pe moarte pentru supremaţie în acest ţinut izolat.

Totul a început cu mult timp în urmă. în Makuyu s-a ridicat un bărbat, care a afirmat că Gikuyu şi Mumbi au stat o vreme acolo cu Murungu în drumul lor spre Mukuruwe wa Gathanga. Ca rezultat al acelei şederi, spunea el, conducerea i-a fost lăsată lui Makuyu. Nu toată lumea îl credea. Căci nu se şoptise şi nu se zvonise mereu oare că Gikuyu şi Mumbi se opriseră la Kameno? Şi nu crescuse un deluşor din pământul pe care stătuseră ei la sud de Kameno? Iar Murungu le

spusese: „Acesta este pământul pe care vi-l dau, o, ţie, bărbatule şi femeii tale. E al vostru ca să-l stăpâniţi şi să-l cultivaţi, al vostru şi al urmaşilor voştri."

Pământul era fertil. întreaga ţară Gikuyu era, de la un orizont care îmbrăţişa cerul până la celălalt, ascunsă în nori. Aşa se povestea în Kameno, că superioritatea spirituală şi conducerea fuseseră lăsate acolo.

Kameno avea dovezi solide pentru a susţine această poveste. în locul unde stătuseră Gikuyu şi Mumbi răsărise o dumbravă sacră; oamenii încă îi mai aduceau omagii. De asemenea, oricine se ostenea să ţină socoteala putea să vadă că din Kameno se năşteau mai mulţi eroi şi conducători decât de pe oricare altă coamă. Mugo wa Kibiro, marele clarvăzător Gikuyu din vechime, se născuse acolo. Acolo crescuse, având viziuni despre viitor, pe care le împărtăşise numeroşilor oameni care mergeau să-l vadă şi să-l audă. însă câţiva, mai cinici decât vecinii lor, nu voiau să meargă la el. îl numeau impostor. Apoi, într-o noapte, când lumea dormea, el a dispărut de pe dealuri. în curând s-a auzit de el în regiunea de dincolo de dealuri, în Nyeri, Kiambu, Muranga, în toată ţara Gikuyu, de fapt. Iar el încă îşi rostea cu voce tare mesajul, strigând: „Va veni un popor cu veşminte ca fluturii".

Aceştia erau oamenii albi.

Sau mai era acel mare vrăjitor, Kamili, ale cărui vrăji i-au uluit până şi pe oamenii albi din Muranga. Farmecele şi magia lui, înainte ca acesta să fie copleşit de albi cu zâmbete şi daruri, i-au adus o faimă răsunătoare. Se zicea că şi el se născuse la Kameno. Asemenea lui Mugo înaintea sa, dispăruse de pe dealuri în ţara de dincolo. Viaţa mărginită a coamelor nu l-a putut cuprinde.

Un altul a fost Wachiori, un mare războinic, care condusese întregul trib împotriva Ukabi-lor şi Masai-lor. în tinereţe ucisese un leu - de unul singur. Când a murit - în mâinile unui alb rătăcitor - a lăsat un nume măreţ, rămânând idolul multor tineri războinici.Coamele erau izolate. Oamenii de acolo duceau o viaţă a

lor, netulburată de ceea ce se întâmpla în exterior. Bărbaţii şi femeile nu aveau a se teme de nimic. Ukabi-i nu aveau să vină niciodată acolo. S-ar fi rătăcit pe dealuri, pe coame şi în văi. Nici măcar alţi Gikuyu din

Capitolul 3

Nyeri sau Kiambu nu se descurcau foarte bine pe dealuri. Aşa că ţara cu multe coame era lăsată în pace, neatinsă de forţele turbulente din exterior. Aceste dealuri şi coame străvechi erau inima şi sufletul regiunii. Ele păstrau pure şi intacte magia şi ritualurile triburilor. Oamenii lor se veseleau împreună, dăruindu-şi unii altora sângele şi căldura râsului lor. Uneori se luptau. însă lupta era între ei înşişi şi nimeni din afară nu era nevoit să afle vreodată. Erau muţi faţă de străini, nerostind nici unul dintre secretele ai căror păzitori erau. *Kagutui ka Mucii gatihakagwo Ageni* - pânza uleiată a casei nu e pentru frecţii pe pielea străinilor.

Conducătorii regiunii se năşteau acolo. Coamele fiind izolate, puţini oameni plecau. Aceştia, care aveau curajul să privească dincolo de mulţumirea lor prezentă spre o viaţă şi o regiune dincolo de ei, erau puţinii aleşi trimişi de Murungu să salveze un neam în ceasul său de nevoie: Mugo, marele clarvăzător; Wachiori, gloriosul războinic; Kamiri, puternicul magician.

Ei deveniră străini pentru dealuri. Prin urmare, pânza uleiată a casei nu era pentru ei. Era pentru aceia care trăiau înăuntrul casei. Aceştia erau oamenii ale căror sânge şi oase vorbeau limba dealurilor. Copacii ascultau, gemeau în bătaia vântului şi păstrau tăcerea. Păsările şi fiarele auzeau şi ascultau în tăcere. Numai uneori ofereau un

răspuns, vesele ovaţii sau un urlet furios

.Dealurile şi coamele se întindeau în spate de acum. Aceasta era o câmpie, singura fâşie netedă de pământ din ţară. Dacă îţi forţai ochii şi te uitai cu atenţie în depărtarea înceţoşată, puteai să vezi pământul tribului Ukabi. Era linişte deplină pe această câmpie, despre care se spunea că ar fi fost, cândva demult, un câmp de bătălie. Câteva vite smulgeau şi bătătoreau iarba, în timp ce altele stăteau jos, privind în gol, rumegând.

Brusc, din tufişuri apărură doi băieţi. începură să se bată. Unul era înalt, iar gâtul şi membrele neobişnuit de lungi îl făceau să pară mai mare decât era în realitate. Era Kamau, fiul lui Kabonyi din Makuyu. Celălalt, Kinuthia, era mai scund, cu muşchi surprinzător de puternici. Ochii săi mari şi liniştiţi se potriveau bine cu fruntea netedă. Locuia cu unchiul său într-un sat dincolo de cele două coame din Makuyu. Tatăl lui murise de tânăr.

La început, băieţii se luptară cu beţele pe care se duseseră să le ia din tufişuri. Beţele verzi se ciocniră unul de altul în aer de mai multe ori şi curând se rupseră în bucăţi. Băieţii le aruncară şi o bucată de lemn atinse o vacă. Speriată, aceasta se ridică repede în picioare. Se îndepărtă câţiva paşi de băieţii care se luptau, trezind alte două vaci în drumul ei. Apoi îşi îndreptă privirea în direcţia opusă, indiferentă la luptă.

Kamau şi Kinuthia se luptau. Aveau braţele încleştate şi se roteau întruna fără ca vreunul dintre ei să-l învingă pe celălalt. Kinuthia încerca să-l ridice pe Kamau de la pământ pentru ca apoi, cu piciorul drept, să-i pună piedică, încercarea dădea întotdeauna greş. Kamau se străduia şi el. Deşi de obicei nu era bun de gură, în ziua aceea ameninţările sale erau vădite.

— O să afli cine sunt eu, avertiză el, folosind în acelaşi timp genunchiul drept pentru a-l lovi pe Kinuthia în stomac.

Vacă, ţipă Kinuthia de durere

— .Hienă!

— Şi tu la fel, şuieră Kinuthia drept răspuns.

Kinuthia părea mult mai stăpânit, iar un observator ar fi crezut că el va învinge. Dar se împiedică de o piatră ascuţită şi se pomeni întins pe burtă. Kamau se aplecă deasupra lui şi îi ţintui mâinile după cap. Chipul lui era fioros şi deopotrivă schimonosit de vreme ce îl lovea pe Kinuthia cu capul în figură, făcând să-i curgă sânge din nas. Băiatul de sub genunchii lui Kamau simţi durere. îşi întinse picioarele în aer, sperând să-l apuce de gât pe Kamau. Loviturile cădeau întruna asupră-i şi era zăpăcit, neştiind când şi unde va fi următoarea.

Două vaci care se duseseră împreună mai încolo îşi întoarseră capetele şi urmăriră lupta o vreme, apoi îşi lăsară capetele în jos, împingând iarba cu limbile pentru a o smulge, la fel ca restul vitelor. Chiar atunci, de la o ciurdă de vaci aflată la o oarecare distanţă, veni în fugă un alt băiat.

— Nu vă mai bateţi! strigă el cu răsuflarea tăiată, stând lângă cei doi.

Kamau se opri, dar era încă deasupra lui Kinuthia.

— De ce vă bateţi?

— M-a înjurat, răspunse Kamau.

— E un mincinos. A râs de mine pentru că tata a murit sărac şi...

— Zice că tata s-a vândut credinţei omului alb.

— Păi aşa a făcut!

— Cerşetorule!

— Sclav al omului alb!

— Tu... Tu...

Kamau se înfurie. începu să-l ciupească pe Kinuthia. Kinuthia se uită rugător la celălalt băiat.

— Te rog, Kamau, încetează! N-am jurat că noi, cei de pe dealuri, suntem tovarăşi? Se simţea deznădăjduit. Cu trei zile înainte îşi juraseră să fie fraţi.

— Ce-mi pasă mie de tovarăşi care-mi insultă tatăl? întrebă Kamau.

— O s-o fac din nou, replică Kinuthia printre lacrimi.

— Fă-o acum!

— O s-o fac!

— încearcă!

Kamau şi Kinuthia se încăierară. Băiatul simţi un impuls nestăpânit să se năpustească asupra lui Kamau; smulse un fir de iarbă şi se apucă să-l mestece repede, cu ochii dilatându-i-se de mânie şi de teamă.

— Kamau! izbucni el.

Tremurul din vocea băiatului îl făcu pe Kamau să simtă un fior de teamă. Privi repede în sus şi întâlni ochii arzători care îl priveau. Se supuse umil ordinului nerostit. însă chipul său căpătă o nuanţă mai întunecată decât avea de obicei. Se îndepărtă, simţindu-se umilit şi urându-se pentru supunere. Kinuthia se ridică în picioare clătinându-se şi se uită cu recunoştinţă la băiat. Băiatul avea în continuare faţa în jos, cu ochii aţintiţi în acelaşi punct. Sentimentul de mândrie şi triumf care-l cuprinsese brusc văzându-l pe Kamau dându-i ascultare lăsă loc, la fel de brusc, regretului că îi făcuse acestuia una ca asta. Poate că s-ar fi simţit mai bine dacă Kamau nu s-ar fi potolit, iar el ar fi fost nevoit să folosească forţa pentru a-l îndepărta.

Numele băiatului era Waiyaki, singurul fiu al lui Chege. Era foarte tânăr; nicidecum de vârsta lui Kamau sau a lui Kinuthia. Nu trecuse nici măcar prin cea de-a doua naştere. Waiyaki era, în orice caz, înalt pentru vârsta lui. Avea un corp atietic, bine clădit. Părul lui era aspru şi uscat, cu zulufi care cădeau într-un contur clar pe frunte. Chiar deasupra ochiului drept era o cicatrice uşor curbată. O avea de la o capră sălbatică. Capra alergase după unul dintre băieţii care vedeau de turmă. Observând asta, Waiyaki a luat un băţ şi a fugit ţipând după capră. Capra s-a năpustit asupra lui şi l-a împuns cu coarnele, sfâşiind carnea până la os. Tatăl lui a sosit la timp ca să-l

salveze. Asta se întâmplase cu mult timp în urmă. Rana s-a vindecat, făcând din el un erou printre băieţi, deşi alergase după capră din pură plăcere şi pentru distracţia pe care scena o promitea. Totuşi acesta nu era singurul motiv pentru care ceilalţi băieţi, mai mici sau mai mari, îl urmau imediat.

Chege, tatăl lui, era un cunoscut înţelept din Kameno. Acum avea doar o soţie, care-i născuse mai multe fiice, însă un singur fiu. Celelalte două soţii muriseră în timpul Marii Foamete, fără să-i lase vreun copil. Foametea fusese precedată de o recoltă foarte bogată. Apoi, lăcustele, omizile şi o secetă îndelungată au dus la moartea multor oameni. Chege supravieţuise cu greu. Fiicele sale erau acum măritate bine, în afară de una, care murise prematur. Ceilalţi bătrâni înţelepţi se temeau de el şi îl respectau. Căci el ştia, mai mult decât orice altă persoană, tainele pământului şi chestiunile ascunse ale tribului. Cunoştea semnificaţia fiecărui ritual şi a fiecărui semn. Prin urmare, el conducea toate ceremoniile importante.

Multe poveşti erau ţesute în jurul lui. Unii ziceau că are darul magiei. Alţii spuneau că e clarvăzător şi că Murungu îi vorbeşte adesea. De asemenea, se spunea că putea să aibă viziuni ale viitorului, asemenea lui Mugo wa Kibiro, care cu mult timp în urmă profeţise invadarea ţării Gikuyu de către omul alb. Unii spuneau chiar că Chege se înrudea, de fapt, cu Mugo. Nimeni nu ştia sigur asta. Chege însuşi nu susţinea nimic. încă de când prevenise oamenii cu privire la Centrul Misionar Siriana şi ei refuzaseră să-i audă vocea, vorbea puţin, păstrându-şi toate gândurile pentru sine. Chege le spusese oamenilor de pe coame ce se petrecuse în Muranga, Myeri şi Kiambu. Le-a povestit despre Tumu Tumu, Gikuyu, Limuru şi Kijabe. Ei s-au îndoit de spusele sale, zicând:

— De unde ştii?

— Uitaţi-i, fluturii.

— Fluturi? Tu n-ai plecat niciodată de pe coame!

— Sunt acolo, dincolo de coame, înalţă multe case, iar unii pun stăpânire pe pământ.

— Cum ai fi putut să vezi lumina de dincolo?

— Nebuni, nebuni, a îngânat el deznădăjduit.

Nairobi era deja înfloritor, iar calea ferată înainta pe tot cuprinsul ţării în regiunea de dincolo de ei, unde nu mulţi oameni de pe coame fuseseră. Iar ei îşi coborau vocile şi şopteau împreună:

— Omul alb nu poate vorbi limba dealurilor.

— Şi nu ştie tainele pământului.

însă omul alb venise în Siriana, iar Joshua şi Kabonyi fuseseră convertiţi. Ei abandonaseră tradiţiile coamelor şi urmau noua credinţă. Totuşi oamenii înălţau din umeri şi îşi vedeau de munca lor, şoptind:

— Cine din afară îşi poate croi drum pe tărâmul dealurilor?

Pe atunci, Chege era tânăr. Acum îmbătrânea. Totuşi, la bătrâneţe, îşi amintea ceva. O lumină îi strălucea în ochi, o scânteie de speranţă. Avea să păzească şi să divulge această cunoaştere doar celui potrivit. Băieţii nu voiau să-i prindă întunericul. îşi strânseră vitele împreună şi le mânară spre casă. în pădure erau multe poteci care duceau la diverse colibe împrăştiate pe coame. Dacă nu erai atent, era uşor să te rătăceşti pe dealuri; o parte a pădurii semăna foarte mult cu alta. însă băieţii, născuţi şi crescuţi pe dealuri, cunoşteau potecile.

Se lăsa întunericul când Waiyaki a ajuns acasă. Chege îl aştepta. îl chemă pe Waiyaki în *thingira* lui, care era coliba bărbatului. Se aşeză pe un taburet, rezemându-se de stâlpul central. Ardea un foc mocnit şi, când Waiyaki intră şi rămase în picioare lângă uşă, Chege luă un băţ aflat pe jos lângă el şi aţâţă încet focul. Scânteile se ridicară într-o succesiune rapidă.

— De ce vii acasă pe întuneric? întrebă Chege în cele din urmă, fără să ridice capul. Scuipă pe jos.

— Am dus vitele la şes.

— La şes?

— Da, tată.

— Asta e departe, zise Chege, după un scurt moment de tăcere.

Waiyaki nu zise nimic. Nu se simţea niciodată în largul lui în faţa tatălui său.

— Primejdia pândeşte în întuneric.

— Da, tată.

Waiyaki era din nou stânjenit. Aruncă o privire rapidă spre uşă. Tatăl lui nu ridicase încă privirea spre el.

— Cine ţi-a arătat drumul?

Cunosc toate drumurile de pe coame, zise el mândru pentru a-şi impresiona părintele de care, în taină, se temea. în plus, lui Waiyaki nu-i plăcea să fie socotit copil în continuare, căci el se credea în stare

Capitolul 1

să ia decizii ca un bărbat.Chege îşi privi fiul. îl studie o vreme. Waiyaki încerca să îşi dea seama la ce se gândea tatăl său. Şi, deodată, îi trecu prin minte că tatăl său fusese îngrijorat din cauza lui. Un sentiment de mândrie îi încălzi inima şi se întrebă dacă ceilalţi băieţi puteau să se laude cu un astfel de tată.

— Nu ai mâncat, zise Chege cu blândeţe în glas.

— Tocmai am venit.

— Atunci du-te şi pune-o pe maică-ta să-ţi dea ceva de mâncare. Sigur ţi-e foame.

Waiyaki dădu să plece. Dar, când era cât pe ce să iasă, tatăl lui îl chemă înapoi. Acum, Waiyaki tremură un pic.

— Ţine minte, mâine este ziua celei de-a doua naşteri ale tale.

— Da, tată.

— Să nu uiţi, zise Chege, accentuând inutil cuvintele.

Waiyaki fugi la coliba mamei sale. Cum să poată uita un asemenea eveniment?Demi na Mathathi erau uriaşi ai tribului. Trăiseră cu multă vreme în urmă, la începutul timpului. Ei au tăiat copacii şi au curăţat pădurile dese, ca să se poată cultiva pământul. Aveau multe vite, oi şi capre şi aduceau adesea sacrificii lui Murungu, păstrând comuniunea cu spiritele ancestrale. Waiyaki auzise despre aceste două generaţii ale tribului şi era mândru de ele. Doar că îşi dorea să ştie cum arătaseră. Fără îndoială, fuseseră măreţi şi puternici, de înfruntaseră curajoşi primejdiile pădurii.

Uneori, în tufişuri, el şi ceilalţi băieţi se jucau de-a Demi na Mathathi. într-o zi, un băiat din Koina îi spuse lui Waiyaki:

— Nu poţi să fii Demi.

— De ce? întrebă el.

Ceilalţi băieţi se strânseră în jurul lor.

— Nu eşti pregătit pentru circumcizie. Nu te-ai născut din nou.

Waiyaki privi în pământ şi se simţi mic. Apoi se întoarse spre grup şi îşi coborî privirea asupra lor. Ochii săi erau mari şi aproape lichizi; trişti şi gânditori. însă ori de câte ori se uita la cineva, ochii lui păreau să ardă strălucitor. Din ei ieşea o lumină, o lumină care părea să-ţi străpungă trupul, văzând ceva dincolo de tine, în inima ta. Nici un om nu ştia ce limbă vorbeau ochii, doar că, dacă băiatul se uita lung la tine, trebuia să te supui. Acea privire pe jumătate rugătoare, pe jumătate poruncitoare era insistentă, revendicativă. Poate că de aceea îi dădeau ascultare ceilalţi băieţi. Mama lui îşi întorcea întotdeauna privirea când o întâlnea pe a lui. Iar unele femei şi fete mai mari au remarcat că băiatul le făcea să se simtă sfioase. însă femeile erau mereu sfioase când ochii bărbaţilor erau aţintiţi asupra lor. Waiyaki nu era conştient că exista ceva ciudat în ochii lui, deşi uneori simţea ceva arzând în el, care îl îndemna să spună şi să facă lucruri cutezătoare.

Iar în acea zi simţi cum îl cuprindea acel îndemn. Pentru o clipă, se crezu Demi când ripostă:

— Ba sunt Demi, zise el.

Apoi zări un copac la mică distanţă.

— Să vezi că voi tăia copacul ala, continuă el.

Luă un topor şi se năpusti asupra copacului, fără să ia seama la nimic altceva, începu să taie la el cu toată forţa, dar, în curând, bâta care era toporul căzu bucăţele la pământ. La început, ceilalţi băieţi au râs. Dar imediat îi urmară exemplul şi se apucară să taie copaci, curăţând pădurea şi pregătind-o pentru „Cultivare", la fel ca Demi na Mathathi.

în ziua aceea, Waiyaki se duse acasă şi îi spuse mamei sale:

— Trebuie să mă nasc din nou.

Acea zi sosise. Iar când soarele se ridică pe cer şi atinse pământul, iar caprele se scărpinară frecându-se de perete, Waiyaki se

Capitolul 3

duse în fundul colibei şi lăsă razele să-i cadă pe gât. Era o dogoare plăcută.

Waiyaki voia să fie fericit, foarte fericit. Oare nu urma să afle tainele pământului? Nu urma să bea pentru ritualul magic în care va fi născut din nou? Ştia că vrea să fie asemenea tatălui său, să ştie toate tainele pământului de la Agu şi Agu, din vechime.

Numai că se simţea abătut. Ceva ce nu putea să definească părea să-i frământe sufletul, după ce mai întâi i se furişase în trup. îşi dorea să fie acolo Kamau sau Kinuthia, ca să-i ţină companie. Totuşi el îşi dorise acest lucru. în timp ce soarele strălucea pe pielea sa, îşi încordă muşchii şi închise ochii, încercând să simtă din nou sentimentul de importanţă pe care îl trăise în zilele de aşteptare. Anticiparea fusese plăcută. Acum nu mai conta. După ziua aceea avea să fie pregătit pentru cel mai important ritual, circumcizia. Acesta va marca iniţierea sa finală în viaţa de bărbat. Apoi îşi va dovedi curajul, spiritul bărbătesc.

Se preparase multă bere şi mulţi bătrâni înţelepţi începeau să sosească. Doi veniseră dis-de-dimineaţă şi acum erau ocupaţi cu tăierea unei capre. Toţi cei prezenţi aveau să mănânce carne. Iar spiritele morţilor şi viilor urmau să fi

einvocate pentru a lua parte la ritual.

Ceremonia nu dură mult. Nici măcar nu era complicată. Mama lui se aşeză lângă foc, în coliba ei, ca şi cum s-ar fi aflat în chinurile faceri. Waiyaki se aşeză între coapsele ei. Un maţ subţire luat de la capra tăiată şi legat de mama lui reprezenta cordonul ombilical. O femeie, îndeajuns de bătrână pentru a fi moaşă, veni şi tăie cordonul.

Copilul începu să plângă. Iar femeile care veniseră să aştepte naşterea unui copil strigară de bucurie:

— aii-li-li-li-li-li-Iii

Fostul Waiyaki s-a născut

S-a născut din nou pentru a duce mai departe focul strămoşesc.

Pentru o vreme, Waiyaki uită de sine şi crezu că e Demi, curăţând curajos pădurea, cu un întreg trib în urma lui. însă când privi în jur şi văzu bătrânele care îl înconjurau, începu să plângă din nou ca un copilaş. Simţea durerea fricii înăuntrul său. încercă să deschidă ochii larg, larg şi, pentru o clipă, avu senzaţia exasperantă că aceştia nu se vor deschide. Tremură şi crezu că se strânge din cauza frigului. Nu mai simţise niciodată asta şi lacrimile continuau să-i curgă, căzând pe pământ. Femeile strigau mai departe, dar Waiyaki nu le mai vedea acum. Vocile lor erau un zumzet îndepărtat, asemănător cu cel pe care îl auzise într-un vis, când un roi de albine venise să-l atace. Plânse şi mai tare. Oamenii se înspăimântară. Nu era ceea ce se întâmpla de obicei.

în acea zi, mai târziu, mama lui se duse pe câmp. Waiyaki, al cărui păr fusese tuns, se ţinu după ea aşa cum un copilaş îşi urmează mama. Când se duse la râul Honia, el o urmă. Ea îl cufundă în apă şi Waiyaki ieşi de acolo curat.

Se duse devreme la culcare. Un gol ciudat îi cuprinse stomacul. Toată povestea asta fusese o experienţă stranie. Era bucuros că ritualul s-a terminat. Pe undeva începea să apară o lucire de mândrie. Era pregătit pentru iniţiere.

în curând Waiyaki se alătură din nou ritmului cotidian al vieţii din sat: se ducea să aibă grijă de vite, organiza incursiuni, pleca la vânătoare. Lua parte la dansurile pentru băieţi şi se simţea fericit.

Capitolul 2

Zilele veneau şi treceau şi, totuşi, era aceeaşi viaţă. Ochii lui păstrau o căutătură puternică şi hotărâtă. Unii ziceau că era ceva malefic în strălucirea lor. însă tatăl lui avusese în mod sigur acelaşi fel de ochi; într-un trup care începea să se deformeze din cauza ridurilor, ochii săi rămâneau vii şi tineri.

într-o seară, la câteva săptămâni după a doua sa naştere, Waiyaki fu chemat de tatăl său, căruia îi plăcea să poarte discuţii în *thingira* lui, în coliba bărbatului. Waiyaki intră foarte încet, căci se simţea întotdeauna stânjenit în prezenţa tatălui său.

Chege era aşezat în locul lui obişnuit, lângă stâlp. Caprele şi oile dormeau laolaltă în jurul lui, sforăind înfundat.

— Stai jos, zise Chege, arătând spre un mic taburet cu patru picioare, răsturnat cu susul în jos lângă o oaie grasă ce dormea foarte aproape de foc.

Waiyaki împunse oaia în coaste cu piciorul stâng, ca să-şi facă loc să se aşeze. Oaia nu vru să se mişte şi Waiyaki fu silit să se aşeze lângă ea.

— Unde duci vitele mâine?

— Pe valea din Nyama!

— Ai fost pe dealurile aflate departe, în sud, de Kameno? întrebă Chege încet. în afară de un uşor tremur, vocea lui era tânără şi calmă.

— Nu! răspunse Waiyaki după o mică pauză.

încercă să îşi amintească locul. Se gândi de ce îl întreba tatăl lui toate acestea.

— Ai auzit vreodată de Dumbrava sacră?

Da, am auzit de ea.Se lăsă din nou tăcerea. împins de curiozitate, Waiyaki fu cuprins de nerăbdare.

— Lasă vitele şi caprele cu mama ta, căci mâine vom merge pe dealuri.

Afară era întuneric. Câteva stele erau împrăştiate pe cer. Waiyaki era
nerăbdător. Se simţea pregătit să înceapă călătoria chiar atunci. Ce aveau să facă împreună, ce aveau să vadă? Era un secret, un secret de bărbat. Ce alte lucruri ascunse păstra tatăl lui în trupul său care îmbătrânea? îşi dorea ca Chege să-i fi spus mai multe, însă avea să ştie totul a doua zi. Va fi o zi mare. Călătoria era importantă. în timp ce dădu fuga în coliba mamei sale şi se aşeză, se simţi important şi foarte mare.

Chege şi Waiyaki mergeau târşâindu-şi picioarele. Cărarea pe care o urmau îi era necunoscută lui Waiyaki, căci nu mersese niciodată atât de departe de-a lungul râului Honia. Dar se mulţumea să se ţină după tatăl lui, care deschidea drumul labirintic printre tufe de scaieţi şi plante căţărătoare. Waiyaki era adesea prins în reţeaua de plante şi spini, uneori descurcându-se cu greu din ele.

Nimic nu se clintea. Numai clipocitul şi căderea râului acompaniau târşâitul ocazional al paşilor lor. Uneori, Chege se oprea şi părea să asculte. Waiyaki se oprea şi el, dar nu auzea nimic. Apoi Chege scuipa în sân din belşug, cum făceau Gikuyu când binecuvântau. Waiyaki se gândi că tatăl lui binecuvântează râul.

Schimbau puţine cuvinte între ei. Dar când Chege se oprea lângă un anumit copac sau tufiş, Waiyki ştia că tatăl lui avea ceva de explicat.

— Scoarţa acelui copac e bună pentru răni proaspete.

— Rădăcinile acestei plante sunt bune. Când te roade stomacul, fierbe-le în apă şi bea zeama.

Uneori era şi câte un avertisment cu privire la copacul acela, „ale cărui fructe sunt pline de otravă".

Waiyaki se simţea apropiat de tatăl lui, cum nu se mai simţise niciodată înainte. Simţea cum îl cuprinde bucuria. Oare nu bea el dintr-o tigvă a încrederii şi a responsabilităţii? *Tiitheru,* cu adevărat, se maturiza. îi erau dezvăluite lucrurile ascunse ale dealurilor.

Părăsiră valea şi începură să urce pantele, ocolind când o stâncă, când un copac. Waiyaki fu uimit de tatăl său, care părea să menţină constant acelaşi ritm, în timp ce el gâfâia deja. O dată deranjară o antilopă din ascunzişul ei. Aceasta se îndepărtă fugind în salturi. Lui Waiyaki îi plăceau antilopele. întotdeauna simţea dorinţa de a le atinge corpul lucios.

— Când văd bărbaţi o iau la fugă.

— De ce? De femei nu fug? întrebă Waiyaki nedumerit.

Pădurea era tăcută. Se putea încă auzi zgomotul estompat al râului.

— Tu nu ştii asta...! Cu mult timp în urmă, femeile conduceau acest pământ şi pe bărbaţii lui. Erau aspre, iar bărbaţii au început să fie nemulţumiţi de mâna lor dură. Aşa că atunci când toate femeile erau însărcinate, bărbaţii s-au strâns laolaltă şi le-au înlăturat de la conducere. înainte de asta, femeile stăpâneau totul. Animalul pe care l-ai văzut era capra lor. Dar pentru că femeile nu au putut să le ţină în frâu, caprele au fugit. Ele ştiau că femeile sunt slabe. Aşa că de ce să le fie frică de ele?

Atunci a înţeles Waiyaki de ce mama lui nu deţinea nimic.

Ajunseră în vârful dealului. Acolo găsiră o cărare bătătorită care părea să nu mai fi fost umblată de multă vreme. O apucară pe acolo. în faţa lor era un deluşor izolat. în vârf se afla locul sacru. Inima lui Waiyaki bătu mai tare. Se simţea în acelaşi timp înspăimântat şi entuziasmat.

Lângă marginea dealului se înălţa un mugumo- mare. Era un arbore uriaş, gros şi misterios. Tufişurile creşteau aplecate reverenţios în jurul lui. Copacul străvechi se înălţa acolo, deasupra dealului, maiestuos, veghind parcă întregul ţinut. Părea sfânt şi copleşitor, dominând sufletul lui Waiyaki astfel încât el se simţi foarte mic, aflat în prezenţa unei puteri foarte mari. Era un copac sacru. Era copacul lui Murungu. Waiyaki, acum în vârful dealului, de cealaltă parte a copacului, cuprinse cu privirea pământul din jur şi se simţi ca şi cum inima lui va înceta să mai bată, atât de copleşit fu de imensitatea pământului. Coamele erau toate netede mai jos de picioarele lui mici. Spre est, soarele răsărise deja. Acum putea fi văzut clar, o imensă minge roşie în culori învăpăiate. Şuviţe de roşu- gălbui se conturau subţiri spre exteriorul centrului strălucitor, dispersându-se în cenuşiul dens care unea pământul cu norii. în depărtare, cu vârful în norii gri, era Kerinyaga. Vârful său acoperit de zăpadă sclipea uşor, dezvăluind lăcaşul lui
Murungu.

Coamele continuau să doarmă. Kameno şi Makuyu nu mai erau adversare. Se contopiseră într-o singură şi minunată întindere de pământ; poate că asta este ceea ce erau menite să fie. Makuyu, Kameno şi celelalte coame se întindeau în pace şi nu exista nici un semn de viaţă când stăteai pe dealul lui Dumnezeu.

1. Smochin.Până şi Chege era impresionat de pacea dimineţii. Trecu un răstimp până să fie în stare să vorbească:

— Vezi tot pământul ăsta, ţara asta care se întinde până departe şi se uneşte cu cerul?

Glasul lui era profund şi calm. Waiyaki îşi dădu seama că era încărcat de sentimente puternice.

— Da, şopti el.

— Este frumos pentru ochi...

— Este frumos.

— Şi tânăr şi fertil...

— Da. Tânăr şi fertil.

— Tot ăsta e pământul nostru.

— Da, tată.

— îi ştii pe Gikuyu şi Mumbi...

— Tatăl şi mama tribului.

Era de parcă amândoi se aflau într-un vis mare.

— Vezi muntele ăla care se iţeşte prin ceaţa gri de la orizont?

— Kerinyaga?

— Da, muntele Celui-Care-Străluceşte-în-Sfinţenie.

Chege se opri, dar continuă să privească fix. Acela este lăcaşul lui Murungu. El i-a făcut pe Gikuyu şi Mumbi.

— D-daaa..., şopti Waiyaki.

— El i-a aşezat pe muntele acela. Le-a arătat tot ţinutul.

— D-daaa... Fu din nou o şoaptă, abia auzită. Glasul tatălui său avea o vrajă fermecată.

De pe muntele ăla i-a adus aici

.Chege stătea lângă fiul său, dar cu câţiva paşi în spate. Privea peste coame, peste dealuri, uitându-se cu atenţie, nemişcat, în zare, asemenea unui om care are o viziune. Poate că se uita la ceva care lui Waiyaki îi era ascuns. Waiyaki îşi forţă ochii, dar nu reuşi să vadă nimic. Deşi se temea pentru tatăl său, fu copleşit de cuvintele care se revărsau din gura bătrânului. Iar tatăl său continuă să vorbească, fără a vorbi cu adevărat cu Waiyaki, ci mai degrabă cu el însuşi, rostindu-şi sentimentele şi gândurile cu voce tare. în timp ce glasul îi vibra, Chege păru să câştige în statură şi înfăţişare, astfel încât Waiyaki îl crezu transfigurat.

— ... era înainte de Agu, la începutul lucrurilor. Murungu i-a adus aici pe bărbat şi pe femeie şi le-a arătat din nou toată imensitatea ţinutului. Le-a dat acest pământ lor, copiilor lor şi copiilor copiilor lor, *tene na tene,* pentru vecie. Vezi aici?

Waiyaki nu era sigur dacă ultima întrebare îi era adresată lui. Privi, totuşi, în sus şi văzu că tatăl lui arăta spre copacul mugumo şi spre tufişurile misterioase din jurul acestuia.

— Acesta este un loc sacru şi binecuvântat. Aici, unde au stat picioarele lui Mumbi, a crescut copacul acesta. Aşa că, vezi tu, Kameno e cel care i-a susţinut pe tatăl şi pe mama tribului. De aici, Murungu i-a dus şi i-a pus sub Mukuruwe wa Gathanga în Muranga. Acolo, tatăl şi mama noastră au avut nouă fiice care au născut mai mulţi copii. Copiii s-au răspândit prin toată ţara. Unii au venit pe coamele dealurilor pentru a păstra şi păzi vechile rituri.

Bătrânul îşi mută privirea spre fiul său.

— Eşti aici...

— Am venit cu tine, tată.

Waiyaki era nedumerit. începea să se scuture de sub puterile vrăjii.

— Ştiu, ştiu, zise Chege nerăbdător. înţelegi că Gikuyu şi Mumbi au păşit pe aici.

— Da.

— Tu te tragi din aceia puţini care au venit pe dealuri.

între ei se lăsă un moment de tăcere. Waiyaki nu înţelegea.

— Ai auzit de Mugo wa Kibiro?

— Da.

— A fost un clarvăzător... Vedea lucruri... Viitorul se desfăşura în faţa ochilor săi... Mugo s-a născut şi a crescut în Kameno înainte să meargă să le spună oamenilor ce vedea. Căci vedea mulţi fluturi, de multe culori, care zburau deasupra ţinutului, tulburând liniştea şi viaţa ordonată a ţării. Apoi a strigat tare şi a spus: „Va veni un neam cu haine ca fluturii". Lumea nu l-a crezut. Unii chiar l-au batjocorit, râzând de el, căci ziceau: „Nu e sănătos la cap". Şi nu au vrut să asculte glasul lui, care îi avertiza: „Păziţi-vă!". Clarvăzătorul a fost respins de oamenii coamelor. Aceştia nu i-au oferit nici haine, nici hrană. A fost cuprins de amărăciune şi s-a ascuns, refuzând să le spună mai mult. A plecat dincolo de dealuri în lumea largă, pe tot cuprinsul ţinutului Gikuyu. încă nu era epuizat şi acolo îşi rostea mesajul încă şi mai tare. Totuşi, au râs de el şi l-au dispreţuit. Aici era considerat mort. însă el a venit înapoi deghizat şi s-a stabilit aici.

Chege făcu o scurtă pauză, ca pentru a-şi trage răsuflarea. Ochii îi străluciră ca de la o putere lăuntrică, iar apoi zise încet:

— Noi suntem urmaşii săi. în venele noastre curge sângele lui.

Waiyaki rămase ca trăsnit. Aflarea faptului că avea în el sângele acestui faimos clarvăzător, care fusese în stare să vadă viitorul, îl umplu de un acut sentiment de uimire. Nu putu să vorbească; singurul cuvânt care-i scăpă de pe buze fu „Ha!". Tatăl lui încă vorbea:

— El a murit aici. Taţii noştri nu ştiu unde e mormântul lui. însă unii zic că a fost cărat sus de Murungu.

Chege tăcu şi se întoarse încet spre Waiyaki, care tremura nestăpânit.

— îţi văd teama. Trebuie să înveţi să lupţi cu frica... Frica... Nu doar Mugo a fost cel pe care l-au respins. Când le-am spus despre Siriana, n-au vrut să asculte.

Pentru prima oară, Waiyaki se simţi cu adevărat înspăimântat. îl cuprinse o groază necunoscută. Luptă împotriva ei.

— Fără îndoială, te întrebi de ce-ţi spun toate astea...

Waiyaki vru să strige: „Nu-mi spune mai multe. Nu vreau să aud mai mult. Nu! Nu! Nu, tată!". în schimb, şopti doar atât:

— D-daa...

— Tu eşti ultimul din neamul nostru.

Waiyaki se simţea de parcă un nor greu îi apăsa sufletul şi avu senzaţia stranie de gol în stomac. Era de parcă ceva, un presentiment, venea spre el cu toată viteza, iar el nu avea puterea să-l împiedice.

— Stai jos, îi zise blând tatăl lui.

Picioarele lui Waiyaki începuseră deja să-şi piardă forţa şi se lăsă în iarbă.

— Poate că eşti obosit, spuse Chege, apropiindu-se de fiul său.

Waiyaki încetă să mai tremure şi se urî pe sine pentru că îşi arătase teama.

— Vezi tu, când Mugo a fost cuprins de amărăciune, a refuzat să le spună mai multe, repetă încet Chege.

Chege mai făcu o pauză. Chipul şi ochii săi aveau acea expresie de parcă încerca să-şi amintească ceva de mult uitat... Acum stătea în picioare chiar în spatele lui Waiyaki. Se aplecă şi îşi atinse fiul pe umăr. Waiyaki îşi dădu seama că mâna tatălui său tremura uşor. Chege îşi retrase repede mâna, apoi, cu un tremurat zgomotos în glas, spuse mai departe:

— Ascultă-mă, fiule. Ascultă cu atenţie, căci aceasta este străvechea profeţie... N-am putut să fac mai mult. Când a venit omul alb şi s-a stabilit la Siriana, am avertizat pe toată lumea. Dar ei au râs de mine. Poate că m-am grăbit. Poate nu eu eram acela. Mugo zicea

adesea că nu poţi să tai fluturii cu o macetă. Nu poţi să înfigi suliţa în ei până când nu le înveţi şi nu le cunoşti obiceiurile şi mişcarea. Pe urmă poţi să-i prinzi în capcană, poţi să te lupţi cu ei. înainte de a muri, el i-a şoptit fiului său profeţia, străvechea profeţie: „Salvarea va veni de pe dealuri. Din sângele care curge în mine, zic, din acelaşi copac, se va naşte un fiu. Iar datoria lui va fi să conducă şi să salveze poporul!". Nu a spus nimic mai mult. Puţini au cunoscut profeţia. Poate Kabonyi, care a trădat tribul, a cunoscut-o. Eu sunt bătrân, vremea mea s-a dus. Ţine minte că tu eşti ultimul din acest neam. Ridică-te. Ţine seama de profeţie. Du-te la Misiune. învaţă toată înţelepciunea şi toate secretele omului alb. însă nu îi deprinde viciile. Fii credincios poporului tău şi obiceiurilor străvechi.

— Tată, strigă Waiyaki după ce îşi reveni din şoc. Se simţea vlăguit şi mic. Nu ştia ce voia să spună.

— Du-te acolo. îţi spun din nou, învaţă toată înţelepciunea omului alb. Şi ţine minte mereu, salvarea va veni de pe dealuri. Un bărbat va trebui să se ridice ca să salveze poporul la ceas de restrişte. El le va arăta calea; el îi va conduce.

— Dar... Dar... Ei nu mă cunosc. Sunt un copil, şi l-au respins pe Mugo...

— Lasă-i să facă ce vor. Va veni un timp - pot să-l văd venind - când vor striga după un salvator...

Era târziu când Chege şi Waiyaki coborâră de pe dealuri. Erau epuizaţi când ajunseră acasă. Lui Waiyaki toată experienţa îi părea un vis. Ce legătură avea el, un simplu băiat, cu un salvator? Trebuia să meargă pe coame strigând „Ascultaţi! De pe dealuri va veni un conducător ca să vă salveze!"?

Apoi, o vreme, începu să se îndoiască de sănătatea mintală a tatălui său. Poate că toată treaba asta era visul unui bătrân. Aproape că râse de modul serios în care luase totul tatăl său. însă în inima lui

nu era deloc veselie. Simţea, în schimb, o greutate care îl făcea bărbat. La trup era încă un băiat.

Când sosi vremea, Waiyaki dispăru de pe dealuri fără să ştie nimeni altcineva în afară de tatăl său. Se duse la Siriana, unde, după un trimestru şi aproape printr-un miracol, i se alăturară Kamau şi Kinuthia, prietenii lui de la ciurdă.

Cei trei trebuia să trăiască şi să înveţe laolaltă sub supravegherea Reverendului Livingstone de la Misiunea Siriana, care devenise acum o mare instituţie. Mulţi băieţi de pe dealuri şi de mai departe, din Kiambu şi Muranga, veneau acolo pentru o porţie din magia omului alb.

Timp de multe anotimpuri, ei au învăţat şi au muncit din greu. Waiyaki făcea progrese rapide şi i-a impresionat pe misionarii albi, care vedeau în el un posibil brav conducător creştin al Bisericii. Dar

Capitolul 1

cine să ştie că lucrurile se schimbau mai repede decât viziunea lui Livingstone, mai repede decât aşteptările şi închipuirile băiatului?Atât în Kameno, cât şi în Makuyu, dimineţile erau, de obicei, răcoroase. Nyambura simţi muşcătura frigului pe piele în timp ce stătea pe butoiul ei de apă deja plin. Se uita cu atenţie la sora ei mai mică; aceasta încă mai umplea la al ei. Apoi privi spre apa de un negru spălăcit a râului, care curgea la fel cum o făcea de mulţi ani, scoţând bolboroseli neîncetate în timp ce îşi croia drumul pe lângă stâncile ieşite în afară. Nyambura era fascinată de râu şi se simţea atrasă de acesta. Pieptul ei, strălucind de plăcere, se înălţă şi coborî cu un oftat: simţea ceva straniu agitându-i-se în măruntaie. Era o emoţie, un sentiment de extaz acut, aproape de durere, care o cuprindea întotdeauna când privea mişcarea şerpuită a râului ascultând clipocitul lui.

Importanţa râului Honia nu putea fi niciodată supraestimată. Vitele, caprele şi oamenii îşi luau apa de acolo. Poate că de aceea era numit „Leacul", iar valea - Valea Vieţii; căci asta era, o vale a vieţii.

în timpul ceremoniilor de iniţiere, băieţii şi fetele veneau aici să-şi dea cu apă pe piele în dimineaţa circumciziei. Se descoperise de multă vreme că apa foarte rece o amorţea, făcând durerea mai mică în timpul operaţiei. Nyambura se gândi la asta şi se simţi uşor vinovată. Se uită cu nelinişte la sora ei, care încă scotea apă. Nyambura se întrebă dacă lui Muthoni îi treceau vreodată prin cap astfel de gânduri. Credea că nu şi o invidia. Căci Nyambura învăţase şi ştia că circumcizia era un păcat. Era un ritual păgân de la care ea şi sora ei fuseseră salvate. O fiică a lui Dumnezeu nu ar trebui niciodată să lase

să-i vină în minte nici măcar un gând despre circumcizie. Fetele de vârsta lor urmau să fie iniţiate în acel sezon. Dacă tatăl ei, Joshua, nu ar fi fost un om al Domnului, el le-ar fi prezentat, fără îndoială, pe

Capitolul 2

amândouă drept candidate.

— Nyambura, soră...Nyambura se trezi din reveria ei păcătoasă. Sora ei îi vorbise. Nyambura se uită la ea şi se întrebă: ce o îngrijora pe Muthoni? Ce măcina sufletul fetei mai mici? Nyambura nu avea nici o îndoială că se întâmpla ceva cu Muthoni. Toată săptămâna şi, de fapt, pe tot parcursul ultimelor două luni, observase la fată ceva schimbător şi agitat. Asta o îndurerase pe Nyambura. îşi iubea sora.

într-adevăr, cele două erau nedespărţite. Se jucau şi munceau împreună. Nyambura era mai mare, dar nu era uşor de sesizat asta. Amândouă erau destul de înalte şi bine-făcute; aveau cam aceeaşi înălţime şi înfăţişare, deşi pielea lui Muthoni era mai închisă la culoare. Aveau aceiaşi ochi pătrunzători, dar ciudat de febrili. Părul lor era des, de un negru lucios. Era aspru, dar privit părea moale şi frumos.

Trăsăturile Nyamburei păreau aspre, reţinute. în timp ce ea era liniştită, Muthoni era vivace.

Aşa că nu era surprinzător ca Nyambura să observe această bruscă schimbare de dispoziţie. în timp ce veneau la râu în dimineaţa aceea, Muthoni fusese mai retrasă ca niciodată. Nyambura era profund tulburată deoarece încercările ei anterioare de a o convinge pe sora ei să-i dezvăluie supărările sale eşuaseră. Aşteptă acum ca aceasta să continue. Muthoni era aşezată pe butoiul ei de apă.

— Vreau să-ţi spun ceva, zise ea.

— O, spune-mi, te rog, răspunse Nyambura cu nerăbdare, cu o curiozitate sporită.

— Dar promite-mi că vei păstra pentru tine ceea ce-ţi voi spune.

Aceasta era o rugăminte, o rugăminte făcută aproape cu teamă.

Capitolul 3

Nyambura ar fi râs de n-ar fi fost seriozitatea din glasul şi de pe chipul surorii ei.

— Păi, mai întâi povesteşte-mi despre acel ceva, zise Nyambura cu un ton lipsit de griji.

Voia să o facă pe sora ei să se relaxeze şi să-şi îndulcească expresia încordată de pe faţă. Muthoni înălţă chipul spre Nyambura. De data asta, rugămintea era inconfundabilă.

— M-am tot gândit la asta. N-am fost în stare să mănânc sau să dorm ca lumea. Gândurile mele mă îngrozesc. Dar acum cred că am ajuns la o hotărâre.

Se opri, privind pe lângă Nyambura, apoi zise rar şi încet:

— Nyambura, vreau să fiu circumcisă.

Pentru o clipă, Nyambura rămase de parcă gândurile, sentimentele, însăşi fiinţa ei fuseseră paralizate. Nu putu să vorbească. Anunţul era prea brusc şi prea neaşteptat. Cum putea să creadă că ceea ce auzise venea din gura lui Muthoni? Se uită la râu, la trestia care se legăna uşor de-a lungul malurilor şi apoi privi dincolo de râu. Nimic nu se mişca pe uriaşul drum pentru vite care şerpuia prin pădurea dinspre Kameno. Lumina gălbuie a dimineţii se dispersa prin pădure, creând umbre lungi pe cărarea vitelor. Insectele din pădure scoteau un sunet neîncetat ce se unea cu zgomotul apei, care cădea mai departe în josul văii. Asta făcea ca tăcerea provocată de afirmaţia lui Muthoni să fie şi mai intensă.

— Circumcisă? îşi găsi în sfârşit vocea Nyambura.

— Da.

— Dar tata nu va permite asta. Va fi foarte supărat pe tine. Cum poţi să te gândeşti la asta?

Nyambura putea să-şi imagineze furia lui Joshua dacă auzea de

Capitolul 4

aşa ceva.

în plus, eşti creştină, continuă ea. Tu şi eu cunoaştem acum obiceiurile albilor. Tata ne-a învăţat ceea ce a aflat la Siriana. Şi doar ştii, misionarilor nu le place circumcizia fetelor. Aşa zice tata. în afară de asta, Iisus ne-a spus că e greşită şi că e un păcat.

— Ştiu. Dar vreau să fiu circumcisă.

— De ce? întrebă Nyambura deznădăjduită.

Ştia foarte bine că tatăl ei nu o să vrea să audă de aşa ceva. Orice om al Domnului ştia că acesta era un obicei păgân, împotriva căruia misionarii albi îl preveniseră pe Joshua de nenumărate ori. Poate că în Muthoni intrase Satana. Aşa lucra diavolul. Nyambura încercă să îşi convingă sora.

— Da. Spune-mi. De ce vrei asta? Ştii că asta e lucrarea diavolului. Ştii cum îi ispiteşte el pe oameni. Noi suntem creştine. N-am fost noi de mult botezate? Nu eşti tu acum mântuită de păcat?

Nyambura se înflăcăra. Respira greu şi simţi o căldură în interior. Apăra ceva; încerca să îşi salveze sora.

— Ştiu. Dar...

Muthoni tăcu. Nu îşi văzuse niciodată sora astfel, cu lumina aceea în ochi. îşi simţi genunchii slăbiţi şi se gândi că greşeşte. însă în clipa următoare sări în sus şi se repezi la sora ei. Vorbi cu pasiune, cu toată convingerea. La urma urmei, şi ea credea în ceea ce avea de gând să facă. Nyambura o apucă de braţe şi rămaseră încleştate una în braţele celeilalte ca nişte copilaşi. Nyambura se alarmă când văzu înflăcărarea lui Muthoni. îi vorbi cu blândeţe:

— Tata şi mama...

— Uite, te rog, eu... Eu vreau să fiu femeie. Vreau să fiu o fată adevărată, o femeie adevărată, care cunoaşte toate obiceiurile dealurilor şi coamelor.

Capitolul 5

— Dar tata, adu-ţi aminte de el.

— Păi ce! Suntem proaste? o scutură pe Nyambura. Tata şi mama sunt circumcişi. Ei nu sunt creştini? Circumcizia nu i-a împiedicat să fie creştini. Şi eu am adoptat credinţa omului alb, totuşi ştiu că este frumos, o! foarte frumos, să fii iniţiată în viaţa de femeie. înveţi obiceiurile tribului. Da, Dumnezeul omului alb nu mă mulţumeşte pe deplin. Vreau, am nevoie de mai mult. Viaţa mea şi viaţa ta sunt aici, pe dealuri, asta e ceea ce ştim.

Vorbea acum privind dincolo de Nyambura, de parcă ar fi vorbit cu alţi oameni. Apoi coborî vocea şi şopti în taină:

— Tata a spus că la Misiune există bărbatul acela, Livingstone, şi multe femei. Acelea sunt nevestele lui. Tu crezi că el, un bărbat, s-ar însura cu o femeie care nu e circumcisă? Cu siguranţă nu există nici un trib în care să nu se facă circumcizii. Cum s-ar transforma o fată în femeie?

Muthoni se eliberase de acum din strânsoarea surorii ei. Stătea şi se uita în altă parte, nu la Nyambura.

Nyambura nu putu să spună nimic. Nu pricepea logica lui Muthoni sau firul gândirii ei. Nu se gândise niciodată atât de profund la aceste lucruri. Se mulţumea să respecte orice îi spunea tatăl ei că se cuvenea. Şi se temea de mânia lui. Muthoni se răsuci şi îşi cuprinse din nou sora în braţe, rugând-o cu ochii şi cu trupul:

— Te rog, surioară. Să nu spui. Să nu-i spui lui tata.

începură amândouă să plângă. Inima Nyamburiei se înmuie şi îi fu milă de sora ei. îşi dorea sincer să o poată ajuta, dar îşi simţea foarte apăsat propria-i neputinţă.

— Cum vei fi iniţiată?

— Tata şi mama nu vor afla. Dar nu ştiu unde să merg.

— Mătuşa noastră locuieşte la Kameno, încercă Nyambura să o ajute.

Capitolul 6

— A, da. M-am gândit la asta. Voi merge la Kameno şi voi sta la ea când va veni vremea.

Ce altceva putea să facă Nyambura? încercă din nou să-şi dojenească sora, fără nici un rezultat. în inima ei ştia că, odată ce Muthoni se hotărâse asupra unui lucru, era greu să o facă să se răzgândească. Moştenise acest spirit încăpăţânat de la Joshua, un bărbat care, când îşi punea ceva în cap, era greu de abătut de la drumul spre ţelul propus.

Râul Honia continua să curgă. Insectele continuau să scoată sunetul lor neîncetat care se unea cu cel al cascadei râului. întreaga scenă deveni înfricoşătoare pentru Nyambura, iar ea nu se mai simţi entuziasmată. Nici măcar căldura soarelui de dimineaţă nu o trezi. îşi iubea sora iar acum era necăjită pentru că nu ştia ce se va întâmpla.

îşi luară butoaiele din tablă şi începură urcuşul lent al coamei, întorcându-se acasă, în Makuyu. Deodată, Nyambura auzi un suspin uşor de la sora ei. Se întoarse repede; pe chipul lui Muthoni era o expresie de uimire - butoiul ei cu apă se rostogolea pe pantă înapoi în râu.

Nyambura şi Muthoni trebuiau să coboare din nou. „Semn rău", se gândi Nyambura

.Când cele două fete ajunseră acasă cu butoaiele de apă atârnându-le greu în spate, femeile şi bărbaţii din Makuyu se ocupau deja de treburile lor de dimineaţă. De-a lungul întregii coame, din colibele de pământ risipite ici şi colo care alcătuiau satul se înălţau

fuioare de fum gros, albastru. Unele femei care, pasămite, nu se trezeau devreme, abia acum se duceau la râu să ia apă, în timp ce, din loc în loc, vite şi capre, urmate de băieţei care mergeau iute, cu paşi

Capitolul 7

mărunţi, în urma lor, se duceau în toate direcţiile.

Exista un caracter uniform în gospodăriile împrăştiate pe coamă. Erau alcătuite din colibe rotunde, acoperite cu stuf, grupate câte trei sau patru şi înconjurate de un gard viu natural. Casa lui Joshua era diferită. A lui era o clădire dreptunghiulară acoperită cu tablă, care se înălţa foarte distinct, de una singură, pe coamă. Acoperişul din tablă se stricase deja, lăsând ploaia să intre liber, aşa că peste el puteau fi văzute mici bucăţi de pânză de sac care acopereau părţile foarte deteriorate. Construcţia care se înălţa atât de distinct şi de sfidător era, poate, un indiciu că vechea izolare a lui Makuyu de restul lumii era în curs de

destrămare. Deşi, e adevărat, nici un oraş nu era încă aproape. Nairobi era

Capitolul 8

departe, un oraş necunoscut dealurilor. Siriana era cel mai apropiat centru misionar: un loc mare, cu spitale şi cu o şcoală înfloritoare, care primea băieţi şi fete din toată ţara. Deşi trimiteau discipoli să lucreze acolo, misionarii nu pătrunseseră încă în zona dealurilor. Oamenii rămâneau conservatori, loiali tradiţiilor locului. Din când în când, Livingstone făcea o vizită pe dealuri, dăruind o nouă viaţă şi energie diverşilor săi adepţi. Principala sa activitate, însă, era îndeplinită de Joshua

.Joshua, tatăl Nyamburei, era acum un bărbat între două vârste, care predica întotdeauna cu o voce pătrunzătoare, răsunătoare, care vorbea despre putere şi cunoaştere. împreună cu alţi câţiva, fusese printre primii care se convertiseră la noua credinţă. Era pe atunci un tânăr care a fugit de pe dealuri şi s-a dus să trăiască alături de omul alb în nou-înfiinţata Misiune. S-a temut de răzbunarea dealurilor, de mânia prietenilor săi trădaţi. La Siriana a găsit un refugiu şi puterea

şi magia unui alb. A învăţat să citească şi să scrie. Noua credinţă a lucrat în el până când a ajuns să-l posede în întregime. A renunţat la magia, puterea şi tradiţiile tribului său. S-a întors către Dumnezeu

Capitolul 9

Unul, simţindu-I prezenţa profundă. Nu-i dăduse acesta omului alb putere peste toate? A aflat de Iisus:

„Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu
şi vor chema numele lui Emanuel.'-

Şi-a dat seama de ignoranţa neamului său. A simţit adâncimea întunericului în care trăiau. A văzut apa mocirloasă prin care mergeau, fără să aibă habar de mizerie şi noroi. Ai lui îi venerau pe Murungu, Mwenenyaga, Ngai. Infailibilul om alb îl numise pe zeul Gikuyu prinţul întunericului.

Isaia, clarvăzătorul omului alb, profeţise despre Iisus. Povestise despre venirea unui Mesia. Mugo wa Kibiro, clarvăzătorul Gikuyu, prevestise vreodată despre un astfel de mântuitor? Nu. Isaia era măreţ. Spusese despre Iisus, Mântuitorul lumii:

Aceia care nu-l primesc sunt copiii întunericului;

Aceştia, fiii şi fiicele celui rău, vor merge în Iad;

Vor arde pentru totdeauna, în vecii vecilor.

Aceste cuvinte puternice l-au înspăimântat pe Joshua şi l-au cutremurat; l-au zguduit până în adâncul fiinţei. S-a botezat şi abia atunci s-a simţit liniştit şi a încetat să mai tremure.

A simţit fericirea tăindu-l adânc, înflăcărându-i sufletul. Scăpase de Iad. Se simţea o făptură nouă. Asta era ceea ce spunea mereu acasă şi în biserică.

Dacă cineva este întru Hristos, iată, el este o făptură nouă.

El era un om nou, spălat de rele. Eliberat de teamă, a devenit curajos, a ajuns predicator. Nu-i mai era frică de Chege, nu se mai temea de ceea ce vor zice sau îi vor face dealurile şi locuitorii lor. S-a întors la Makuyu şi predica pe un ton vehement şi cu o furie care îi

înspăimânta până şi pe vechii săi ascultători. Puţini puteau să reziste acelei voci. Veneau mulţi, şi unii chiar se converteau. Şi cu toţii se bucurau laolaltă şi îl preamăreau pe Domnul.

Capitolul 10

însă unii se apucau din nou de băut; dansau din nou ritualurile tribale; reveneau la circumcizie. Cu fiecare zi, Joshua devenea mai mânios şi condamna vehement o astfel de purtare. Poate că vorbele nu prinseseră rădăcini. Joshua însuşi era strict şi respecta neabătut cuvântul sfânt. Uniformitatea religioasă în propria-i casă era obligatorie. Dorea să fie un exemplu pentru toţi, o lumină strălucitoare care să arate drumul, stânca pe care să păşească cei slabi în drumul lor spre Hristos.

Joshua stătea aşezat în faţa casei când veniră cele două fete şi îşi puseră jos butoaiele cu apă. Se uită la ele, la cum munceau, la cum stăteau împreună, şi simţi o mândrie de tată. Casa lui avea o puternică temelie creştină, iar el voia ca fiicele sale să devină puternice în credinţă şi în căile Domnului. Nu ar demonstra asta tuturor cum ar trebui să fie un cămin creştin?

Era un an neobişnuit. Anotimpurile erau bogate. Porumbul şi fasolea erau adunate şi puse deoparte pentru a se feri de incertitudinile viitorului. Oamenii erau fericiţi şi pretutindeni era multă bucurie. Creştinii din Makuyu se strânseră laolaltă şi se rugară la Dumnezeu.

Bătrânii înţelepţi din Kameno şi din întregul ţinut al leilor adormiţi se strânseră să-i aducă sacrificii lui Murungu sub copacul sacru. Toate erau un preludiu la numeroasele ritualuri de acest fel ce aveau să fie îndeplinite nu doar de adepţii lui Joshua care se pregăteau de Crăciun, ci şi de alţii, pregătiţi pentru ceremoniile de iniţiere. Joshua era împotriva acestor ritualuri de iniţiere, mai ales

împotriva circumciziei feminine, care căpăta o nouă semnificaţie în relaţia dintre Makuyu şi Kameno.

Pentru Joshua, acceptarea acestei ceremonii era un păcat de

Capitolul 11

neiertat. Nu i se spusese să ia tot şi să părăsească Egiptul? Va călători curajos, soldat creştin, ducându-se pe Tărâmul Făgăduinţei. Nimeni nu avea să-l abată de la ţelul propus. Voia să intre în noul Ierusalim ca un bărbat desăvârşit.

De fapt, Joshua considera circumcizia un păcat atât de mare, încât dedică o rugăciune pentru a-i cere lui Dumnezeu să-l ierte că s-a căsătorit cu o femeie care fusese circumcisă.

Doamne, Tu ştii că nu a fost vina mea. Doamne, nu am putut să fac altfel, iar ea a făcut asta pe când se afla în Egipt.

Uneori, când era singur cu Miriamu, soţia lui, se uita la ea şi spunea cu tristeţe: „Mi-aş dori ca tu să nu fi trecut prin acest ritual".

Nu că Miriamu ar fi împărtăşit sau preţuit aceste sentimente, dar îl cunoştea pe Joshua. Era un om al lui Dumnezeu atât de neclintit şi credea cu atât de multă convingere în Vechiul Testament, încât nu se abţinea niciodată de la pedepsirea unui păcat, chiar dacă asta însemna să-şi bată soţia. Nu îl deranja acest lucru atâta timp cât îndeplinea judecata Domnului.

Lucrurile nu-i merseseră deloc bine lui Joshua pe tot parcursul acelui an. Oamenii din Kameno deveneau îngrijoraţi şi credeau că Joshua era cel răspunzător pentru albii care, mai nou, veneau adesea pe dealuri. Existau zvonuri cum că la Makuyu avea să se construiască în curând o garnizoană guvernamentală şi că dealurile vor fi conduse de acolo. în ultima lui vizită, unul dintre oamenii albi anunţase că populaţia din aceste regiuni va începe să plătească impozite unui guvern din Nairobi. Oamenii ridicau din umeri, neştiind ce era un

impozit. Cu toate acestea, îl învinuiau pe Joshua pentru amestecul său.

Pe Joshua nu îl deranja asta. El ştia ce e un guvern, căci învăţase

Capitolul 12

despre asta de la Livingstone. Ştia că era datoria sa de creştin să se supună guvernului, dând Cezarului cele ce sunt ale Cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu.- Asta era ceea ce voia el să facă fiecare creştin. Şi nu era omul alb fratele său? Era omul alb răspunzător pentru relele ţinutului? Nu! Orbirea oamenilor era. Oamenii nu voiau să păşească în lumină. Iată acum pregătirile şi ritualurile care aveau loc peste tot! Iată păcătoşii afundându-se tot mai adânc în mocirla murdară a păcatului! Pe Joshua îl cuprindeau uneori momente de mare mânie. Şi atunci îşi aducea aminte că trebuie să fie răbdător. în curând, rugăciunile aveau să producă un miracol pe coame. Aşa că Joshua cădea în genunchi. Se ruga ca oamenii să-şi lepede obiceiurile şi să urmeze calea omului alb.

După rugăciune, se simţea liniştit şi chipul lui era cuprins de calm. Aştepta să se întâmple ceva cât de curând, dar ştia că trebuie să aibă răbdare. Cânta imnuri de slavă. Dar:

O, Doamne, priveşte la pregătirile lor,

O, Doamne, de ce nu Te pogori asupra acestei generaţii păcătoase ca să isprăveşti cu tradiţiile lor rele? Se apropie circumcizia. Luptă alături de mine, o, Doamne.

îi venea să iasă afară cu un băţ, să-i pedepsească pe aceşti oameni, să-i silească să stea în genunchi. Nu asta era ceea ce li s-a făcut copiilor lui Israel care şi-au întors faţa de la Domnul, care n-au vrut să-i audă glasul?

Adu foc şi tunet, Adu potopul.

Nu se întâmplă nimic. Pregătirile pentru iniţiere continuará, în timp ce Joshua şi adepţii săi se pregăteau pentru naşterea unui mântuitor.

1.Vechiul Testament, Isaia, 7:14.

Trimitere la Sfânta Evanghelie după Matei, 22:21

Capitolul 13

.Duminica era întotdeauna o zi aglomerată pentru Joshua. Ţinea o predică lungă, iar Kabonyi îl ajuta uneori. însă Kabonyi era un predicator mult mai puţin convingător decât Joshua, care părea să

Capitolul 1

predice cu o siguranţă născută din adâncul inimii. După ce se termina predica, urmau rugăciunea şi cântările, iar apoi multe adunări pe coame. Uneori, Joshua trebuia să călătorească prin ţinut, de pe o coamă pe alta.

într-o duminică, ţinu o predică deosebit de lungă. Când se termină, se simţea epuizat. Cu doar o săptămână înainte se dusese la Siriana cu Kabonyi pentru a discuta evenimentele recente. Siriana era departe şi merseseră pe jos. Acum se simţea atât de vlăguit, mai ales după această slujbă, încât nu aşteptă obişnuitele rugăciuni şi cântări care aveau loc în faţa bisericuţei din Makuyu. O căută pe soţia lui, Miriamu, şi se duse acasă cu ea.

Nyambura, care nu aştepta niciodată cântările de afară, se afla cu câţiva paşi în faţă. Muthoni nu era acolo.

Ajunseră acasă. Muthoni nu era nici acolo. Nu era nimic neobişnuit în asta: ea rămânea adesea în urmă, la taifas cu sătenii. însă Nyambura ştia că în ziua aceea nu o lăsase pe Muthoni în urmă şi fu mirată când nu o găsi acasă.

Seara, Muthoni nu apăru. Inima Nyamburei bătea repede. începu să se îngrijoreze şi se plimbă prin faţa casei, încercând să cânte, dar, de fapt, uitându- se după Muthoni. Când se întoarse înăuntru, îi stătu inima văzând chipul calm al mamei ei. Joshua se odihnea în pat. Nyambura avea inima strânsă şi se temea de clipa când Joshua va întreba de Muthoni. Joshua nu le dădea voie copiilor săi să fie plecaţi până târziu. Acum era şi mai strict din cauză că aveau loc cântecele de iniţiere. Nu voia ca fiicele lui să fie contaminate de acestea. Poate că era un noroc că se dusese la culcare

mai devreme decât de obicei.— Mă întreb pe unde o fi Muthoni, zise Miriamu uşor nedumerită. Era o femeie care iubea liniştea şi nu-i plăcea niciodată tensiunea inutilă în casă. Porunca pe care o dădea

Capitolul 2

întotdeauna copiilor ei era: „Ascultaţi-vă tatăl". Nu o spunea cu asprime sau cu amărăciune. Era o expresie a credinţei, a convingerii, a unui mod de viaţă. „Tatăl vostru zice aşa..." şi se aştepta ca fiicele lui să facă asta, fără obiecţii, fără resentimente. învăţase valoarea supunerii creştine şi credea că toţi ceilalţi credincioşi aveau aceeaşi atitudine faţă de viaţă. Nu că punea la îndoială viaţa. Aceasta îi oferise un bărbat şi, în felul ei, Miriamu îl iubea şi îi purta de grijă. Credinţa ei în Dumnezeu era combinată cu teama de Joshua. însă aceasta era religia, iar acesta, modul în care erau orânduite lucrurile. Totuşi, după ochii ei îţi puteai da seama că era o religie învăţată şi acceptată; în interior dormea adevărata femeie Gikuyu.

Nyambura păstră liniştea. Nu ştia ce să zică. înainte să poată inventa un răspuns potrivit, tatăl ei o chemă pe Muthoni. întotdeauna o chema pe Muthoni când voia ceva. Nyambura şi Miriamu se uitară una la alta de parcă atunci descopereau că Muthoni lipsea. Apoi, Nyambura sări în sus ca pentru a se duce să o caute pe Muthoni. însă voia doar să fie departe de mânia tatălui ei. Muthoni nu-i spusese Nyamburei că va pleca. Pur şi simplu se furişase afară din biserică. Nyambura, însă, nu uitase dimineaţa aceea de la râu, chiar dacă acel episod avusese loc cu mai multe luni în urmă.

Când se întoarse în casă, îl găsi pe Joshua în picioare lângă Miriamu, uitându-se aspru la ea:

— îşi spun din nou. Tu ştii unde este fiica ta. Du-te! Du-te s-o cauţi!

Se lăsa noaptea. Nyambura rămase la uşă, făcându-se mică de teamă. Oala de pe cele trei pietre fierbea, dând pe dinafară. Miriamu

ieşi. Asta însemna să fii mamă. însemna să porţi pe umeri toate păcatele şi greşelile copiilor. Umblă prin sat, căutând în toate colibele în care s-ar fi putut afla Muthoni. Nu o găsi. Se întoarse şi văzu că

Capitolul 3

Nyambura luase oala de pe foc. Joshua şi Nyambura nu schimbaseră o vorbă. Joshua nu se ostenise să o întrebe pe Nyambura unde e sora ei. Poate că mânia îl orbise.

— Ai găsit-o? se repezi el la Miriamu.

Miriamu nu zise nimic.

— Du-te înapoi şi caut-o. Nu poate dormi în altă parte.

Miriamu şovăi. Unde să se ducă? Credea că Joshua nu e rezonabil, însă nu ştia cum să-i spună asta, căci nu-i plăceau certurile. Pe moment, Nyambura trăia chinul unui suflet sfâşiat, cu teama şi neştiind cui să-i fie credincioasă. Să dea în vileag secretul lui Muthoni? Dacă Muthoni se întorcea?

— Dar... Dar..., se bâlbâi Miriamu.

Nyambura nu mai putu suporta. încercase din răsputeri să îşi respecte promisiunea nerostită făcută lui Muthoni.

— Poate că s-a dus la mătuşa mea, sugeră ea timid.

Mai bine ar fi păstrat tăcerea. Joshua aproape că sări la ea.

— Ce!? Mătuşa ta? Pentru ce? Spune-mi imediat!

Nyambura se făcu mică sub răbufnirea lui. însă arătă şovăială şi amână clipa dezvăluirii spunând:

— Cred că s-a dus la mătuşa mea din Kameno.

— Ca să facă ce?

Era ceva imposibil de evitat. Nyambura se uită la uşă, gata să fugă afară, în timp ce îşi făcea curaj să spună cuvântul de rău augur:

— Circumcizie.

— Ce!?

— Să fie circumcisă.

înainte să fugă afară, Joshua se năpusti la ea. O privi mânios, scuturând-o tot timpul. Era aproape nebun şi în colţurile gurii se zăreau mici picături de salivă, ca o spumă.

Capitolul 4

— De unde ştii? Cine ţi-a spus?

Nyambura fu copleşită de spaimă. Credea că o să o bată. Deodată, Joshua îi dădu drumul. Scoase un suspin uşor. Nyambura simţi în acesta durere şi chin. îi fu milă de tatăl ei. încet, acesta se duse înapoi la foc şi se lăsă să cadă pe un taburet. Semăna cu un animal de pradă care suferea pentru prima dată înfrângerea şi umilirea. îşi dădea seama că îmbătrânea. Apoi, cu o voce măsurată, lipsită de viaţă, zise:

— De această singură dată îţi dau voie să mergi la Kameno. Du-te la femeia aia pe care o numeşti mătuşă. Spune-i lui Muthoni să vină înapoi. Dacă va fi de acord, vom ierta totul. Dacă nu e de acord, atunci spune-i că încetează să mai fie
fiica mea.

După acest anunţ, Joshua se duse înapoi în pat, şi în casă se lăsă tăcerea. Miriamu nu vorbi. Şi ea fusese redusă la tăcere de comportarea lui Muthoni, care părea să nu aibă nici o explicaţie şi să nu izvorască din nici o motivaţie. O iubea pe Muthoni şi nu voia să o piardă. Ştia că Joshua vorbea serios. Pe faţă începură să-i curgă lacrimi. în timp ce cădeau, acestea străluceau, luminate de tăciunii focului care se stingea. Uneori, focul scotea scântei, creând umbre contorsionate pe pereţii din lut. Umbrele diforme se mişcau şi tremurau batjocoritor.

A doua zi, Nyambura aduse vestea tristă că Muthoni refuza să se întoarcă acasă.

Joshua stătu nemişcat în timp ce asculta asta. Se simţea deja ruşinat că se lăsase prins de diavol cu o seară înainte, fără să ştie. Se rugase, cerând puterea de a nu mai fi prins niciodată în somn. însă

această veste fu grea pentru el, pentru un bărbat care păşise pe calea dreptei credinţe. îşi aduse aminte de Iov şi îi mulţumi lui Dumnezeu.

Din ziua aceea, Muthoni încetă să mai existe pentru el, în inima

Capitolul 5

lui. Ea adusese o dezonoare veşnică asupra lui şi a casei lui, pe care şi-o dorise un exemplu a ceea ce ar trebui să devină o casă de creştin.

Prea bine. Las-o să se întoarcă în Egipt. Da. N-are decât să meargă înapoi. El, Joshua, va călători mai departe, spre noul Ierusalim

.Perioada recoltării veni şi trecu. Recoltele erau bune. Oamenii se bucurau. Nu se mai văzuseră de mulţi ani nişte recolte atât de bogate. Bătrânii oftau îngrijoraţi în timp ce erau martori la zarva produsă de acest entuziasm, care vuia pe coame, făcând lucrurile să se cutremure. Oare nu mai văzuseră ei astfel de întâmplări şi înainte, în vremea tinereţii lor?

Apoi, bătrânii înţelepţi îi oferiră lui Murungu multe ofrande. Cine nu ştia ce prevesteau nişte recolte atât de bogate? Cine nu putea să-şi aducă aminte marea foamete care se abătuse asupra dealurilor, răspândindu-şi degetele de fum în tot ţinutul Gikuyu? Asta fusese înainte de adevărata sosire a oamenilor albi. Cei mai mulţi dintre bătrâni erau tineri pe atunci. însă nu au uitat niciodată marele belşug şi recoltele care au precedat foametea.

Chege ţinea bine minte asta. El şi mulţi alţii au crezut că foametea nu mai avea cum să vină niciodată. însă aceasta-i urmase imediat pe poteca gândurilor lor. Chege, împreună cu proaspetele sale soţii şi alţi câţiva, părăsise dealurile pe o cărare tainică. Cele două soţii ale sale nu au supravieţuit dezastrului. Chege era încă tânăr. Şi-a găsit în curând o altă mireasă şi s-a întors pe dealuri. S-a întors ca să

le spună oamenilor despre omul alb. însă ei n-au vrut să-l asculte. Chiar când omul alb a ajuns la Siriana, oamenii n-au vrut să audă spusele lui Chege. Când Kabonyi şi Joshua s-au convertit, Chege a

Capitolul 6

rupt relaţia de prietenie pe care o avuseseră până atunci. Aceşti creştini nu aveau să obţină nimic bun, zicea el mereu. Vedea mai mult decât putea oricine să vadă. Aceşti adepţi ai lui Joshua aveau să aducă atât de multe dezbinări în ţinutul lor, încât tribul va muri.

Oare nu predicau creştinii împotriva a tot ce era bun şi frumos în trib? Circumcizia era cel mai important ritual în modul de viaţă al neamului Gikuyu. Cine mai auzise de o fată care să nu fie circumcisă? Cine ar plăti vreodată vaci şi capre pentru o astfel de fată? Cu siguranţă, niciodată fiul său. Waiyaki nu ave

asă trădeze tribul niciodată.

în familia sa, Chege nu avea a se teme pentru nimic. Fiicele sale erau circumcise şi toate erau măritate bine. Iar Waiyaki, care se afla de-acum la Siriana de mulţi ani, era puţin probabil să fie contaminat de noul cult. Se pregătea să vină să lupte pentru trib. Uneori, însă, Chege avea îndoieli în legătură cu fiul său. Avea să-şi dezamăgească vreodată tribul? Avea să infirme profeţia? Cu astfel de prilejuri, Chege trăia o senzaţie de înfrângere, de disperare. Apoi, fiul lui venea acasă în vacanţă şi Chege, deşi fiul lui nu-i spunea prea multe, îşi putea da seama că totul era bine.

Chege persevera. Ştia că vârsta îşi lua rapid obolul şi că nu mai avea multe zile de trăit; ajunse să-şi pună toată credinţa în tânăr. Era ca şi cum viaţa sa, inima sa erau purtate de Waiyaki, şi Chege se temea ca băiatul să nu se împiedice.

Chege nu vedea o contradicţie în faptul că el, întruchiparea adevăratului Gikuyu, şi-a trimis fiul chiar la centrul misionar în legătură cu a cărui existenţă se împotrivise mereu. Dar ce conta? El îi prevenise pe oameni. Aceştia refuzaseră să ia armele. Poate că acum era chiar prea târziu să mai ia armele. Din fericire, existau alte căi de a-l învinge pe omul alb. Căci profeţia era încă valabilă. în împlinirea ei stătea speranţa poporului. Chege învăţase o lecţie şi i-o predase fiului său. Era bine ca acesta să cunoască obiceiurile omului alb.

Astfel, Chege aştepta şi spera. îl supraveghea pe Waiyaki, îi urmărea progresele şi purtarea. Trăia în fiul său. Dacă profeţia nu se împlinise în el, ei bine, exista fiul. Ce conta? Un salvator va veni de pe dealuri. Bine. Waiyaki era ultimul din neamul acelui mare clarvăzător care profeţise despre un Mesia negru de pe dealuri. Băiatul se descurca bine la Siriana. Recent trecuse prin cea de a doua naştere. Iar în acest sezon avea să fie iniţiat în viaţa de bărbat. Asta îl va ajuta să asimileze mai repede înţelepciunea omului alb şi să ajute tribul. Şi era exact ceea ce voia Chege: înainte de a muri, să-l vadă pe Waiyaki devenind bărbat; apoi putea să fie sigur că munca pe care o începuse - nu, munca începută

cu mult timp în urmă de Mugo - nu avea să piară. Se putea avea mai mare încredere într-un bărbat decât într-un *kihii,* un băiat necircumcis.

Şirul ofrandelor mergea mână în mână cu pregătirile pentru circumcizie. Pretutindeni se strângeau laolaltă candidaţii pentru iniţiere. Mergeau din casă în casă, cântând şi dansând cântecele ritualice, aceleaşi care se cântau din vechime, când Demi erau pe pământ.

Waiyaki era unul dintre candidaţi. Era de-acum un tânăr cu membre drepte, puternice. Nu îi plăceau prea mult dansurile, mai ales din pricină că nu le putea executa la fel de bine precum ceilalţi candidaţi, care le exersau de mulţi ani. La urma urmei, la scurt timp după cea de-a doua naştere a sa, el plecase la Siriana şi trăise acolo toţi aceşti ani, deşi de obicei venea acasă în vacanţe. Waiyaki se mira adesea de tatăl său, care, în anumite privinţe, părea să sfideze vârsta. Vocea lui însă, subţire şi tremurată, îl dădea de gol. Waiyaki îşi aducea des aminte de ce fusese trimis la Siriana. Dar, odată cu trecerea anilor, visul devenise mai puţin viu şi real. îl considera mai mult o iluzie, visul unui bătrân. Cu toate acestea, muncea din greu la şcoală. Era acum în ultimul an la Şcoala Secundară Siriana şi putea să cunoască băieţi din toată Kenya.

Absenţa lui Waiyaki de pe dealuri îl făcuse să piardă legătura cu acele lucruri care contau cel mai mult pentru trib. în plus, oricât de mult se împotrivea el, nu se putea abţine să culeagă şi să asimileze idei şi noţiuni care îl împiedicau să răspundă spontan la aceste dansuri şi celebrări. Dar ştia că trebuie să treacă prin iniţiere. Şi nu îi plăcea să-şi dezamăgească tatăl. Căci Waiyaki ştia că bătrânul va muri în acel vis despre viitor care fusese, probabil, o parte reală, esenţială din viaţa lui. Nu că lui Waiyaki i-ar fi displăcut ideea de circumcizie. Din contră, abia aştepta asta. Era ambiţia sa de băiat să-şi testeze curajul în cadrul ceremoniei. De fapt, îl considera pe Livingstone, în ciuda sfinţeniei şi cunoştinţelor sale, un pic cam greu de cap, de vreme ce ataca un obicei a cărui adevărată semnificaţie în trib nu o înţelegea şi nu avea să o înţeleagă, probabil, niciodată.

Peste bătăile tobelor şi zdrăngăneli, din deal în deal se înălţau strigăte, pentru a-i ţine treji pe cei care ar fi putut să vrea să meargă la culcare. în seara aceea era ajunul zilei iniţierii; aveau să aibă loc cele mai importante dansuri.

Mintea lui Waiyaki era agitată. El nu-şi putea aduce aminte nimic care să-l fi zguduit la fel de mult ca acea faimoasă călătorie la Dumbrava sacră. însă aceea era acum un vis. Ce se petrecea acum era real, toată lumea vorbea despre asta. Waiyaki se întreba întruna: „De ce să facă ea aşa ceva?". Şi simţea dorinţa de a vorbi cu ea, de a auzi răspunsul chiar din gura ei. Revolta lui Muthoni răsunase din deal în deal, de parcă vestea ar fi fost răspândită de vânt şi tobe. Numele ei era rostit în şoaptă din vatră în vatră. Waiyaki o văzuse cu o zi înainte într-o casă în care ea se dusese pentru un dans. însă atunci nu crezuse, când unul dintre candidaţi l-a ciupit de spate şi i-a arătat spre o fată care sărea şi îşi legăna şoldurile în mijlocul unui grup de dansatoare.

— Aceea este Muthoni.

— Care Muthoni?

— Fiica lui Joshua, desigur.

— Fiica lui Joshua! Fiica lui Joshua.

Părea incredibil. O cunoscuse pe Muthoni când era mică. îşi putea aminti ziua când el, Kinuthia şi Kamau o făcuseră pe Muthoni să ţipe de spaimă atunci când o atacaseră pe neaşteptate la râul Honia. Waiyaki simţise o plăcere care mai apoi se transformase în ruşine. Nu era nimic curajos în a speria fete, se gândise el. Mai apoi, mama lui l-a bătut când a aflat că a luat parte la aşa ceva. Din fericire, tărăşenia a fost muşamalizată între femei şi Chege şi Joshua nu au ajuns niciodată să afle despre asta.

Iar acum, iat-o acolo. Waiyaki îl văzuse pe Joshua de mai multe ori, atât în Makuyu, cât şi la Siriana. Auzise despre stricteţea lui în materie de religie, adică toate chestiunile vieţii. Cum de putuse ea să vină acolo? Poate că fugise de acasă. Multe fete făcuseră acest lucru. Cel puţin asta

era ceea ce îi spuseseră băieţii care veniseră de „departe", unde fuseseră înfiinţate de multă vreme misiuni. în aceeaşi noapte, Waiyaki l-a căutat pe Kinuthia. Şi acesta era candidat la iniţiere.

— Mă uimeşti, râsese de el Kinuthia. N-ai auzit că a fugit de acasă?

Ideea că ea chiar a fugit de acasă, că s-a răzvrătit în faţa autorităţii, l-a şocat oarecum. El nu ar fi îndrăznit să nu îl asculte pe Chege. Sau, cel puţin, nu putea să se vadă făcând aşa ceva.

Aşa că, în acea seară, Waiyaki află că Muthoni chiar fugise de acasă. Mătuşa ei, care trăia în Kameno, urma să se ocupe de ea. în unele sate, oamenii nu puteau să creadă vestea. Ziceau că Joshua avea de-a face cu asta, probabil pentru a-i domoli pe zeii mânioşi ai dealurilor ofensate. Nu se ştia că Joshua bea bere în taină? Ciudat, nimeni nu-l văzuse vreodată bând. însă spuneau că ştiu asta.

Dansul se ţinu într-un loc în aer liber din Kameno. Fluiere, cornuri, cutii din tablă sparte şi orice altceva aflat la îndemână fură luate şi bătute în ritmul cântecului şi al dansului. Toată lumea fu cuprinsă de frenezia entuziasmului. Bătrâni şi tineri, femei şi copii se pierdeau cu toţii în mişcarea magică a dansului. Bărbaţii strigau şi ţipau şi săreau în aer în timp ce mergeau roată, într- un cerc. Pentru ei, acela era momentul. Acela era timpul. Femeile, goale până la brâu, cu sânii lăsaţi săltând pe piept, se roteau în jurul focului imens, legănându- şi şoldurile şi contorsionându-şi trupurile în tot felul de mişcări provocatoare, dar păstrând ritmul tot timpul.

Erau liberi. Bătrâneţea şi tinereţea se reconciliaseră pentru această singură noapte. Şi puteai să cânţi despre orice şi să vorbeşti despre părţile ascunse ale bărbaţilor şi femeilor fără să simţi că ai violat codul social - altminteri foarte puternic - care guverna relaţiile dintre oameni, în special relaţia dintre tineri şi bătrâni, dintre bărbat şi femeie.

Waiyaki se simţea, totuşi, stânjenit. Ceva din interior îl împiedica să se lase copleşit de această frenezie. Era din cauza lui Muthoni? Se

întrebă ce ar zice Livingstone dacă l-ar găsi acolo sau dacă ar vedea haosul creat de emoţiile ţinute în frâu, lăsate libere acum. Şi cuvintele rostite! Până şi Waiyaki era uşor ruşinat de aceste vorbe despre lucrurile interzise. Poate că asta se întâmpla din cauză că, în orice alt moment, menţionarea lucrurilor interzise constituia un tabu social. Waiyaki ştia, desigur, că în ciuda rostirii acelor vorbe, nu avea să se petreacă nimic rău. De fapt, era un tabu să mergi cu o femeie într-o astfel de ocazie.

Atunci îşi făcu apariţia Muthoni. Cântatul crescu în sonoritate şi elan. Iar ea era o minune. Unde învăţase asta? se întrebă Waiyaki, privind de pe margine. Fata dansa şi cânta, descriind dragostea, povestind despre relaţiile dintre o femeie şi un bărbat, scene şi cuvinte despre împreunare. Misionarii din Siriana ar fi condamnat-o, cu siguranţă, la iadul veşnic. Waiyaki se uita la ea. Ceva se tulbură uşor înăuntrul său. în lumina galbenă, părea frumoasă şi fericită, cuprinsă
de un avânt straniu.

Cineva îl trase în cerc. Era Kinuthia.

— Dansează! strigară fetele, trăgându-l în cercul lor şi repetându-i unele dintre mişcările din şolduri.

La început, lucrul acela dinăuntrul său îl făcu să-şi păstreze rezerva, împiedicându-l să se alăture pe deplin curentului. Deşi trupul i se mişca şi gura sa răspundea cuvintelor, sufletul lui nu participa cu totul. Apoi, dintr-un colţ, îşi auzi numele. îi cântau lui, unii lăudându-l, alţii zeflemisindu-l. Numele fu preluat de toboşari şi de solişti.

Frenezia şi strigătele se intensificară din nou. Brusc, se simţi ca şi cum o mână catifelată şi puternică îi apucase sufletul şi i-l scosese cu o mişcare rapidă. Era atât de straniu, că îşi simţi emoţiile şi dorinţele încremenite într-un moment atemporal, apoi simţi eliberarea. Waiyaki nu era nimic. Era liber. Uită totul. Voia doar acest lucru acum, această beţie nebunească a extazului şi a plăcerii. Valurile repezi ale mişcării îi trecură iute prin trup, prin întreaga fiinţă.

I se dădu un corn. Suflă în el cu putere. Sărea şi îşi legăna şoldurile făcând tot felul de minuni cu trupul său. Ceilalţi încercară să-i urmeze exemplul. Secretul lui Muthoni era dezlegat. Nu trebuia să înveţi. Nu. Trebuia să te laşi în voia ritmului şi a visării.

în câteva clipe, se pomeni faţă în faţă cu Muthoni. Fuseseră împinşi amândoi în centru.

Părea să-l ţină nemişcat. Nu cu mâinile, cu nimic vizibil. Era ceva dinăuntrul ei. Ce anume? Nu putu să ghicească. Poate că era râsul ei. Se gândi că exista ceva magic în acesta, deoarece îi răsuna în inimă, deşteptând lucruri pe care nu le mai simţise înainte. Şi ce strălucea în ochii ei? Era o umbră de tristeţe? O vreme, lui Waiyaki îi fu teamă şi privi în jur. Mama lui îi privea. Se întoarse spre Muthoni. Magia nu mai era acolo; dispăruse. în clipa următoare, Waiyaki se pomeni hoinărind de unul singur, îndepărtat orbeşte de mulţime, luptându-se cu golul din stomac. Se simţea rănit. Stătuse dezgolit, expus tuturor privirilor.

Dădu întâmplător peste ea la marginea întunecată a pâlcului de copaci. Ea rămase acolo, iar singura comunicare dintre ei fu acea respiraţie liniştită, ca şi cum fiecare îşi avea propriul diavol cu care să lupte.

— Eşti o rebelă, zise el, aproape fără să-şi dea seama.

— Da, sunt, răspunse sfidător Muthoni.

— De ce ai făcut-o, Muthoni? o întrebă el cu amărăciune.

— Ce anume să fac?

Waiyaki se simţi prost. Cuvintele îi scăpaseră pur şi simplu; voise să-i vorbească pe un ton blând, să o facă să-şi dezvăluie povestea. Apoi se înmuie şi se bâlbâi, confuz:

— Eu... zic... de... Ăăă... de fuga de acasă... Plecarea de la tatăl tău.

Fata nu răspunse imediat. între ei se lăsă tăcerea. Nu se puteau vedea pe întuneric, dar fiecare simţea prezenţa celuilalt datorită respiraţiei. Apoi, cu o voce clară, în care tristeţea vibră aproape insesizabil, ea începu.

— Nimeni n-ar înţelege. Eu zic că sunt creştină, iar mama şi tata urmează noua credinţă. Nu am fugit de aceasta. Vreau însă să fiu iniţiată şi în tradiţiile tribului. Cum aş putea să rămân cum sunt acum? Ştiam că tata nu îmi va da voie, aşa că am venit.

Vocea ei păru să se schimbe. Vorbea, totuşi, pe acelaşi ton. Waiyaki, însă, se simţi ca şi cum fata uitase de el, ca şi cum îşi spunea povestea adresându-i-se întunericului.

— Vreau să fiu femeie. Tata şi mama sunt circumcişi. Dar de ce mie îmi interzic asta, de ce îmi refuză asta? Cum aş putea să fiu în afara tribului, când toate fetele născute odată cu mine m-au părăsit?

Vorbele lui Muthoni părură să-i deschidă lui Waiyaki o lume nouă. Totuşi nu reuşea să o vadă limpede. Era purtat de glasul ei vibrant.

— Vreau să fiu o femeie făcută frumoasă în cadrul tribului; vreau un soţ în patul meu şi copii care să se joace în jurul vetrei.

Era un vis în care el fu atras, uitând de sine şi de locul în care se afla. îşi aminti un astfel de vis, de demult. însă acesta era de o natură diferită, stârnind în el forţe violente şi contradictorii.

— Da, vreau să fiu o femeie făcută frumoasă aşa cum ştie să facă tribul...

Fata se îndepărtă în vis cu visul şi cu întunericul. Waiyaki rămase acolo unde

era, simţindu-se uşor ameţit şi năuc. Treptat, se deşteptă din buimăceală. Era tulburat. Se duse înapoi în mulţime, însă acum ştia că nu aveau cum să-1

intereseze din nou, deoarece el era diferit de toate acele lucruri. în noaptea aceea, sentimentul că lui îi lipsea ceva, că tânjea după ceva aflat mai presus de el, venise în mici valuri de tristeţe, care nu-l lăsară să doarmă.Pretutindeni era ceaţă. Aceasta acoperea Kameno, Makuyu şi celelalte coame cu o pătură subţire de un gri alburiu. Era frig, un frig care-ţi răcea pielea. însă râul Honia continua să curgă, parcă sfidând ceaţa. Apa, însă, era rece.

Lui Waiyaki, care se scălda atât de devreme dimineaţa, i se păru că apa îi taie pielea asemenea unui cuţit ascuţit. Tremură niţel cât stătu gol lângă malurile râului. Răceala apei îi trecuse prin piele, amorţindu-i muşchii. Braţele, îndoite la coate, i se odihneau pe genunchi. Avea palmele strânse bine într-un pumn, astfel încât încheieturile degetelor semănau cu nişte mici umflături. Degetele mari de la mâini treceau printre arătător şi mijlociu, şi erau îndreptate în sus. Penisul i se micşorase şi, când Waiyaki îl privi, se întrebă dacă îi aparţinea într-adevăr lui. Waiyaki nu era singur. Pe toată lungimea malurilor şedeau ceilalţi iniţiaţi, aşteptându-l pe „chirurg".

Toată viaţa lui, Waiyaki aşteptase această zi, această ocazie de a-şi etala curajul ca un bărbat. Aceasta fusese ambiţia secretă a tinereţii sale. Totuşi, acum că venise vremea, se simţea cuprins de teamă. însă nu o arăta. Privea în gol, teama dându-i curaj. Ochii lui nu clipeau deloc. Nu vedea nimic, de fapt. Cuţitul trimise o durere ascuţită când tăie în carne. Chirurgul îşi terminase treaba. Sângele se scurgea liber pe pământ, îmbibându-se în sol. începând din acel moment, o legătură religioasă îl unea pe Waiyaki cu pământul, ca şi cum sângele său era o ofrandă. în jurul lui, femeile strigau şi îl lăudau. Fiul lui Chege trecuse proba. Astfel de laude le erau adresate doar celor curajoşi

.Waiyaki rămase nemişcat după ce chirurgul plecă de lângă el. Acum era acoperit cu un cearceaf alb. Totul era bine. Totuşi durerea îl zguduia până în adâncul fiinţei sale. Se întrebă cum se simţea Muthoni. Se gândi că, dacă el s-ar fi aflat în situaţia ei, nu ar fi chemat niciodată

asupra sa o asemenea durere. Se urî imediat pentru că nutrea astfel de sentimente. El era al tribului. Trebuia să îndure cutumele acestuia şi să cunoască tainele dealurilor.

îi veniră în minte zilele copilăriei sale, apoi dispărură la fel cum veniseră. în capul lui se îngrămădeau multe lucruri: primele sale întâmplări aventuroase; anii de şcoală. Se gândi la Livingstone. Ce ar crede acesta acum dacă l-ar găsi pe Waiyaki şezând acolo, cu faţa spre râu, ţinându-şi penisul de pe care îi picura pe degete sânge, căzând apoi pe pământ, în timp ce era acoperit de un cearceaf alb din pânză aspră de bumbac? Waiyaki vru să râdă de ideea monstruoasă cu Livingstone stând acolo şi privind totul... Aaa... amorţeala se risipea... Pielea lui era din nou sensibilă... Durerea... Waiyaki nu se putea mişca. Era măcinat de durere. Aceasta era poarta spre misterul dealurilor. Ziua aceea când Chege l-a dus în Dumbrava sacră îi apăru aievea în minte pentru o clipă. Apoi experienţa îşi pierdu claritatea... Foarte... ciudat... Cum bătrânul sfida timpul... îl înţelesese Waiyaki? Ceva îl ţinea întotdeauna detaşat pe Chege de tot ce-l înconjura. în felul său, Livingstone era la fel ca Chege... Stând de cealaltă parte... Nu... îi confunda pe cei doi... Din nou durerea, muşcând din trupul lui precum furnicile... O... două valuri puternice... Mintea lui hoinărea. Fii tare, Waiyaki. Stai nemişcat...

Un strigăt şi-un plâns care se amestecau cu gemete de durere înăbuşite! Femeile strigau şi cântau despre curajul lor. Totul se terminase. Noua generaţie trecuse proba. Fără nici o singură pată de ezitare.

Spitalul era un şopron mic, nu departe de sat. Podeaua era tare, cu denivelări. Un strat subţire de iarbă şi frunze de bananier alcătuiau patul. După două zile, rana lui Waiyaki se umflase atât de mult, încât începu să aibă îndoieli că se va mai face bine vreodată. Poate că avea să-şi piardă bărbăţia. Se cutremură. Ceilalţi iniţiaţi erau la fel. Şi, ori de câte ori veneau îngrijitorii să-i oblojească, când le erau presate părţile umflate câţiva dintre iniţiaţi ţipau de durere. Mâncare era din belşug, dar cine

avea poftă de mâncare? Erau obligaţi să bea şi să mănânce cu ameninţări insidioase, cum că avea să li se taie „chestia". O ameninţare mult mai serioasă fu aceea că în şopron ar fi putut fi adusă o femeie pentru ca unul dintre îngrijitori să facă dragoste cu ea în prezenţa lor. Iniţiaţii fură înspăimântaţi, şi îngrijitorii râseră. Toată lumea ştia cât de dureros ar fi fost
locul la cea mai mică provocare de acest fel.

Singura alinare era când îngrijitorii le povesteau despre bărbaţi şi secretele lor importante. La început, asemenea poveşti fură intolerabile pentru Waiyaki, mai ales că era silit să le asculte. Asta făcea parte din educaţia lor. însă după câteva zile, când rana începu să i se vindece, se pomeni că putea să asculte poveştile cu plăcere şi bucurie. Avea multe de învăţat.

— Au ieşit cu toţii?

— Da. Suntem fericiţi. Băieţii au făcut cinste dealurilor.

într-adevăr, în glasul lui Chege se putea simţi mândria. Avea şi de ce. Peste tot unde se ducea, primea complimente pentru modul în care trecuse fiul lui prin întreaga experienţă. Lumea era uimită că educaţia omului alb nu-l înmuiase pe băiat; că a putut să suporte chinul tradiţional fără să tresară.

— Şi fetele? întrebă bătrânul înţelept din Gathanjo.

— Toate... Toate...

— Da? insistă bătrânul înţelept, căci vedea că Chege ezita.

— E o fată... care nu e bine.

— Cine?

— Muthoni.

— O, fiica lui Joshua? Am auzit şi noi despre ea. Ciudat caz pentru o fată...

— E ciudat, consimţi Chege.

Se lăsă un scurt răstimp de tăcere. Soarele era sus pe cer; cei doi bărbaţi se adăpostiseră sub un copac.

— Da... E ciudat, repetă Chege. Toate celelalte fete au plecat, cu rănile aproape cicatrizate.
— Şi ea? A rămas în...
— A, nu. Stă la mătuşa ei. Am auzit că rana sa se măreşte şi se agravează.
— Blestem de tată.
— Poate.
— Creştinii ăştia... N-o să ajungă la nimic bun, comentă încet bătrânul înţelept, clătinând din cap.
— întotdeauna am spus asta. Uite ce discordie creează în familie. Dacă Joshua nu şi-ar fi vândut sufletul acestor oameni, ar fi fost simplu. Ce mare lucru! Doar un berbec negru, fără pată, sub copacul mogumo - un simplu sacrificiu. Şi totul s-ar fi terminat cu bine.
— Da. însă acum el nu va fi de acord. A devenit foarte încăpăţânat, am auzit, încurajat de oamenii ăia albi...
Bătrânul înţelept se ridică şi îşi luă lucrurile. Strănută şi scoase două frunze din cele pe care le ducea cu el. îşi suflă nasul.
— Ei, o să plec acum, cât mai e zi.
— Mergi în pace. Din vremurile vechi, dealurile astea au tot văzut lucruri ciudate.
— Să fii sănătos. Rămâi în pace.
Bătrânul înţelept plecă. Chege îl urmări cu privirea până dispăru, apoi se ridică şi privi peste vale. Printr-un luminiş din pădure putu să vadă diversele colibe împrăştiate pe coama opusă. Se putea zări o latură a acoperişului casei lui Joshua. Chege scoase un mic oftat enigmatic şi apoi murmură:
— Nu e bine. Nu e bine.
îşi luă lucrurile şi începu să meargă cu paşi târşâiţi înapoi spre casă. Era bucuros că Waiyaki era acum bărbat. însă încă se temea pentru soarta ţării.

Waiyaki se uită la ea: respira greu. Trecuse o săptămână de când ceilalţi îşi reluaseră viaţa obişnuită. însă Muthoni încă suferea. Waiyaki venise să o vadă.

— Cum te simţi? se sili el să spună.

— Sunt bine, răspunse ea cu dificultate.

Chipul îi era mult mai întunecat decât fusese înainte de iniţiere. Rezista bine. Waiyaki îi admiră curajul, un curaj care nu o părăsea niciodată. Apoi stătură un pic de vorbă. La un moment dat, ea îşi feri privirea de Waiyaki şi zise:

— Mi-aş dori ca Nyambura să poată veni să mă vadă.

Nu se plângea, era doar o dorinţă, o năzuinţă despre care spera că s-ar putea împlini.

— De ce nu vine?

— Cred că tatăl meu nu i-ar da voie.

— E o cruzime, zise Waiyaki, neavând altceva de spus.

— Nu l-am ascultat. Mi-am ales calea şi, când el m-a chemat înapoi, am refuzat să merg.

Waiyaki îşi lăsă privirea să rătăcească prin coliba cu pereţi întunecaţi. Funingine neagră atârna de firicele din tavan, stând să cadă. Patul lui Muthoni era făcut din ţăruşi din bambus legaţi laolaltă pentru a alcătui un cadru. Alte beţe erau legate de-a latul. Salteaua era din iarbă amestecată cu câteva bucăţi de pânză de sac şi frunze de bananier. Patul nu era înalt şi era lipit de perete, chiar lângă uşă. Waiyaki se gândi: „Ea plăteşte acum pentru neascultare?". Se cutremură la acest gând. Toată lumea trebuia să plătească prin suferinţă pentru a- şi alege calea, pentru a fi un rebel?

— Şi mama ta?

— Nici ea n-ar veni. Nu i-ar da voie.

Muthoni făcu o scurtă pauză, apoi zise:

— Şi nici n-aş vrea să vină. N-ar face decât să plângă şi să se întristeze, şi aş prefera să suport durerea singură.

Când Waiyaki părăsi coliba, luase deja o hotărâre. Trebuia să o vadă pe Nyambura. în ziua aceea se duse la Makuyu şi se plimbă pe acolo, învârtindu-se pe lângă gospodăria lui Joshua în speranţa că o va întâlni. Muthoni avea ceva care stârnea, cumva, toată simpatia şi admiraţia lui. Era el capabil de o astfel de răzvrătire? Cugetă, însă, că se cuvenea să-ţi asculţi tatăl. Poate că Muthoni greşise neascultându-l pe al ei. Nu o zări pe Nyambura în acea zi.

în dimineaţa următoare o găsi luând apă din râul Honia. Nu o cunoştea foarte bine, dar fu uimit de asemănarea dintre cele două fete. Până şi ochii ei aveau acea expresie agitată, dar clară, care se putea vedea şi la Muthoni. Waiyaki nu se întinse la vorbă cu ea. După ce se salutară, îi spuse despre Muthoni şi starea ei. Nyambura fu surprinsă şi plânse de amărăciune. Waiyaki se simţi jenat de asta şi îşi luă rapid rămas bun, după ce o avertiză să nu îi spună lui Muthoni că el a fost cel care s-a dus să o cheme. Nyambura nu mai zăbovi nici o clipă; lăsă imediat vasul cu apă şi se duse să o vadă pe Muthoni.

După acea primă vizită, se duse mai des. Fenta vigilenţa tatălui ei şi se ducea să stea cu Muthoni cât de mult se putea, pălăvrăgind despre tot felul de lucruri neînsemnate. Uneori, din ochi îi ţâşneau brusc lacrimi şi nu reuşea să şi le reţină.

— De ce ai făcut asta? De ce...? întreba ea, dragostea pentru sora ei amestecându-se cu amărăciunea.

Muthoni încerca să zâmbească şi spunea:

— Am vrut să fiu femeie. într-o zi vei afla şi tu, Nyambura.

— Fie să nu aflu niciodată...

— Şi tu va trebui să faci o alegere într-o bună zi.

— O, Muthoni, de ce ai...? spunea ea, fără a mai putea continua.

Pe măsură ce treceau zilele, starea lui Muthoni se înrăutăţea. Waiyaki, care era un vizitator frecvent, deveni mai îngrijorat. Muthoni se prăpădea văzând cu ochii. Acum doar privirea părea să mai aibă un pic de viaţă în ea. Trebuia făcut ceva. Era convins că ierburile pe care mătuşa i le dădea

lui Muthoni nu aveau să o vindece. Se sfătui cu Nyambura şi aceasta fu de acord cu el. Cei doi o abordară apoi pe mătuşă, Waiyaki adunându-şi suficient curaj pentru a zice:

— Muthoni ar trebui să meargă la spital.

— Unde? întrebă mătuşa, pe un ton plin de speranţă.

— La spitalul de la Misiunea Siriana.

Câteva zile, mătuşa lui Muthoni se împotrivi acestei sugestii. Nyambura se rugă insistent de ea, cu ura clocotindu-i în inimă. O învinovăţea pe mătuşa ei pentru acest necaz. Mătuşa începu să cedeze.

— Cine o va duce? întrebă mătuşa, într-un final.

Waiyaki se gândi un pic.

— Dacă nu are cine să o ducă, o voi duce eu. Pot să fac rost de câteva ajutoare şi cunosc drumul. Este lung, dar putem merge.

— Vino mâine.

Muthoni era într-o stare gravă. Cu doar o zi înainte căzuse în delir. Râzând şi plângând, spunea: „Acum sunt femeie".

în ziua în care Muthoni fu dusă la spital, Nyambura îi dădu această veste lui Miriamu. Ea şi Muthoni conveniseră să nu-i spună nimic mamei lor de teamă să nu o supere. însă situaţia se transformase într-o criză. Miriamu izbucni în plâns şi ţipă:

De ce nu mi-ai spus mai repede? O, Muthoni

!Waiyaki ieşi din coliba învăluită de fum şi se îndepărtă încet, târându-şi picioarele şi dând şovăielnic peste lucruri asemenea unui om beat. Coliba îi aparţinea lui Njeri, mătuşa lui Muthoni. Nu avea

Capitolul 1

soţ, căci bărbatul îi murise cu mulţi ani în urmă din cauza unei boli ciudate. Ea era acum o femeie între două vârste, pentru care viaţa îşi pierduse mare parte din farmec. Neavând copii, primea bucuroasă în casa ei orice copii sau tineri. Cu puţin timp înainte, viaţa ei fusese luminată de Muthoni, care apelase la ea pentru adăpost.

însă viaţa nu era bună cu ea. Muthoni era moartă acum. în timp ce mergea fără ţintă de-a lungul coamei, Waiyaki se întrebă ce va face Njeri. Căci avea să fie învinovăţită, fără îndoială, de moartea lui Muthoni. Waiyaki îi vedea aievea chipul, care devenise imediat plin de riduri la auzul tristei veşti. Fusese insuportabil - acel simplu gest al ei de a-şi ascunde faţa în palme şi de a sta nemişcată, fără lacrimi.

Nyambura şi mama ei plânseseră fără vorbe, fără măcar un suspin. Doar lacrimile le şiroiau neîntrerupt pe obraji. Veniseră să aştepte întoarcerea lui Waiyaki şi a celor zece tineri care o duseseră pe Muthoni la Siriana. Waiyaki nu fu în stare să se uite la Nyambura sau la mama ei. Tocmai le spusese vestea; apoi, după o vreme, ieşise împleticindu-se din casă. Erau trei zile de când plecaseră din Kameno.

Waiyaki nu se duse direct acasă. Soarele părea să fi apus mai devreme. Ţinutul era de un portocaliu pal, şters. Totul părea ciudat de liniştit. Vitele, care se întorceau acasă, nu făceau mare zgomot şi nu se zăreau copii care să ţopăie pe acolo. Oriunde se ducea, Waiyaki dădea de chipul tăcut al lui Muthoni, care-i aţinea calea. Atunci se îndrepta în altă direcţie, dar ea era tot acolo, pretutindeni.

Livingstone fusese la spital. La fel şi femeile albe. Muthoni a rămas calmă şi ochii ei aveau o strălucire intensă, care o însoţise pe tot parcursul grelei călătorii.Nu putuse să meargă singură, aşa că tinerii i-au făcut o targă şi au cărat-o aşa. Nu vorbise mult. Uneori, însă, vorbea despre Nyambura.

Waiyaki ştia că Muthoni îşi iubea sora. îşi aminti de o zi la puţină vreme după ce Nyambura începuse să o viziteze pe Muthoni. El intrase în colibă şi le găsise pe cele două fete certându-se.

— încă sunt creştină, înţelegi, o creştină în trib. Uite. Sunt femeie şi o să mă fac mare şi sănătoasă în trib.

Chiar şi după ce intrase el, Muthoni a continuat să vorbească fără noimă. Ea nu ştia cât de repede i se stingea viaţa.

Nu a mai dus-o mult după ce au ajuns la Siriana. Waiyaki încă îşi mai amintea ultimele ei cuvinte, când se apropiau de spital: „Waiyaki, spune-i Nyamburei că-l văd pe Iisus. Şi că sunt femeie, femeie frumoasă în trib.

Murise agăţându-se de acea imagine, de acea obsesie care o făcuse să plece din Makuyu la Kameno. Cine ştia ce era? Singura întrebare pe care o puseseră oamenii era: „De ce a făcut asta? De ce? De ce?". Chiar şi pentru Waiyaki rămânea întrebarea „De ce?".

întunericul se lăsă şi-l găsi pe Waiyaki hoinărind ca un spirit rătăcit. Fusese şi el captivat de acel vis? Era secretul ei... Murise pentru această taină. Waiyaki ajunse la coliba lui, construită recent pentru el, aprinse lampa şi se duse la culcare. Nu reuşi să adoarmă şi toată noaptea întrebă întruna de ce. Nu ştia pe cine întreba asta.

Joshua află de moartea lui Muthoni fără măcar un semn de emoţie pe chip. Un uşor tremur al vocii fu singurul lucru care îl trădă. Nu o întrebă pe Miriamu când a murit sau cum aflase ea despre ce s-a întâmplat. Miriamu plânse şi mai mult când văzu faţa lui impasibilă. Pentru el, Muthoni încetase să mai existe chiar din ziua în care se vânduse diavolului. Muthoni întorsese capul şi tânjise după ţinutul

blestemat. Nevasta lui Lot făcuse acelaşi lucru şi fusese transformată în piatră, un stâlp de sare, pentru a ţine loc de avertisment veşnic pentru ceilalţi. Călătoria către noul Ierusalim alături de Dumnezeu nu era uşoară. Era presărată cu ispite. Dar Joshua era hotărât să triumfe, să meargă cu pas vioi, cu ochii la cruce. Muthoni fusese o proscrisă. Orice era blestemat aici pe pământ avea să fie blestemat, de asemenea, şi în ceruri. Acesta trebuia să fie un avertisment pentru aceia care se răzvrăteau împotriva părinţilor şi a legilor lui Dumnezeu.

Chege se gândi asta în tăcere. Vocea nu se mai auzea; nu avea să mai dea avertismentul. îşi făcuse datoria. Oare nu prevestise el această dramă? Nu văzuse el înstrăinarea dintre tată şi fiică, dintre fiu şi tată, toate din cauza noii credinţe? Asta era o pedeapsă pentru Joshua. Era, de asemenea, o pedeapsă pentru dealuri. Era un avertisment pentru toţi, să respecte tradiţiile coamelor, înţelepciunea străveche a pământului, ritualurile şi cântecele lui.

Avea să asculte Joshua? Avea să audă Kabonyi glasul mâniosului Murungu? Chege se temea pentru ei. Se temea pentru aceia care acceptaseră zei ciudaţi. Aveau coamele să asculte şi să se ridice împreună la luptă? Makuyu şi Kameno erau încă adversare. Makuyu era acum căminul tuturor creştinilor, în vreme ce Kameno rămânea căminul a tot ceea ce era frumos în trib. Cine avea să le reunească vreodată?

Moartea lui Muthoni nu era de bun augur pentru viitor. Ar fi putut să aducă şi mai multă vrajbă. Lui Chege nu-i plăcea amestecul fiului său în această poveste. Se temea pentru el. însă îl admira pe Waiyaki, îi admira înfăţişarea şi tinereţea. Nu putea să-i zică nimic. Descoperise deja că nu reuşea să-şi înţeleagă fiul cu adevărat. Avea să fie corupt de Siriana? Simţi din nou cum îi trosnesc oasele. îşi mângâie părul cărunt cu un oftat şi, aşezat în faţa colibei pe scăunelul lui cu trei picioare, privi îngândurat la ziua care se sfârşea. Puse la

îndoială înţelepciunea de a-l fi trimis pe fiul său la Misiune. Avea să fie pedepsit şi el, Chege, asemenea lui Joshua? Cum rămânea cu profeţia? Se gândi să meargă să caute un bărbat de o seamă cu el, cu care să poată să vorbească despre aceste lucruri, să le limpezească.

Se ridică. Vântul rece al serii îl făcu să tremure un pic. Era bătrân, foarte bătrân. Oftă din nou, dar oftatul lui nu era pricinuit de vârstă sau de conştientizarea faptului că vremea lui trecuse. Era oftatul celor mulţi care, în noaptea aceea, şi multe săptămâni după aceea, vorbiră despre moartea lui Muthoni. Despre faptul că nimeni nu ştia ce prevestea moartea ei.

Departe, Siriana era străbătută de un oftat cu o semnificaţie diferită. Moartea lui Muthoni confirma pentru totdeauna barbaria obiceiurilor Gikuyu.

Livingstone, şeful Misiunii, arătase întotdeauna reticenţă când venea vorba să propovăduiască pe coame. îi plăcuse mereu ideea de a pregăti nişte băieţi de la Misiune, care puteau fi trimişi apoi pentru a răspândi vestea cea bună. Era acum un bărbat în vârstă, chelios şi cu bărbie dublă. Avea o caschetă colonială mare, pe care o îndrăgea foarte mult. Rareori şi-o dădea jos de pe cap, dar când o făcea, capul lui chel, de un alb aproape ca un cearceaf, contrasta puternic cu faţa, mâinile şi picioarele lui pistruiate. De câte ori se mişca, genunchii îi tremurau un pic, în vreme ce vocea sa obosită şi felul de a vorbi erau caracterizate de tendinţa de a pronunţa un „r" chiar şi acolo unde alţi bărbaţi şi femei de la Misiune nu îl pronunţau. Ştia destul de bine limba Gikuyu. O şedere de douăzeci şi cinci de ani la Misiune nu era o perioadă chiar atât de scurtă.

Când venise la Misiune era plin de vigoare şi, cu siguranţă, plin de mari speranţe. Aştepta întotdeauna acea vreme când eforturile sale aveau să dea roade. însă pe măsură ce treceau anii, şi-a dat seama că nu făcea un progres atât de mare pe cât se aşteptase. Asta era o dezamăgire pentru un bărbat care plecase de acasă într-o ţară

sălbatică, înflăcărat de un vis de eroism şi de viziunea a multe suflete noi câştigate pentru Hristos prin propriile-i eforturi. Chemarea şi misiunea sa nu primiseră răspunsul pe care-l sperase cândva. Era adevărat, şcoala şi spitalul se extinseseră foarte mult. însă oamenii aceştia păreau interesaţi doar de educaţie, în vreme ce manifestau prea puţină tragere de inimă pentru mântuire.

Erau ferm ancoraţi în obiceiurile lor oarbe. Copiii se îmbolnăveau. Oamenii credeau că aceştia erau vrăjiţi. Un bărbat a murit. Trupul lui a fost abandonat fără a fi îngropat. Iar apoi, această circumcizie - era barbară.

Livingstone era unul dintre acei misionari care se credeau iluminaţi. Erau hotărâţi să înveţe obiceiurile băştinaşilor şi să nu repete greşeala misionarilor din generaţia anterioară, care provocaseră război tribal şi vrajbă între oameni fiindcă nu şi-au putut da seama de importanţa obiceiurilor tribale.

Cu gândul la toate acestea, el participase la nişte dansuri din ajunul circumciziei. însă a fost oripilat peste măsură. Cântecele pe care le-a auzit şi acţiunile pe care le-a văzut l-au convins dincolo de orice îndoială că oamenii aceştia erau complet imorali. A fost total îngreţoşat şi nu s-a mai dus niciodată la un astfel de dans. Circumcizia trebuia să fie scoasă din mintea acestor oameni, ca să le dea măcar o speranţă de mântuire. Livingstone era un om al moderaţiei, aşa că a susţinut metode blânde de eradicare a acestui obicei. în ciuda presiunii unor mari entuziaşti, el a refuzat să adopte măsuri pripite şi disperate. Asta se petrecea în primii săi ani acolo. însă când a văzut că această politică de lăsare a lucrurilor să se întâmple treptat nu a avut rezultatele sperate, a început să predice viguros împotriva acestui obicei. Nici măcar atunci războiul nu a fost pe deplin declarat. Avea să cedeze, până la urmă, presiunii? îmbătrânea. Sânge proaspăt i se alăturase în Siriana.

Atunci a murit Muthoni în urma circumciziei - după această mutilare brutală a trupului ei. Lumea avea să-l acuze pe el. Se simţea înşelat de soartă, împrejurările îşi râdeau de bătrâneţea sa. însă avea să le arate că spiritul Domnului încă ardea în el. Vârsta nu conta. Hristos avea să fie cel care va lupta cu Prinţul întunericului, prin intermediul său, da, Hristos care lucra în el, făcându-l tânăr în acţiunile sale. împotriva circumciziei trebuia luptat acum cu toate mijloacele pe care le aveau la îndemână. Nu putea să conteze pe Joshua şi Kabonyi să-l ajute.

Apoi a venit la el o femeie. Se afla în biroul lui şi fu surprins să o vadă. Martha era unul dintre cei mai loiali critici ai politicii sale.

— Scuzaţi-mă, părinte.

— Da?

— O ştiţi pe fata care a murit?

— Muthoni? A fost adusă de Waiyaki şi de alţi băieţi de la Misiune.

— Nu-l cunoaşteţi pe tatăl ei.

— Ăăă... Nu.

— Este fiica lui... Lui...

— Da?

— Joshua! zise ea pe un ton destul de triumfător. îi sclipeau ochii.

Urmă un scurt răstimp de tăcere totală. Apoi:— O!

Era un geamăt slab. Aproape patetic. Războiul începuse

.în câteva săptămâni, numele lui Muthoni deveni o legendă. în jurul numelui ei se creară multe poveşti. Unii ziceau că de fapt nu a murit din cauza rănii, ci că a fost otrăvită de misionari. Că, într-adevăr, unul dintre băieţii care o duseseră acolo văzuse asta.

Bătrânii înţelepţi din Makuyu se strânseră laolaltă, făcură câteva remarci neînsemnate şi apoi se uitară unii la alţii. Ei înţelegeau.

Această credinţă nouă contaminase dealurile şi Murungu era mânios. Ascultaţi bubuitul tunetului din cer! Priviţi la fulgerele orbitoare care cad pe pământ! îşi amintiră de Chege şi de vorbele lui. Ar fi trebuit să-l asculte. Omul alb nu ar fi trebuit să pună piciorul în Siriana. Pe coama de lângă Makuyu se construia o garnizoană guvernamentală. Iar acum era limpede că oamenii vor trebui să plătească impozite.

Ce puteau să facă? Era prea târziu pentru a acţiona. Chege era pe moarte. O boală curioasă de stomac nu-i mai dădea voie să iasă din casă. La asta se adăuga forţa acestor creştini. Conduşi de Joshua şi Kabonyi, aproape că transformaseră Makuyu într-un refugiu al lor. însă unii bătrâni insistară că asta nu conta. Moartea lui Muthoni arătase clar că din asocierea cu noua credinţă nu ieşea nimic bun. Şi fiul lui Chege? Bătrânii înţelepţi se temeau. Chege nu ar fi trebuit să-i dea voie să aibă de-a face cu Siriana.

Se strânseră şi adepţii lui Joshua. Discutară şi cântară imnuri de slavă Domnului. Muthoni era un duh rău trimis să îi pună la încercare pe credincioşi. Era limpede că nimic bun nu putea să iasă din aderarea la obiceiurile tribale. Joshua, conducătorul lor, era inspirat. Predica acum cu vigoare, şi în ochi îi dansa o sfinţenie stranie. Fusese la Siriana şi îi explicase lui Livingstone situaţia. Livingstone înţelesese. Joshua venea acum cu un nou mesaj. Circumcizia era ceva extrem de rău. Prin urmare, începând din acel moment, oricine avea o cât de mică legătură cu ritualurile de circumcizie nu avea să mai fie membru al
Bisericii lui Hristos. înflăcărarea lui Joshua le dădu adepţilor săi o nouă forţă şi speranţă. Oamenii albi din Siriana şi din alte locuri erau alături de ei. Şi alături de ei toţi se afla Dumnezeu.

Waiyaki nu se întoarse la Siriana. Tatăl lui era foarte bolnav şi nu putea să-l lase singur. Waiyaki îşi veghea tatăl cu teamă. Nu putea să îşi imagineze un cămin fără acesta. Ce avea să facă el? Ce aveau să facă dealurile? îşi îndrepta mintea spre trecut şi îl vedea pe tatăl pe

care-l văzuse mereu, însă pe care nu-l cunoscuse cu adevărat. Ce anume îl făcea pe Chege să fie undeva departe chiar şi când stătea lângă tine? Preocuparea sa pentru trib? Visul bătrânului, de care se agăţa zi după zi, în fiecare ceas al vieţii sale? Waiyaki îşi amintea ziua aceea din copilăria sa. Acela a fost momentul în care s-a apropiat cel mai mult de o oarecare înţelegere a tatălui său. Era de parcă, pentru o clipă, Chege îşi dezvelise sufletul în faţa băiatului. Nu a mai fost niciodată atât de expus ca atunci. Era straniu că Waiyaki îşi aducea acum aminte atât de viu acel eveniment, mai ales că atâta vreme i se ştersese din minte, pierzându-şi contururile clare.

Veniseră misionarii să adâncească ruptura dintre Makuyu şi Kameno? Vedea cele două coame care se priveau cu mânie, ameninţător. Aveau de gând să se lupte între ei, misionarii încurajându-şi adepţii?

Ceea ce-l surprindea pe Waiyaki era sentimentul de ură fără precedent iscat de moartea lui Muthoni. Totuşi, în sine, evenimentul părea minor. Poate că era unul dintre acele lucruri din istorie care, deşi aparent minore, au consecinţe însemnate. Mai fuseseră iniţiate fete şi înainte. însă chiar şi cele care muriseră, una sau două, nu suscitaseră niciodată o asemenea vrajbă între oameni.

Waiyaki întrevedea rupturi şi mai mari în viitor. Ştia că stricteţea adoptată acum de Livingstone îi va îndepărta până şi pe aceia care se deprinseră cu noile obiceiuri. Unii nu aveau să îşi abandoneze cu totul tradiţiile aşa cum propovăduia acum Joshua

.Nu aşteptă multă vreme până se produse ruptura. Aceasta apăru din cea mai neaşteptată direcţie. Kabonyi, bunul prieten al lui

Joshua, fu primul care se desprinse. Fu urmat de mulţi alţii. Joshua rămase loial. îi strânse laolaltă pe cei rămaşi şi se consolară uni pe alţii asemenea discipolilor din vechime. Waiyaki avea inima grea din cauza acestor tulburări. Unde era locul lui în toate astea? Se simţea un străin, străin în ţara sa.

într-o zi, Waiyaki se întorcea acasă de pe un deal îndepărtat. Se dusese acolo ca să se întâlnească cu un prieten şi să ia o plantă care-i fusese recomandată pentru tatăl lui. Chege nici nu voia să audă să înghită medicamentele omului alb după ceea ce i se întâmplase lui Muthoni. Auzi vestea pe când se afla acolo. Copiii celor care sfidau legile Bisericii şi continuau să respecte obiceiurile tribale urmau să trebuiască să părăsească Siriana. Nici un copil de păgân nu avea voie să mai meargă la şcoală, cu excepţia cazului în care copilul era refugiat. Chiar şi atunci, copilul trebuia să renunţe la circumcizie. Waiyaki ştiu că acela avea să fie sfârşitul lui. Sperase că-şi va termina ultimul an, căci îi plăcea foarte mult să înveţe. Veni acasă cu chipul posomorât. Nu se simţea bine şi voia să meargă în coliba sa, să stea singur.

Când ajunse acasă, îşi găsi mama stând afară. Plângea. Waiyaki fu surprins şi îşi uită imediat propriile-i gânduri. Nu o mai văzuse niciodată pe mama lui cu lacrimi în ochi.

— Ce e, mamă?

Ea izbucni din nou în hohote de plâns.

— Ce e? întrebă el din nou, cu teamă. Chiar atunci văzu un grup de bătrâni înţelepţi ieşind din coliba tatălui său. Aruncă mâhnit buruiana de leac cât colo şi alergă la colibă sperând, în ciuda a tot, că o să-l găsească în viaţă, chiar dacă numai pentru o clipă.

Pic! Pic! Pic! Pe toată lungimea marginii acoperişului de tablă ondulată. Pic! Pic! Pic! Toate aliniate, picături de ploaie mari şi hotărâte cădeau pe pământ de parcă s-ar fi luat la întrecere. Făceau mici găuri - bazine mititele, ca nişte linguri. Pic! Aceea grăsună era

transparentă şi limpede. Căzu în micul bazin pe care suratele ei îl creaseră cu răbdare. Lovi apa din gaură şi lichidul noroios sări în sus, formând un stâlp conic neastâmpărat. Şi peste tot pe pământ conurile săreau, ca nişte soldaţi care mărşăluiau pe loc. Iarba, care era de multă vreme pârlită şi uscată, începea acum să se revigoreze. Iar ploaia cădea cu furie, aversele rătăcitoare alcătuind un abur ceţos, de nu puteai să vezi la mai mult de câţiva paşi în faţă. Conurile ţopăitoare săreau tot mai repede. în curând, picuratul încetă şi fu înlocuit de jeturi de apă de pe acoperiş. Ele continuará cursa.

Waiyaki stătea în uşa biroului său, cu piciorul stâng pe prag, sprijinindu-se cu mâinile bine fixate pe cadrul uşii, şi privea gânditor picăturile de ploaie piezişe. Clădirea, asemănătoare cu o baracă din pereţi de pământ, cu stâlpi şi acoperită cu iarbă uscată, abia se zărea prin ploaia deasă, înălţându-se aşa cum o făcea de aproape de trei ani. Asta era toată şcoala: biroul lui plus clădirea împărţită în patru săli de clasă. Waiyaki ştia prea bine ce se petrecea înăuntru. Acoperişul care putrezea nu era o piedică în calea ploii. Pe jos se formaseră deja, cu siguranţă, numeroase băltoace.

Acesta era preţul pe care copiii însetaţi de educaţie trebuia să-l plătească. Probabil că stăteau cu toţii îngrămădiţi în grupuri mici, tremurând în câte un colţ uscat. Cei norocoşi aveau ceva cu care să-şi acopere capul

.în birou, colegii lui dascăli Kamau şi Kinuthia se ciondăneau pe ceva. Stăteau amândoi pe masă, după cum le era obiceiul. Veneau acolo deoarece biroul servea drept cancelarie. De câte ori aveau o şedinţă, o discuţie, o neînţelegere sau chiar o ceartă, veneau acolo. Vorbeau despre politică, religie, femei, despre orice. Pe jos, în cele două colţuri aflate cel mai aproape de uşă, erau două mormane de lucruri felurite. Biroul era şi debara. Echipamentul şcolii era depozitat acolo. Era aproape inutil să încerci să păstrezi lucrurile în ordine, chiar şi pentru puţin timp.

Ploua în continuare cu găleată. Waiyaki privea, gândindu-se confuz la şcoală şi la ţara leilor adormiţi. Ţinutul nu mai putea fi numit izolat. De la înstrăinarea către coloniştii albi a întregului pământ de pe dealurile şi coamele din jurul Sirianei, ţinutul leilor adormiţi era precum orice altă parte a ţării Gikuyu. Aşa cum îi spusese cândva tatăl său, braţul omului alb era lung. Cucerirea dealurilor era în plină desfăşurare. Unii lucrau deja pe pământurile înstrăinate pentru a face rost de bani ca să plătească impozitele.

— E de rău. E de rău, zicea Kinuthia. Eu zic că omul alb ar trebui să plece, să meargă înapoi de unde a venit şi să ne lase să ne lucrăm pământul în pace.

Restul fu înăbuşit de ploaia care cădea. Era ca şi cum Kinuthia ar fi comentat pe marginea gândurilor care-i treceau prin minte lui Waiyaki.

De obicei, Kinuthia era calm. Dar, când se certa, ochii lui, care se mişcau lent, se schimbau şi dansau de însufleţire. Atunci vorbea fluturându-şi braţele prin aer. Bărbat scund, cu umeri puternici şi bărbie mică, bine conturată, avea obiceiul de a-şi argumenta punctul de vedere mai mult prin vehemenţă vocală decât prin logica rece. Discuţiile politice purtate în birou erau un semn ce arăta ceea ce se petrecea pe toate coamele. Exista, într-adevăr, o nevoie crescândă să se facă ceva. Acest sentiment fusese întărit de cea mai recentă deposedare de pământ, în apropiere de Siriana, care îi silise pe oameni să se mute din locurile în care trăiau de veacuri, în vreme ce alţii erau siliţi să trăiască pe acelaşi pământ, muncind pentru noii lor stăpâni.

Ruptura cu Siriana îngreuna situaţia şi îi întărâta şi mai mult pe oameni. Simţeau muşcătura nedreptăţii. Unii considerau că dealurile şi coamele dormiseră prea mult timp. Avertismentele lui Chege se făceau din nou auzite şi oamenii îşi doreau să fi răspuns apelului său chiar din primele zile. Pe dealuri apăreau şi se dezvoltau rapid mici organizaţii. Waiyaki se pomenea mereu implicat. Ajunseseră deja să-l vadă ca pe un lider şi apelau instinctiv la el pentru orice mărunţişuri. însă Waiyaki era mereu îngrijorat şi dus pe gânduri din pricina prăpastiei tot mai mari dintre adepţii lui Joshua şi potrivnicii lui.

Inima lui Waiyaki se înmuia în faţa lui Kinuthia. însă nu reuşea niciodată să simtă aceeaşi căldură pentru Kamau. Kamau, fiul lui Kabonyi, cândva adeptul lui Joshua, acum conducătorul acelora care rupseseră legăturile cu Siriana, era înalt şi slab. Dar probabil nu era atât de înalt pe cât se aşteptaseră mulţi că va fi, atunci când era copil. Ochii lui, însă, păstrau aceeaşi expresie încordată. Lui Waiyaki nu-i plăcea niciodată cum îl privea Kamau cu ochii lui mici, adânciţi în orbite, al căror alb era împestriţat de maro. îi dădeau o înfăţişare

şireată, pe care Waiyaki o detesta. Nici lui Kamau nu îi plăcea de Waiyaki. Un tânăr care ajunge să-i conducă pe alţii este întotdeauna ţinta invidiei celor egali cu el, a celor mai în vârstă decât el şi a celor care cred că ar fi putut să fie conducători mai buni. Kamau era un bărbat îngrijit, cu părul mereu tuns scurt. însă părea să existe ceva neobişnuit, ceva aproape inuman în această înfăţişare îngrijită a sa...

Ploaia cădea cu şi mai multă putere.

Cearta aprinsă continuă, iar Waiyaki privi ploaia şi ţinutul, gândurile sale devenind vagi.

— Să zicem că tatăl tău..., zise Kinuthia.

— Nu vorbim despre tatăl meu, îl întrerupse Kamau.

Waiyaki întoarse uşor capul şi sesiză o încruntare pe chipul lui Kinuthia. în încăpere plutea încordarea. Apoi, deodată, Kinuthia râse. Kamau i se alătură. Cu multă vreme în urmă, cei doi se bătuseră din pricina taţilor.

— Ar trebui să ai răbdare, Kamau, interveni Waiyaki, alăturându-se şi el râsetelor.

Kinuthia reîncepu să vorbească aproape imediat.

— Desigur că mă refer la tatăl tău ca la un exemplu - de exemplu, înţelegi?

— O să-l iau pe tata, de exemplu, dacă vrei. El este capul familiei. Să presupunem că un alt bărbat, Karanja sau Njuguna, de pildă, vine în casă şi îl primim braţele deschise. Să presupunem că după o vreme el îl înlătură pe tata şi se face capul familiei, cu dreptul de a controla proprietatea noastră. Crezi că are dreptul moral să facă asta? Tu crezi asta, Waiyaki? Credeţi că sunt obligat prin ceva să mă supun lui? Iar dacă situaţia devine insuportabilă, depinde de mine să mă răzvrătesc, nu doar împotriva lui, ci şi împotriva a tot ce este aspru, incorect şi nedrept. Să luăm Misiunea Siriana, de exemplu. Oamenii Domnului au venit în pace. Li s-a oferit un loc. Acum vedeţi şi voi ce s-a întâmplat. I-au invitat pe fraţii lor să vină şi să ia tot

pământul. Ţara noastră este invadată. Această garnizoană guvernamentală din spatele lui Makuyu este o plagă în mijlocul nostru. Iar acest impozit pe colibă...

Era epuizat. Privi în jur sfidător, dar cu regret. Apoi începu să respire greu. Devenea agitat. îşi flutură mâinile în aer, apoi lovi în masă. îşi lăsă privirea să se plimbe peste tot, de parcă vorbea la o mare adunare politică. Waiyaki nu-l mai văzuse niciodată aşa pe Kinuthia. De ce să fie ei, care fuseseră educaţi la Siriana, atât de vehemenţi împotriva acesteia? Era la fel cum făcuse tatăl lui, care-l trimisese la Misiune, faţă de care obiectase toată viaţa lui. Poate că viaţa era o contradicţie. Waiyaki simţi ceva deşteptându-se în el pe când îl asculta pe Kinuthia. Poate că Kinuthia vorbea în numele dealurilor adormite, al întregii ţări Gikuyu. Apoi îşi înăbuşi sentimentul şi se gândi la noul efort din educaţie. Poate că acesta era răspunsul la năzuinţele şi speranţele oamenilor. Pentru o clipă, se pierdu în gândurile sale despre educaţie şi la planurile pe care le avea în minte...

— Vino, Waiyaki. Povesteşte-ne despre această nouă Kiama.

Kamau era cel care îl rugase. Viziunea din mintea lui Waiyaki se risipi, dar el continuă să privească ploaia. Ploaia asta era o binecuvântare; iar foametea de care se temuseră oamenii că va veni dacă va continua seceta avea să fie acum alungată. Din băltoace se revărsau şiroaie înguste, care curgeau prin iarbă. Se amestecau şi îşi continuau curgerea pentru a se alătura şuvoiului principal, asemănător unui mic râu, ca Honia. Sau ca un potop. Numai că acesta avea să se termine, pe când râul Honia avea să curgă mereu.

Iar micul râu curgea scoţând un şopot domol, vorbind cu sine însuşi sau cu pământul. „Potopul lui Noe", se gândi Waiyaki.

— Da, zise Kinuthia. Cred că ar trebui formată chiar acum o astfel de Kiama, pentru a păstra puritatea obiceiurilor noastre tribale şi modul nostru de viaţă.

Waiyaki auzise despre această Kiama. Ştia că imboldul venea de la Kabonyi. Waiyaki se temea că îi vor oferi un loc în conducerea acestei Kiama, care era menită să reunească toate coamele. Nu îl entuziasma asta. Voia să se concentreze asupra educaţiei. Poate că în sufletul lui Waiyaki îşi găsise loc învăţătura primită de la Livingstone, cum că educaţia avea valoare şi că băieţii lui nu ar trebui să fie preocupaţi de ce face guvernul sau de politică.

Continua să plouă, aversa aproape retezând iarba arsă de soare. Ce era asta? Şi tot ploua, cu mici pâraie care se adunau laolaltă, unindu-se. Văzu ce făceau acestea:

Luau cu ele ţărâna,

Măcinând şi îndepărtând pământul.

îl furau.

Iar acesta era strigătul de pe fiecare coamă. Poate că leii adormiţi nu aveau să mai doarmă, căci strigau cu toţii, plângeau după pământ. Pământul era important pentru trib. De aceea Kinuthia şi alţii ca el se temeau de ocuparea acestuia de către omul alb. Se temeau de ceea ce se întâmplase în Kiambu, Nyeri şi Muranga. Noii colonişti şi Siriana purtau acelaşi chip. Iar Waiyaki se gândea: oare avea dreptate Mugo wa Kibiro? într-o zi, omul alb avea să plece. O vreme, Waiyaki îşi aminti de tatăl său şi de profeţia aceea.

Se mânie brusc, nu pe omul alb sau pe Kinuthia, ci pe ploaie. Ploaia îndepărta solul, nu doar acolo, ci pretutindeni. De aceea pământul devenea mai puţin fertil în unele părţi. Un răstimp, îi veni să lupte cu ploaia. Picăturile repezi se transformaseră în murdărie şi noroi. Waiyaki se potoli. Acum îi venea să râdă din toată inima. Chiar şi acolo, în acel fenomen natural, putea să sesizeze o contradicţie. Ploaia trebuia să atingă solul. Acea atingere putea fi o binecuvântare sau un blestem. Waiyaki era un bărbat cu stări emoţionale puternice.

Ploaia încetă. Micile pâraie continuau să îndepărteze solul fertil de la suprafaţa pământului. Era timpul să ia sfârşit. Toată după-

amiaza se irosise. Nu era cale de scăpare; întotdeauna trebuia să fie aşa. Avea să stea de vorbă cu bătrânii înţelepţi, ca să vadă ce se putea face cu acoperişul.

— Cred că ar fi mai bine să îi lăsăm pe copii să plece, le zise Waiyaki celorlalţi. Kamau, vrei să le spui să aducă mâine săpăligi şi lopeţi? S-ar putea să ne gândim să lipim pereţii clădirii cu pământ, acum, că a plouat, e apă din
belşug.

Şcoala avea nevoie cu siguranţă de o astfel de reparaţie. Chiar şi de unde stătea el putea să vadă găurile mari care se căscau pe zidurile laterale neregulate.

Fu bătut clopotul, un clopot din fier atârnat afară de o sfoară. După câteva momente, peste tot se putură auzi ţipetele şi strigătele copiilor. Şcoala se terminase pe ziua aceea

.Marioshoni, cum era denumită şcoala lui Waiyaki, era renumită în ţară. Avea deja o istorie. Era prima şcoală a poporului care se construise după separarea de Siriana. Fusese ideea lui Waiyaki şi nici măcar acum nu putea să înţeleagă pe deplin cum de ideea sa dăduse roade atât de repede. O percepea ca pe ceva mai presus de el, ceva menit. Evenimentele se înşiruiseră într-o succesiune rapidă, grăbind ritmul vieţii pe dealuri. Recolta, apoi moartea lui Muthoni; înăsprirea regulilor de la Misiunea Siriana până într-atât încât nu au fost primiţi la şcoală copiii întunericului, cei ai căror părinţi nu renunţaseră la întregul concept de circumcizie. Waiyaki încă îşi mai aducea aminte agitaţia şi tensiunea create pe coame de aceste evenimente.

Moartea tatălui său aproape că-l paralizase. Nu-şi putea da seama de ce, dar moartea lui Chege, deşi nu fusese neaşteptată,

fusese un şoc pentru el. Părea nedrept ca Chege să moară exact în acel moment. Ar fi trebuit să trăiască mai mult. Iar Waiyaki mersese mai departe precum un om drogat, neştiind ce să gândească sau ce să facă. Devenise, brusc, un om în toată firea. Acum era pe cont propriu. Pe când era în această fază îi venise ideea şcolilor. însă ce putea el să facă fiind atât de tânăr? Iar ceea ce se întâmplase însemna că nu se mai putea întoarce în Siriana. Sosise vremea să muncească şi să-şi slujească neamul.

în pornirea programului de auto-ajutorare prin educaţie, Waiyaki văzu un soi de misiune. Era o viziune care-l urmărea cu speranţă şi pasiune. Călători de pe o coamă pe alta, prin tot ţinutul leilor adormiţi. Găsi un popor doritor. Da, coamele începeau să se trezească. Păsările, copacii şi cărările pe care umbla îl cunoşteau, recunoşteau în el un bărbat sortit să îşi slujească ţara.

însă acesta nu era singurul loc în care se întâmpla aşa ceva. Acest spirit nou cuprinse simultan toată ţara Gikuyu, din Kerinyaga până la Kabete

.Şcolile apăreau precum ciupercile după ploaie. Adesea, o şcoală nu era nimic mai mult decât un şopron acoperit cu iarbă uscată. Se înălţau acolo simboluri ale setei oamenilor de magia secretă şi puterea omului alb. Puţini voiau să trăiască după obiceiurile omului alb, dar toţi voiau lucrul acesta, magia. Această muncă de construire împreună era un omagiu adus tradiţiei de cooperare a tribului. Era hotărârea de a avea ceva al lor, făcut de ei, născut şi alimentat de propria lor imaginaţie.

însă era mai mult de atât. Circumcizia era un ritual important pentru trib. Ţinea oamenii laolaltă, legaţi de trib. Reprezenta nucleul structurii sociale şi ceva ce dădea însemnătate vieţii omului. Dacă se punea capăt acestui obicei, fundamentul spiritual al coeziunii şi

integrării tribului nu ar mai fi existat. Strigătul de chemare la luptă fusese lansat. Gikuyu Karinga. Păstraţi tribul pur. Tutikwenda Irigu. Era strigătul sufletului, dorinţa sufletului.

Curând, şcolile începuseră să dea pe dinafară de copii, însetaţi de lucrul acela magic. O sală de clasă adăpostea mulţi copii înghesuiţi, în timp ce dascălii lor, adică oricine putuse fi atras de la Siriana, şedeau în faţă, iar ochişorii entuziaşti priveau în sus spre ei, dornici să soarbă din această învăţătură. Mamele şi taţii aşteptau, sperând ca odraslele lor să vină acasă pline de cunoaştere şi înţelepciune. Părinţii se simţeau mândri, foarte mândri, când un fiu venea seara acasă cu chipul brăzdat de lacrimi.

— Ai luat bătaie? Gata, nu plânge. Eşti bărbat, iar *el* e *învăţător*, să ştii.

„învăţătorul ăla e bun. îi bate tare."

Iar învăţătorului aflat în trecere prin sat i se spunea:

— Hei, învăţătorule!

— Da?

— Altoieşte-i bine. Vrem ca ei să înveţe.

Copiii se molipsiră de entuziasmul părinţilor. Poate că înţelegeau că ei erau speranţa şi gloria tribului. însă în paralel cu aceste schimbări extraordinare erau şi unii care continuau ca în vechime, fără să se abată într-o parte sau alta.

Waiyaki era directorul şcolii Marioshoni. Se ducea acolo dimineaţa şi se întorcea acasă seara. Aproape întotdeauna era aşa. îi plăcea asta. Mersul pe jos îi oferea timp să se gândească la multe dintre lucrurile legate de educaţie. Voia să facă multe pentru toţi şi să slujească cu credinţă. însă puterea urii şi ruptura tot mai mare, generate, aparent, de moartea lui Muthoni, erau suficiente pentru a îngrijora pe oricine.

Erau creştinii conduşi de Joshua, oamenii lui Joshua, cum erau numiţi uneori. Căminul lor? Makuyu. Apoi erau oamenii tribului, care

fuseseră dintotdeauna împotriva Misiunii şi religiei acesteia. Kameno părea să fie căminul sau sediul lor. Celelalte coame urmau, mai mult sau mai puţin, acest tipar. Astfel, străvechea rivalitate continua, uneori sub un pretext sau altul. Confuzia creştea şi se răspândea sub calmul aparent al coamelor. Pe ce poziţie se situau oamenii ca Waiyaki? Nu primise el educaţia omului alb? Iar aceasta nu făcea parte din cealaltă religie, din noua credinţă? Grupul de la Kameno fu întărit de facţiunea condusă de Kabonyi. Waiyaki se simţea în afara tuturor acestor chestiuni. Uneori, se simţea izolat.

Totuşi, în această izolare, era mândru. Era mândru de rolul mic, dar important, pe care îl jucase în deşteptarea dealurilor, a leilor adormiţi. Iar înăuntrul lui simţea vag că ar fi bine ca toate aceste antagonisme să dispară.

Rolul lui însă nu-l mulţumea. Se simţea încă înfometat şi tânjea după ceva care să-l umple pe deplin, un lucru care să îi ia în posesie întreaga fiinţă. Acel ceva părea mai presus de el, care era captiv al obiceiurilor ţinutului. Waiyaki era acum un bărbat înalt, bine făcut, care îi frapa pe oameni prin frumuseţea sa. Totuşi, nu aceasta era cea mai izbitoare trăsătură a lui, ci ochii. Aveau o expresie de un tragism delicat, părând deopotrivă poruncitori şi imploratori. Ochii săi vorbeau despre acea năzuinţă, despre acel dor după ceva care să-l umple cu totul.

Uneori acest dor îl îmboldea să muncească din greu. Waiyaki era capabil de trudă adevărată. Datorită acestui fapt şi datorită perseverenţei sale curajoase, oamenii coamelor îl iubeau şi îl admirau. Poate că şi el era locuit de acelaşi spirit care sălăşluise în tatăl său.

Atât de tânăr... Asta îi nedumerea pe oameni. Era improbabil ca tânărul să conducă sau să reuşească un lucru atât de important.

— Poate că asta se datorează învăţăturii dobândite de la omul alb! ziceau ei.

— Nu! Nu mai ţineţi minte cum era când era copil?

— Da - întotdeauna ciudat şi plin de un curaj tacit.

— E datorită neamului din care se trage. Nu vi-l mai amintiţi pe tatăl lui?

— Ba da. Era...

Waiyaki devenea mândria dealurilor şi mândria coamei Kameno. Lumea începuse deja să-l numească apărătorul tradiţiilor şi modului de viaţă al tribului

.Nu putea să doarmă. Razele subţiri ale lunii treceau prin crăpăturile din perete în colibă şi cădeau în diverse locuri de pe jos. Nu folosea la nimic să se holbeze în gol la întunericul neclar în care fiecare obiect îşi pierdea conturul bine definit. Waiyaki voia să stea de vorbă cu cineva. Asta era ceea ce îl apăsa: dorinţa de a-şi împărtăşi cuiva speranţele, năzuinţele şi dorurile. Planurile sale referitoare la educaţie. Dorinţa de încurajare şi eliberare. De două ori încercase să-i spună mamei sale, să o roage ceva. însă de fiecare dată când a stat în faţa ei şi i-a auzit glasul nesigur, s-a pomenit vorbind despre lucruri neînsemnate. Era ciudat că tremurul din vocea ei dădea naştere în sufletul lui unor îndoieli subite.

La urma urmei, ce era acel dor, ce era acel ceva după care tânjea? Ştia el însuşi ce anume era? Speranţele şi dorinţele continuau să-l macine. îl urmăriseră toată viaţa.

Nu voia să se gândească. Dar gândurile veneau şi îi inundau inima. în faţa ochilor se derulau capitole stranii din viaţa lui. Sora mai mică, moartă demult, era singura persoană de care fusese apropiat. O iubise, dacă acel gen de apropiere se putea numi dragoste. Credea că iubeşte dealurile şi pe oamenii lor. însă ei nu îi ofereau acel ceva pe care el îl putea primi de la ea. Pe atunci era foarte mic, cu multe

anotimpuri înainte de cea de a doua sa naştere. Se întrebă de ce îşi aducea aminte acea perioadă. Ea era moartă. Şi moartea era sfârşitul a tot pe acest pământ.

Waiyaki se întrebă dacă sora lui e un spirit. Un spirit tânăr şi bun. îl veghea? Se întoarse pe partea cealaltă, destul de înspăimântat. Se simţi vinovat.

Waiyaki era superstiţios. Credea lucrurile în care credeau oamenii coamelor. Misiunea Siriana nu făcuse nimic eficient pentru a schimba asta. Tatăl lui îl avertizase cu privire la contaminarea cu obiceiurile omului alb. Totuşi câteodată se întreba. Educaţia pe care încerca să o răspândească pe coame nu era

ocontaminare?

Voia să doarmă. Se foi în pat, încercând să închidă ochii şi să alunge aceste gânduri care nu-i dădeau pace. Se gândi: există ceva inexplicabil în venirea omului alb. Nu a găsit nici o împotrivire pe dealuri. Acum a pătruns în inima ţării, răspândindu-şi influenţa. Această influenţă putea fi distrugătoare. Muthoni a murit pe înaltul altar al acestei distrugeri. A murit cu curaj, probabil încercând să-şi rezolve conflictul lăuntric în tentativa de a ajunge la lumină. De la moartea ei, totul se înrăutăţise şi, probabil, în inimile multora se luptau chemări şi loialităţi contradictorii. Nu mulţi aveau curajul lui Muthoni. Waiyaki se întrebă unde se situa el. încerca să creeze ordine şi să aducă lumină în întuneric?

Imaginea surorii lui, aceea a lui Muthoni şi a multor altora i se succedau rapid în minte; umbre care nu aveau forme concrete; umbre care veneau şi plecau; uneori amestecându-se, neformând nimic. Apoi, pentru o clipă, viaţa lui deveni o pată albă. însă numai pentru o clipă. Apoi veni negura, întunecată şi nedefinită. Contururile clare ale vieţii dispăruseră. Stătu nemişcat, puţin speriat, fără să ştie ce să gândească sau cum să găsească o cale de scăpare.

Negura începu să se risipească încet. Contururile păreau să se formeze iar. Putea să vadă acum o formă care lua fiinţă din negura care dispărea. Waiyaki aşteptă ca această formă să se disipeze în neant, dar nu o făcu. Forma rămase acolo, nemişcată, şi nu o putu alunga. Se uită la ea cu atenţie şi, un timp, îl fascină. Era silueta unei femei, dar nu reuşi să distingă cine era.

Chiar şi aceasta dispăru, iar el tot nu reuşi să adoarmă. Nu folosi la nimic să stea în capul oaselor în pat, zgâindu-se în întunericul înceţoşat.

Se dădu jos din pat, care scârţâi când se ridică în picioare. Se îmbrăcă în linişte, uşor tulburat, cu nerăbdare de îndrăgostit care se gândeşte la apropiata întâlnire cu femeia sa. Ieşi din colibă. Voia să

meargă la Makuyu să-l vadă pe Kamau sau pe oricine altcineva; poate că un bărbat avea să-l înţeleagă; un bărbat cu care să poată să stea de vorbă.

Luna era şi ea trează. Strălucirea ei, foarte puternică, părea rece. întreaga coamă era înveşmântată într-un alb strălucitor. Iar lucrurile mărunte, care în timpul zilei păreau obişnuite, acum căpătaseră, parcă, ceva nepământesc, care era deopotrivă atrăgător şi înfricoşător. Waiyaki ascultă încercând să distingă voci pe coamă, dar nu reuşi să audă decât tăcerea. Mergând pe coamă, printre mici tufişuri şi copaci, strălucirea lunii şi tăcerea părură să se fi reunit într-o singură forţă puternică, respirând însufleţită. Waiyaki voia să se simtă una cu întreaga creaţie, cu spiritele surorii şi tatălui său. Şovăi. Apoi, când apăsarea din interiorul lui crescu, dorinţa de a vorbi cu cineva se intensifică. Strălucirea lunii părea acum blândă şi tangibilă, iar el tânji după magia ei. Waiyaki îşi ridică braţele şi vru să strângă luna la pieptul său, deoarece era sigur că ea îl asculta şi voia să simtă lângă el răsuflarea ei rece. Muşchii şi tot ce ţinea de trupul lui vibrau, parcă, de încordare.

Redeveni agitat şi îl cuprinse din nou dorul. îi umplu şi îi zgudui întreaga fiinţă, încât simţi că va exploda ceva în el. Dor. Năzuinţă. Oare viaţa era numai năzuinţă şi nici o satisfacţie? Trebuia să trăieşti cu un gol ciudat, care te urmărea precum o fiară malefică, fără să te lase să te odihneşti? Waiyaki nu putea şti. Poate că nimeni nu putea să ştie. Trebuia doar să fii. Waiyaki era făcut să slujească tribul, trăind zi de zi fără a se gândi la sine, ci întotdeauna la alţii, încerca de multe anotimpuri să se secătuiască, pentru oameni. Totuşi, lucrul acela îl urmărea mai departe.

Deodată, se gândi că ştie ce vrea. Libertate. Voia să fugă, să fugă tare, să fugă oriunde. Sau să hoinărească fără ţintă, cutreierând pretutindeni asemenea unui spirit. Atunci ar avea totul - fiecare floare, fiecare copac - sau ar putea să zboare până la lună. Asta părea posibil;

Waiyaki ridică privirea spre cer. I se frângea inima după ea, dar nu putea să fugă. Şi nu putea să zboare.

în tot acest răstimp Waiyaki continuă să meargă. în curând ajunse la râul Honia. Greierii îşi vedeau de ţârâitul lor neobosit. Şopotul liniştit al râului îi răsuna în inimă. Se simţi alinat. Apa părea stranie sub lumina lunii. Trecu râul şi începu să urce panta, urmând poteca vitelor, care avea să-l ducă în satul lui Joshua, Makuyu. Mergea să-l vadă pe Kamau. Era ciudat cum viaţa lui, cea a lui Kamau şi cea a lui Kinuthia păreau să se desfăşoare pe acelaşi drum, afectate mereu de aceleaşi evenimente. Când erau mici, obişnuiau să-şi ducă împreună turmele la păscut. La Siriana - au fost împreună. Abia după circumcizia lui Waiyaki s-au despărţit o vreme. Kamau a fost iniţiat la câteva luni după ruptură. Iar acum erau împreună la Marioshoni. Un timp Waiyaki fu cufundat în
gânduri - despre Kamau, Kinuthia şi viaţa lor la şcoală.

— O!

Se opri brusc şi privi în sus. Aproape că se ciocnise cu o femeie. Waiyaki nu mai scoase niciun cuvânt, nu mai făcu nici o mişcare. în faţa lui se afla Nyambura. Se simţi stânjenit.

— A, tu eşti? zise el în cele din urmă, doar pentru a rupe tăcerea.

— N-am ştiut că eşti tu, spuse ea repede, privind înapoi peste umăr. Iartă-mă, eram pierdută în gânduri.

Waiyaki o mai văzuse foarte rar pe Nyambura. Şi, de câte ori se întâlneau, erau ca doi străini. Waiyaki se gândea la ziua când o zărise pe Nyambura venind de la râul Honia, cu o tigvă mare de apă în spate. Stătuse pe o movilă şi ştiuse că ea va trece pe lângă locul în care se afla. Simţise teamă din această cauză şi se ascunsese în tufiş. O urmărise cum urca încet dealul, până când dispăruse. Se simţise uşurat. Asta se întâmplase cu multe anotimpuri în urmă. Nu se mai

gândise la ea. Până în seara aceasta. Şi, deodată, Waiyaki recunoscu forma din mintea lui care refuzase să se risipească în neant.

Nyambura încă se mai temea de tatăl ei. Ştia că dacă ar vedea-o stând acolo s-ar înfuria. Era adesea singură. Moartea lui Muthoni o lăsase fără singura tovarăşă pe care o avusese vreodată. Aşa că acum se ducea singură la râu. Se ducea singură la biserică. Când şi când, lega câte o prietenie cu una sau două fete de pe coama ei. însă nici una dintre ele nu o putea înlocui pe Muthoni. Nyambura plângea adesea când îşi aducea aminte de ea şi de toate locurile în care fuseseră împreună, iar mintea îi era invadată de toate secretele pe care şi le şoptiseră una alteia. Simţea apoi durerea din interiorul ei; durerea îi secătuia inima, astfel că nu mai avea lacrimi. Uneori alerga la Honia şi stătea pur şi simplu acolo, privind curgerea apei. Apoi se ducea acasă, simţindu-se împăcată. Aşa că, mai ales duminica, râul era tovarăşul ei. Avea locul ei în care mergea deseori. Relaţia cu tatăl ei se răcise. Deşi îi dădea ascultare în toate şi considera că Muthoni greşise nesupunându-se tatălui lor, nu reuşea să nu îl lege pe Joshua de moartea surorii ei. încă mai credea că era un păcat să fii circumcis. Când îi venea un astfel de gând, se întreba dacă moartea nu fusese o pedeapsă de sus.

însă, cumva, nu putea să îşi acuze sora de păcat.

„Spune-i Nyamburei că-l văd pe Iisus." îşi amintea mereu aceste cuvinte şi se agăţa de ele. îi era recunoscătoare lui Waiyaki pentru că i le transmisese. îşi punea întrebări în legătură cu el. Nu reuşea niciodată să îl înţeleagă. Era educat la Misiune, dar conducea elementele care se rupseseră de Siriana. Nu se ştia pretutindeni că el era tânărul care începuse înfiinţarea şcolilor? Marioshoni era faimoasă peste tot. Nyambura îl considera pe Waiyaki mândru. Păi, de câte ori se întâlneau, nu se oprea niciodată să stea de vorbă cu ea. Poate că se temea de tatăl ei. Nu că ea ar fi vrut ceva de la Waiyaki; dar, cumva, tânjea adesea să discute despre moartea lui Muthoni cu

cineva care să înţeleagă. Waiyaki era singura persoană care fusese apropiată de sora lui, iar Nyambura nu se putea gândi niciodată la Muthoni fără să-i apară în minte Waiyaki. Uneori îşi dorea ca el să fi fost pe partea lor de râu. Era atât de tânăr şi de puternic şi ştia atât de multe. Ar fi stat de vorbă cu el despre multe lucruri. îl întâlnea rar şi, de câte ori se întâmpla asta, aştepta ca el să-i ofere posibilitatea de a-i vorbi. însă el trecea mereu mai departe după un salut scurt. Un bărbat ciudat. Uneori se temea de el şi credea că refuza să-i vorbească deoarece era fiica lui Joshua.

Nyambura privi din nou peste umăr în direcţia casei sale. Se întrebă dacă să se oprească sau să meargă mai departe. Auzi vocea lui Waiyaki:

— Mă duc să-l văd pe Kamau.

— Iar eu mă duc să îl văd pe Johana. M-a trimis tata să-i spun să vină diseară pe la noi.

Urmă un scurt moment de tăcere. Apoi râseră amândoi. Inima lui Waiyaki bătu mai repede.

— Atunci putem să mergem împreună, sugeră el.

O porniră încet mai departe. El nu ştia ce să spună. Se gândea la fata aceasta. Muthoni fusese motivul primei lor întâlniri. Pe atunci Nyambura era o fată înălţuţă, cu trăsături bine conturate. Acum, în lumina lunii, putea să vadă femeia din ea.

— Ce ai de gând să faci acolo? întrebă ea.

Waiyaki se gândi: Ce o să fac acolo? Acela fu momentul în care îşi dădu seama că nu voia să-l vadă pe Kamau. Nu atunci. Se gândi, de asemenea, la oameni şi la ce vor spune dacă îi vor vedea mergând împreună. Deasupra lor luna strălucea, luminând întreg ţinutul. Nyambura nu era circumcisă. însă asta nu era o crimă. Exista ceva între ei în calitatea lor de fiinţe umane, ceva neatins de religie, convenţii sociale sau vreo tradiţie.

— Doar să-l văd pe Kamau şi pe familia lui, răspunse acesta.

Nyambura simţi cum se mânie. Se gândi: Se duce să-l vadă pe Kabonyi ca să discute despre ce au făcut.

Ajunseră la un loc în care drumurile lor se despărţeau. Se opriră şi rămaseră acolo ca şi cum ar fi fost ţinuţi laolaltă de ceva exterior lor. Poate că magia lunii era cea care îi ţinea în loc. Waiyaki voia să danseze magia şi ritualul lunii. Inima îi bătea cu putere, întrecând întunericul. Iar Nyambura stătea acolo arătând de parcă ar fi fost întruchiparea frumuseţii calme, simbolizată de luna atotprezentă şi de liniştea din jur.

Waiyaki se simţi brusc ca şi cum dorinţele fierbinţi din inima lui s-ar fi alinat doar dacă ar fi putut să o atingă pe Nyambura, să îi atingă mâna sau părul. Se controlă. începu să-l cuprindă o stânjeneală ciudată.

— Mai predai?

— Da...

— Nu ţi-am văzut şcoala.

— Ar trebui să vii într-o zi. Poate chiar mâine după-amiază, imediat după ce se termină cursurile? Aş putea să-ţi fac un tur.

Acela era un moment bun. învăţătorii şi copiii aveau să fie deja plecaţi.

Ea fu de acord. Se despărţiră fără ca măcar să-şi strângă mâinile. Ea îl lăsă stând acolo, privind-o cum dispărea. Waiyaki înaintă câţiva paşi, apoi se opri brusc şi se întoarse din drum. Nu avea chef să

Capitolul 1

mai vadă pe nimeni altcineva în seara aceea.Ora patru; şi ea nu apăruse încă. Şcoala era aproape pustie. Waiyaki le dăduse voie copiilor să plece acasă mai devreme decât de obicei deoarece munciseră toată ziua la cârpirea cu pământ a clădirii. Găurile care se căscaseră în pereţi nu mai existau. Pereţii păreau ca noi, iar coliba era în bună stare, exceptând acoperişul. Se gândi, însă, să discute despre acoperiş când se vor întâlni părinţii. Era posibil ca întrunirea să fie una de amploare, deoarece la ea aveau să participe oameni de pe celelalte coame. Marioshoni îşi dobândise statutul de centru al noului suflu care cuprindea coamele. Iar Waiyaki, deşi tânăr, era considerat liderul neoficial al mişcării de educaţie care avea să trezească, inevitabil, coamele. Ziua întrunirii fusese deja stabilită.

Waiyaki aştepta. Deveni nerăbdător. Poate că ea nu avea să vină. Se simţi ofensat şi nu ştiu ce să facă. Pe parcursul întregii zile nu se gândise la nimic altceva decât la întâlnirea lor. De câte ori auzea paşi, credea că e ea. De câte ori vedea apărând un cap, inima lui bătea cu speranţă. Sufletul şi simţurile îi erau încordate.

Ea nu apărea. Iar el nu mai putea să aştepte. Era supărat şi dezamăgit. Pentru prima oară, se gândi că aceasta era, poate, fata încrezută pe care i-o zugrăvise Kamau în discuţiile lor. Nu crezuse atunci, dar acum ştia că e adevărat. Ce femeie trufaşă! Era aşa din cauza lui Joshua, tatăl ei? Sau putea să fie...? De ce nu s-a gândit la asta? Era posibil ca ea să se teamă că această faptă va ajunge la urechile tatălui ei. O vreme simţi cu putere prăpastia dintre ei. Era la fel de mare ca aceea care diviza Kameno şi Makuyu.

Se duse acasă.Coliba mamei lui şi două hambare se înălţau acolo sfidătoare; aşa cum se înălţaseră mulţi ani la rând. *Thingira* tatălui

său fusese arsă după moartea lui, aşa cum era obiceiul. Waiyaki nu putea să se gândească niciodată la căminul lui fără ca bătrânul să-i vină în minte. De obicei, tatăl lui stătea afară până când erau mulse

Capitolul 2

vacile, până când păsările îşi luau zborul şi apunea soarele. Uneori şedea sub copacul familiei până când pământul era învăluit de întuneric.

în jurul colibelor erau tufişuri, care se întindeau până la graniţa cu pădurea formată din arbori nu prea înalţi. Aceasta cobora panta până la râul Honia. Dincolo de ea - şi peste valea orientată spre Kameno - se afla Makuyu, cu multe colibe situate pe vârful coamei, în grupuri mici, care indicau diversele gospodării. De departe, s-ar fi putut crede că grupul de colibe care alcătuia căminul lui Waiyaki era o parte a tufărişului şi a pădurii. De fapt, locul nu era în întregime numai tufăriş. Mici câmpuri agricole erau ascunse vederii de copaci. Acum, că plouase, Waiyaki ştia că în curând avea să apară viaţa verde; iar mazărea, fasolea şi porumbul vor creşte din abundenţă, tratând cu dispreţ seceta care ameninţase ţara.

Njahi era anotimpul ploilor îndelungate. Era anotimpul preferat al tuturor. Mazărea şi fasolea, care răsăreau într-un mod spectaculos, dădeau culoare şi tinereţe ţinutului. în zilele însorite, frunzele verzi şi veselia feciorelnică a florilor umpleau sufletul de speranţă. în asemenea momente, femeile puteau fi zărite pe câmpurile lor, cultivându-şi pământul; ba nu, nu cultivând, ci vorbind o limbă secretă cu solul şi ale sale culturi. Femeile cântau cântece vesele. La fel şi copiii. Iar plantele şi toţi copacii din jur, care se legănau uşor, ca şi cum s-ar fi lăsat în voia adierii vântului, păreau să înţeleagă bucuria mamelor. După feţele vesele ale femeilor îţi dădeai seama că acestea erau fericite.

Nu doar femeile, ci şi vacile şi caprele se însufleţeau. Acestea din urmă săreau peste tot, lovind cu picioarele în aer, cu cozile

răsucite în diferite forme. Şi copiii erau fericiţi, iar cei mai mari aveau grijă de cei foarte mici. îi vedeai alergând, hoinărind fără ţintă, cuprinşi, parcă, de nebunie sau de beţia albinelor. Alergau şi se jucau.

Capitolul 3

însă erau atenţi să nu vatăme florile. Waiyaki încă îşi mai aducea aminte cum obişnuia să îşi urmeze mama la câmp şi să se caţăre întruna într-un copac *mwariki.* Din când în când, plânsetul neajutorat al unui copilaş neglijat se auzea peste liniştea câmpurilor. Apoi se auzea glasul mamei, din depărtare, răsunând totuşi plin de viaţă şi de profundă îngrijorare, mustrându-i pe copiii mai mari să aibă grijă de cei mici.

Seara mergeau cu toţii acasă; soţii şi băieţii aduceau vitele şi caprele; femeile aduceau acasă ce strânseseră peste zi, din ceea ce urma să se mănânce seara. Apoi se aşezau şi aşteptau să vadă ce pregătea femeia casei pentru cină. De obicei băieţii stăteau de vorbă. însă bărbatul casei se aşeza sub copacul familiei, dacă nu era întuneric încă, şi medita sau purta o discuţie cu unul sau doi bătrâni înţelepţi care s-ar fi putut nimeri într-o scurtă vizită la acea oră.

în ultimii câţiva ani lucrurile nu mai erau ca înainte. Tiparul anotimpurilor se dereglase. Nu mai ploua regulat. Soarele părea să strălucească mai multe luni şi iarba murea. Iar când venea, ploaia spăla solul fertil de la suprafaţa pământului, îndepărtându-l. Solul nu mai răspundea solicitării şi rugăciunilor oamenilor. Poate că asta avea legătură cu oamenii albi şi cu oamenii dedaţi blasfemiei din Makuyu.

Waiyaki zăbovi câteva minute afară. îşi aminti de tatăl lui şi se întrebă cât de bătrân ar arăta dacă ar mai fi încă în viaţă. Waiyaki nu-l înţelesese niciodată. Se pomenea adesea încercând să dezlege înţelesul străvechii profeţii. Chege chiar a crezut că Waiyaki va fi salvatorul acela? El trebuia să îl alunge pe omul alb? Aceasta era salvarea? Şi ce ar putea să facă un salvator cu o ceată de bărbaţi care, alături de Joshua, se ţineau cu atâta rigurozitate de noua credinţă?

Da, Waiyaki îşi dorea să fi înţeles mai bine.

Se gândea mereu la Kabonyi. Nu ştia ce să creadă despre el. Fusese un membru important în grupul adepţilor lui Joshua. Totuşi,

Capitolul 4

când a sosit vremea, el i-a condus pe cei care s-au dezis. După moartea lui Chege, a ajuns să preia conducerea oficială a dealurilor. Poate că el era salvatorul sortit. Oare Kabonyi se considera astfel? Chege îi spusese lui Waiyaki că, probabil, Kabonyi era singurul alt bărbat care cunoştea adevăratele amănunte ale profeţiei.

Kabonyi era membru al comitetului de conducere a şcolii şi, cu orice prilej, făcea tot posibilul să se opună sugestiilor lui Waiyaki. O dată, când Waiyaki a propus să se construiască toalete, Kabonyi s-a opus spunând că tufişurile erau un loc la fel de bun. însă după ce au vorbit şi vreo doi bătrâni înţelepţi, propunerea a fost acceptată. Kabonyi a rămas tăcut tot restul întrunirii.

însă ceea ce îl enerva şi mai mult pe Waiyaki erau permanentele referiri ale
lui Kabonyi la tinereţea lui Waiyaki.

„Tinere, noi suntem în vârstă. Am văzut multe şi am trecut prin multe experienţe", zicea el ori de câte ori voia să fie dezaprobator. Ceilalţi bătrâni înţelepţi îi spuneau lui Waiyaki învăţătorul, în semn de respect.

Când se lăsă întunericul, Waiyaki intră în coliba sa. „Nyambura a greşit faţă de mine." Asta era ceea ce gândea. însă când îşi aduse aminte de Joshua şi de felul în care o renegase pe Muthoni, o iertă. La urma urmei, era el însuşi lipsit de teamă?

în inima lui, Waiyaki ştia că nu i-ar fi plăcut să fie zărit de Kabonyi alături de fiica lui Joshua. Detesta asta şi se întreba dacă devenea şi el un sclav al tribului. Activităţile sale erau urmărite de toată lumea. Libertatea îi era ştirbită. Totuşi nu asta era ceea ce voia? Să slujească! Să slujească! Să fie alături de trib, asemenea tatălui său

şi a strămoşilor de dinaintea lui. Iar soarta îl mâna la cârma lucrurilor. Foarte bine. Dacă voiau să rămână alături de trib, va rămâne. Tatăl lui trebuie să fi prevăzut toate astea.

Capitolul 5

Iar Waiyaki se simţea mândru de tatăl lui. Se simţea mândru de acest bărbat care se izolase şi care, de unul singur, purtase greaua povară a sentimentelor şi gândurilor neamului în glasul lui, deşi ei nu i-au dat ascultare. Atunci Waiyaki îşi aducea aminte de tatăl lui cu o admiraţie înnoită. Nu se mai simţea forţat. Avea să slujească tribul, să slujească, să slujească...

în coliba lui nu se găsea mare lucru: un pat grosolan, o masă şi un scaun, înăuntru era frig şi o atmosferă dezolantă. Când bâjbâi după lampă, Waiyaki se simţi ca un intrus care pătrundea în misterul întunecat al locului. Tremura un pic. însă sentimentul puternic şi plăcut din inima sa îl încălzi.

Bătrânii înţelepţi nu îl plăteau bine. Nu îl deranja asta. Făcea parte din sacrificiu. Mai încolo, ei aveau să fie recunoscători. Asta va constitui o plată suficientă pentru Waiyaki. Va continua cu ceea ce a început: şcoli, tot mai multe şcoli. Să răspândească educaţia omului alb, aşa cum îi spusese tatăl lui. însă Waiyaki nu avea să se mulţumească doar cu mai multe şcoli. Mai târziu voia un colegiu, genul de instituţie despre care obişnuia să vorbească atât de mult Reverendul Livingstone. Ar fi fost posibil chiar să facă rost de mai mulţi
profesori de la Nairobi. Nairobi era departe, foarte departe. Nu fusese niciodată acolo. Totuşi - toate acele planuri erau pentru viitor. Deocamdată va încerca să îşi dezvolte şcoala şi să o transforme într-un exemplu pentru celelalte.
Privi mica flacără care pâlpâia, aruncând umbre neclare pe peretele rotund. Flacăra era neagră pe margini. Fumul se ridica sus de tot. Se uita fix, ca un om care cercetează în vis cu atenţie un obiect mic.

întinse încet degetul mic şi încercă să atingă flacăra. îl retrase iute. Nu era bine să se joace cu focul. Se simţea mânios, foarte mânios, fără nici un motiv anume. Se auzi o bătaie în uşă.

Capitolul 6

— Intră.

Uşa se deschise.

— Bună, Kinuthia.

— Waiyaki...

— Eşti bine?

— Da.

Kinuthia rămase în picioare un moment, apoi traversă încăperea şi se aşeză pe pat. Waiyaki se uită la el. Kinuthia îşi feri privirea.

— Vii de...

— Acasă.

— Ce mai face coama? Sper că totul e liniştit.

— O, da. Totul e bine. Ce mai face mama ta?

— încă nu m-am dus s-o văd. Mergem în coliba ei să vedem ce are pentru noi?

Se duseră în coliba mamei lui Waiyaki. Waiyaki nu era surprins de vizita lui Kinuthia. Se vizitau adesea fără să se anunţe.

— Aud că faci parte din această Kiama?

— Habar n-am. Cine ţi-a zis?

Era adevărat. Lui Waiyaki nu-i spusese nimeni despre asta.

— Păi, aşa am auzit cu Kabonyi după şcoală. Se pare că bătrânii înţelepţi vor să te facă secretar. Dar Kabonyi e supărat. L-am găsit spunând tuturor că eşti prea tânăr ca să ţi se dezvăluie secretele tribului.

Kinuthia şovăi, apoi continuă pe un ton mai serios, cu o uşoară tentă de avertisment:

— Cred că lui Kabonyi nu-i place de tine. Dacă aş fi în locul tău, aş avea grijă cu el.

Lui Waiyaki îi veni să râdă. Se abţinu, însă, şi se întrebă de ce era atât de pornit Kabonyi împotriva sa. Nu-i făcuse niciodată nimic rău.

Capitolul 7

Mama lui terminase de gătit. încăperea avea un aer sumbru. Kinuthia făcu o remarcă în această privinţă în timp ce mâncau. Waiyaki aruncă o privire spre mama sa, care şedea departe de foc.

O iubea. La urma urmei, era singurul ei fiu. Se simţi vinovat că nu petrecea mai mult timp cu ea. Nu mai era ca pe vremea când fusese copil. Pe atunci obişnuia să stea cu ea în jurul focului până târziu în noapte. Ea îi povestea tot felul de lucruri.

Mâncară în linişte şi apoi se întoarseră în coliba lui Waiyaki.

— Cred că te înşeli, Kinuthia. De ce să nu-i placă de mine? Nu i-am greşit cu nimic.

— Invidie.

Rămaseră tăcuţi multă vreme. Apoi discutară despre multe lucruri mărunte, despre sate şi despre şcoală. Chiar înainte de a pleca, Kinuthia îi spuse brusc lui Waiyaki:

— Kamau mi-a zis că socoteşte că te-a zărit în Mukuyu aseară târziu.

Waiyaki nu răspunse

.De câte ori predica, Joshua avea ceva fascinant în voce. Din ea răzbătea un profund sentiment de convingere, un angajament înflăcărat faţă de adevărurile morale revelate lui prin intermediul Bibliei. Biserica lui era întotdeauna plină ochi. El era liderul spiritual indiscutabil al copiilor lui Dumnezeu, al tuturor acelora care urmau noua credinţă. în acea zi, glasul lui tuna:

— Nimeni nu este fără de păcat, nimeni, absolut nimeni.

Era aceeaşi voce puternică, răsunătoare, care pretindea atenţia tuturor. Nu-şi pierduse nimic din magie.

Ceea ce admirai la Joshua era fidelitatea lui. încă de când adoptase noua credinţă, îi rămăsese loial lui Livingstone şi Dumnezeului său. Puritanismul şi stricteţea sa nu şovăiseră şi nu se

Capitolul 8

modificaseră niciodată. Dacă răzvrătirea şi moartea lui Muthoni îi diminuaseră elanul, nu o arăta. în orice caz, o renegase pe fiica lui. Pentru el, ea nu existase niciodată. Ce legătură avea un om al lui Dumnezeu cu copiii Celui Rău?

De fapt, Joshua a ieşit din această încercare mult întărit în credinţă. Predica acum cu şi mai multă ardoare. Ca lider spiritual al dealurilor, el întărea moralitatea Bisericii cu energie. Toate obiceiurile tribului erau rele. Fără drept de apel. Nu putea să existe nici un compromis. Astfel, Joshua rămânea constant, predicând cuvântul sfânt, cântând imnurile pelerinilor. El era, în mod sigur, cel mai constant dintre toţi, căci până şi Chege, care murise opunându-se noii credinţe, cedase în cele din urmă într-o privinţă, permiţându-i fiului său Waiyaki să meargă la Siriana.

Ascultând slujba, Waiyaki se gândi la Kabonyi şi la noua Kiama. Iar Joshua continua să vorbească, ba ridicând glasul, ba coborându-l pentru a sublinia ceva.

— Căci toţi au păcătuit şi au greşit slavei lui Dumnezeu.

Da. Vocea era clară, aproape prea clară pentru un bărbat de vârsta lui

.Soarele orbitor strălucea cu mare intensitate; se putea auzi trosnitul slab al foilor de tablă vechi şi ruginite care acopereau bisericuţa din Makuyu. întreaga congregaţie era tăcută şi încordată. Voiau să audă fiecare cuvânt care venea de la acest om al lui Dumnezeu, păstorul lor, un bărbat care se dovedise ca o stâncă, invincibil în faţa răutăţilor diavolului.

Aşezat în spate, Waiyaki îl vedea limpede pe Joshua. Waiyaki nu ştia de ce se află acolo. Asta era o surpriză chiar şi pentru el însuşi.

— „Schimbatu-şi-a oare vreun popor dumnezeii săi, deşi aceia nu sunt dumnezei? Poporul Meu însă şi-a schimbat slava cu ceea ce nu-l poate ajuta."- Şi, ajungând la Noul Testament, Testamentul pe care-l ţineţi în mâini astăzi, citim: „Şi Iisus a zis: Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu..."- Prin urmare, fraţi şi surori, vă spun vouă astăzi, veniţi la Iisus. Staţi lângă El. îl vedeţi cum este înălţat pe Cruce. Aveţi de gând să-l părăsiţi? Vă veţi dezice de El, precum Petru? Aduceţi-vă aminte că viaţa aici, pe pământ, este una de încercări şi greutăţi. Satana va veni la voi noaptea, chiar în casa voastră, pe câmpul vostru sau chiar aici, în această biserică, şi vă va şopti, chemându-vă înapoi la vechile obiceiuri: „Njoroge şi Joshua, urmaţi-mă," va zice el. „Drumul acesta lat şi uşor pe care-l vedeţi aici, fii mei, este calea cea dreaptă." Ţineţi minte, nu ascultaţi glasul acela. Să mergem cu o singură inimă spre Noul Ierusalim. în capitolul paisprezece al Sfintei Evanghelii după Ioan, Iisus zice: „Să nu se tulbure inima voastră; credeţi în Dumnezeu, credeţi în Mine. în casa Tatălui Meu multe locaşuri sunt. Iar de nu, v-aş fi spus. Mă duc să vă gătesc loc."- Locul acela este pregătit acum pentru voi şi pentru mine, pentru credincioşi, pentru grupul fericit de pelerini care vor rămâne pe această cale, înfruntând cu curaj toate greutăţile... Iar astăzi, o, fraţilor, dacă-i veţi auzi glasul, nu vă împietriţi inimile...

Joshua se uită în jur. O clipă păru să-şi aţintească privirea asupra lui Waiyaki. Dar nu. Se uita la toată lumea în acelaşi timp, dintr-o

singură mişcare a ochilor. Vorbi despre cei care găsiseră lumina, dar care, totuşi, acum nu mergeau întru lumină. Vorbi despre cei care voiau să meargă pe două drumuri în acelaşi timp. Cum puteai să amesteci cele două drumuri?

— Fraţi şi surori, nu există compromis. Domnul Dumnezeul nostru nu a făcut nici un compromis când a stat pe Cruce. Nu a amestecat cele două drumuri,
ci a rămas în Lumină...

Waiyaki nu se simţea în largul său. îşi aduse aminte că s-a întrebat mereu ce să creadă despre oameni precum Kabonyi, unde să-i situeze. Apoi trecu la el însuşi. El pe ce poziţie se situa? Poate că nu exista o casă la jumătatea drumului dintre Makuyu şi Kameno. Şi cum rămânea cu unirea celor două coame? în clipa aceea nu-şi cunoştea opinia. Nu se cunoştea pe el însuşi. Simţea că vorbele lui Joshua atingeau o coardă din colţul întunecat al sufletului său, astfel încât îi era frică... Iar Joshua vorbea despre convertire: un om nou, o făptură nouă, o nouă viaţă. îşi ridică vocea. Condamnă, deplânse, încercă să convingă cu duhul blândeţii şi apoi avertiză. Waiyaki se simţi din nou vinovat. Vinovat de ce? Poate de ceva care avea legătură cu lumina ori de ceva legat de faptul că era neloial faţă de glasul tatălui său din urmă cu multă vreme - „fii loial tribului şi obiceiurilor străvechi." Şi, totuşi, el se afla acolo, în biserica lui Joshua. Joshua termină. Un răstimp, se lăsă o tăcere adâncă în sfânta clădire. Apoi, într-un singur glas, congregaţia izbucni într-un imn, aproape spontan:
Uhuro Mwega niuyu Niukiite Guku gwuiitu Uhuro Mwega niuyu Wa Muhonokia witu.

Veste bună este aceasta
Care a ajuns la noi
Este vestea cea bună
Despre Hristos, Mântuitorul nostru.

Waiyaki se furişă afară. Fu bucuros că reuşise să plece în timp ce ei cântau. Se simţise ca un intrus sau ca un spion. Ieşi din bisericuţă cu inima tulburată. Cu imnul răsunându-i în urechi, simţi iar acel dor nestins după ceva mai presus de el, ceva care să-i adăpostească toată fiinţa. De ce a venit acolo? E adevărat, se ducea către altă coamă şi, iniţial, nu plănuise să intre, însă fusese înăuntru, iar acesta era un lucru pe care nu-l putea tăgădui. încercă să se convingă că impulsul de a intra n-avea nimic de-a face cu Nyambura. însă de ce a fost dezamăgit când nu a zărit-o în biserică?

Waiyaki făcea parte acum din noua Kiama. Fusese trimis un bătrân înţelept să-l anunţe. Lucrările Kiamei nu începuseră încă, aşa că el nu ştia prea multe despre aceasta. însă, în general, se ocupa de puritatea tribului şi a coamelor. Dacă bătrânii înţelepţi îl vedeau în biserică, ar fi crezut că îi trădează. Totuşi Waiyaki credea că nu i-ar lăsa baltă niciodată. Avea să îi slujească până la capăt. Cu puţinele cunoştinţe pe care le avea, va ridica tribul, da, îi va oferi învăţătura şi instrumentele omului alb, astfel ca în final tribul să fie îndeajuns de puternic, îndeajuns de înţelept încât să îi alunge pe colonişti şi pe misionari. Waiyaki vedea un trib măreţ, cu mulţi fii şi fiice beneficiind de educaţie, trăind cu toţii laolaltă, cultivând pământul strămoşilor lor într-o pace perpetuă, văzându-şi de ritualurile şi frumoasele lor obiceiuri, realizând cu toţii că sunt îndatoraţi faţă de el. Se simţi recunoscător la acest gând. Poate că aceasta era misiunea, misiunea pe care Trimisul trebuia să o îndeplinească. Da - Waiyaki avea să se străduiască. Fu exaltat de gândurile sale, în timp ce îşi închipuia această viziune a măreţiei. Mergea cu paşi vioi, urmând viziunea.

— Waiyaki!

Se întoarse. Viziunea dispăru.

— Kamau! Eşti bine?

Dădură mâna.

— Totul e bine. De unde vii?

— Păi... Ăăă... Tocmai treceam pe aici în drum spre coama alăturată, când m-am gândit că aş putea să trag cu ochiul înăuntru, să văd ce face duminica bătrânul din Makuyu.

— Joshua?

— Da.

Rămaseră amândoi sub un copac de lângă drum. Waiyaki se uită la Kamau. Chiar în acel moment, Nyambura trecu în depărtare. Lui Waiyaki îi tresări inima. O urmări cum păşea cu uşurinţă, mergând spre valea alăturată. Fata dispăru. El îşi întoarse privirea spre Kamau, care se uita în direcţia în care o luase Nyambura. Waiyaki se enervă oarecum. îşi aminti ce-i zisese Kinuthia şi se
întrebă dacă Kamau îl văzuse cu Nyambura.

— Mă duc, spuse Waiyaki.

Kamau nu răspunse. Părea să se gândească profund la ceva. în cele din urmă, zise:

— Tu ce crezi despre ea?

— Despre cine?

— Fata aia.

— Care?

— Cum care, Nyambura. N-ai văzut-o?

— Păi, nu, n-am văzut-o.

Waiyaki se blestemă pentru această minciună. însă în acel moment se simţea într-o dispoziţie rea, maliţioasă. Kamau nu sesiză nimic. încă se uita în direcţia în care plecase fata. Gândurile sale se adunară în ce spuse:

— Cred că e o femeie frumoasă.

Waiyaki deveni brusc gelos, gelos din cauza Nyamburei.

Ea îl aştepta la valea alăturată. Inima îi bătu cu putere când îl zări apropiindu-se. Nu ştia ce să-i spună. Căci se simţea vinovată că nu a reuşit să meargă la Marioshoni în ziua în care îi promisese că-l va vizita. A vrut să meargă, dar ar fi fost un mare risc. Tatăl ei fusese

acasă în acel moment. Waiyaki nu-i ieşise deloc din minte din ziua aceea când se întâlniseră la lumina lunii. Gândul la el o tulbura întotdeauna. Iar ochii îi străluceau atât de tare, încât uneori Miriamu o întreba la ce visează. Nu ştia ce se petrece cu ea, dar ştia că, de la acea întâlnire întâmplătoare, ea nu mai era aceeaşi. Iar acum simţea un dor ciudat după ceva pe care nici măcar râul nu i-l putea oferi.

în ultimele două săptămâni a vrut să-l întâlnească, fie numai ca să-l salute şi să treacă mai departe. Nu a putut să-l vadă şi se temea să meargă la şcoala lui. în această zi nu s-a dus la biserică şi se plimba fără ţintă când l-a zărit îndreptându- se spre vale. Când l-a văzut stând de vorbă cu Kamau, însă, a trecut pe lângă ei la o distanţă neprimejdioasă.

Waiyaki fu încântat să o vadă. N-o mai văzuse din seara aceea. Iar acum ea se afla acolo, tăcută şi destul de rezervată. Nu mai părea aşa cum păruse în
lumina lunii. însă putea să vadă că e frumoasă. îi vorbi şovăitor, cu inima bătând. Ea zâmbi. El se gândi că era un zâmbet frumos.

— Eşti bine?

— Sunt bine. Dar tu?

— Şi eu sunt bine.

între ei se lăsă tăcerea. Nu se uitau direct unul la altul.

— Te-am aşteptat.

— îmi pare rău că n-am putut să vin. Ezită o clipă, apoi continuă:

— Am avut multă treabă acasă şi... N-am putut să-mi fac timp.

Waiyaki înţelese sau, mai curând, crezu că a înţeles. Nu mai stărui.

— Nu-i nimic. Poţi veni într-o altă zi.

— Păi... Ştiu şi eu... Poate. Dacă o să am ocazia.

El o privi pe furiş şi văzu cum îşi întoarce capul. Ştiu imediat că venise să-l întâlnească. Şi vru de îndată să-i spună că o iubeşte. Nu putu să facă asta. însă tânjea după ea şi, în timp ce se îndepărta, simţi dorinţa să o strângă în braţe şi să- i şoptească multe lucruri.

Nyambura nu prea văzu pe unde mergea în timp ce se îndrepta repede spre casă. Se apucă de gătit, deoarece ştia că tatăl şi mama ei vor ajunge în curând. Doar că gătea ca o femeie aflată într-un vis. Waiyaki nu-i spusese nimic. Totuşi simţea ceva plăcut înăuntrul său. Când mama se întoarse de la biserică, băgă de seamă că fata era fericită.

— Ce e, Nyambura? Nu te mai doare stomacul?

Nyambura îşi aduse aminte că o durere de stomac a fost cea care a împiedicat-o să meargă la biserică. Răspunse imediat:

— Ba da.

Când se lăsă seara, după ce tatăl ei veni acasă, Nyambura se duse la culcare, spunând că nu se simţea bine.

1. Vechiul Testament, Ieremia, 2:11.
2. Noul Testament, Sfânta Evanghelie după Matei, 6:33.

Noul Testament, Sfânta Evanghelie după Ioan, 14:1 şi 14:2.Waiyaki avea o viaţă plină: mai întâi, predatul şi organizarea şcolilor, iar acum, ca secretar al noii Kiama, cu întrunirile şi

Capitolul 1

ceremoniile ei, acesta părea să trăiască fiecare oră ca şi când ar fi fost ultima. Era cunoscut, de-acum, pe toate coamele. Copiii îl ştiau şi îl salutau adresându-i-se „învăţătorul Nostru". Chiar şi bărbaţii şi femeile în vârstă îi spuneau învăţătorul. Era un bărbat care, plin de magia omului alb, avea să insufle tribului înţelepciune şi forţă, oferindu-i o viaţă nouă.

Personal, pe Waiyaki îl interesau mai mult predatul şi lucrul cu copiii decât organizarea şi gestionarea Kiamei. Totuşi, uneori, îl găseau momente de patriotism, idealuri înalte… Atunci se simţea entuziasmat şi era gata să facă orice pentru trib.

Se apropia ziua întrunirii părinţilor de pe toate coamele. Waiyaki voia să insiste să se creeze şi mai multe şcoli, deşi nu ştia de unde avea să facă rost de profesori. Se gândea că era posibil să convingă pe unii să vină de la Siriana; în caz contrar, el însuşi avea să meargă la Nairobi să încerce să facă rost de ei. Un alt lucru îi tot venea în minte. Cu fiecare zi, era tot mai convins de nevoia de unitate dintre Kameno şi Makuyu. Străvechea adversitate dăuna grav eforturilor lui privind educaţia. Voia, de asemenea, o reconciliere între adepţii lui Joshua şi ceilalţi. Prăpastia dintre ei se mărea şi Waiyaki voia ca el să fie instrumentul reunirii lor. Un cuvânt din partea lui în cadrul viitoarei întruniri ar fi putut să constituie un început important în această direcţie. Acum era timpul să arate care-i este poziţia. Acesta nu era un plan, ci o convingere. îi venise ca o ispită, la început fiind doar un ecou slab, devenind apoi o posibilitate îndepărtată şi, acum, o necesitate. Acesta nu avea să fie cumva un risc pentru crescânda lui popularitate? Totuşi avea să încerce. Şi era foarte încântat când se gândea că era posibil ca Nyambura să audă despre asta şi să aibă o părere bună despre el.Tot perimetrul cu iarbă era plin de femei şi bărbaţi din toate colţurile ţinutului. Unii veniseră să audă darea de seamă despre progresele făcute de copiii lor. Alţii veniseră să vadă celebra şcoală Marioshoni. însă erau şi oameni veniţi să-l vadă pe învăţător. Auziseră de acest tânăr, dar nu-l văzuseră niciodată. Aceasta era o ocazie care nu trebuia ratată. „învăţătorul!", şopteau ei din deal în deal, iar numele ajunsese să semnifice un singur om: Waiyaki. Aşa că faima lui creştea de pe o coamă pe alta, răspândindu-se precum focul în tufişurile uscate. Toată lumea îl considera reîncarnarea acelei demnităţi şi purităţi de demult, acum pierdute.

Şcoala era curată şi ordonată. Oamenii vedeau totul în ea, rezultatul propriilor lor eforturi, simbolul sfidării lor faţă de obiceiurile străine.

Se plimbară prin şcoală admirând clădirea bine cârpită cu pământ. Pe terenul şcolii se aflau, ici şi colo, mici grădiniţe cu flori, al căror aspect imaculat era obiectul de discuţie al tuturor. Părinţii vedeau asta ca pe roadele trudei lor, a sudorii şi răbdării lor. Copiii lor puteau să vorbească o limbă străină, erau în stare să scrie şi să citească. Iar asta se realizase în ciuda acţiunii aspre a Sirianei de a refuza să-i accepte pe copiii celor care nu voiau să se lepede de obiceiurile străbune.

Waiyaki, împreună cu colegii lui, era deosebit de atent. Se amesteca printre oameni şi îi ducea în diverse locuri, subliniindu-şi planurile, făcând campanie, evident, pentru ele înainte să vină adevăratul test. Lumea îl admira. Le plăcea cum se purta atât de nestânjenit cu ei, precum şi felul lui de a vorbi. Avea un cuvânt pentru fiecare, un zâmbet pentru toţi. îi mulţumi pe mulţi. Dar nu-i mulţumi pe toţi. în astfel de momente este inevitabil: invidia şi reaua voinţă îşi vor face apariţia.

Lui Kabonyi nu-i plăceau toate astea. Şi el trudise pentru trib. Condusese mişcarea de separare şi era răspunzător de începerea edificării şcolilor deţinute de popor. Mai mult, nu era el un conducător în toate domeniile? Kabonyi îl vedea pe Waiyaki ca pe un arivist încrezut, un om bun de nimic, un tinerel cu idei destul de prosteşti. Era un simplu băiat în faţa cuiva precum Kabonyi, a cărui vârstă şi experienţă îi dădeau dreptul la o mai mare atenţie. După cum se părea, starea lucrurilor era nefirească. Poate Kabonyi n-ar fi fost atât de ostil
dacă locul tânărului bărbat ar fi fost ocupat de Kamau, fiul lui. Kamau era un dascăl la fel de bun ca oricare altul şi era, desigur, mai în vârstă decât Waiyaki. Prin urmare, ar fi fost mai potrivit pentru a conduce. Nimeni nu putea să ghicească intensitatea cu care Kabonyi detesta ascensiunea lui Waiyaki. Dintre toţi, Kabonyi era singurul care ştia de profeţie. Se temea că Waiyaki ar putea fi cel trimis. Ura asta.

întrunirea era programată să înceapă devreme. însă bătrânii
întotdeauna zăboveau. Aşa că întrunirea începu, de fapt, după-amiază.
Waiyaki deschise ceremonia în mijlocul unei tăceri profunde. Deşi
vocea îi era calmă, inima îi bubuia. Se temea de numeroşii ochi din
faţa sa. După primele cuvinte, anunţă că, în semn de bun-venit, copiii
urmau să cânte. Waiyaki nu născocise el cântecele. Le învăţase la
Siriana, de la un băiat din ţara de dincolo. însă pentru părinţii şi
dascălii adunaţi acolo în ziua aceea, ele erau ceva nou, ceva ce le
tulbura inimile într-un mod straniu şi exprima ceea ce simţeau ei.
Tată, mamă,
Daţi-mi condei şi tăbliţă,
Vreau să învăţ.
Pământul s-a dus,
Vitele şi caprele nu mai sunt,
Nu mai sunt acolo.
Ce a mai rămas?
învăţatul, învăţatul.
Tată, de-ai avea multe vite şi capre,
Ţi-aş cere o suliţă şi un scut,
Dar acum
Nu vreau o suliţă,
Nu vreau un scut,
Vreau suliţa şi scutul învăţăturii.
Aceste cuvinte simple îi făcură pe unii să verse lacrimi. Taţii se hotărâră să
muncească. Aveau să se chinuie. Omul alb acapara încet pământul
oamenilor. Stricase obiceiurile tribului. Lucrurile se schimbau acum.
Poate că avea să dureze mulţi ani, dar cândva, departe în viitorul
necunoscut, lucrurile aveau să fie diferite. Venise un salvator. Le
deschisese oamenilor ochii. îi trezise pe leii adormiţi. Aveau să scoată
strigăte de victorie acum. Copiii primeau învăţătură, iar glasurile lor
se înălţau tot mai sus:

Tată,
Războiul cu scuturi şi suliţe S-a încheiat. Ce-a mai rămas? Lupta spiritelor, Lupta minţii.
Eu, noi, toţi vrem să învăţăm.

Bărbaţii şi femeile în vârstă îşi încordară urechile ca să audă frumoasele cuvinte, cu mâinile apăsate pe inimă sau pe bărbie. Kabonyi se zvârcolea pe dinăuntru. Inima şi sufletul lui ardeau de mânie. „Băiatul" făcea o impresie favorabilă, în vreme ce el intenţiona să-l critice aspru în public. „Băiatul" fusese zărit în biserica lui Joshua şi fusese văzut stând de vorbă cu fiica lui Joshua. Kabonyi intenţionase să-l facă pe băiat de ruşine în faţa întregii adunări.

însă copiii continuau să cânte, dând glas dorinţei multora dintre ei, vorbind despre strigătul mut al generaţiilor de pretutindeni, generaţii care simţeau că, dacă nu se schimbă ceva, sfârşitul lor va fi aproape. Jeleau o glorie trecută? Regretau distrugerea unui trib ori salutau schimbările care urmau să vină? în ochi li se citea durerea sau dorinţa, putând să vadă asta reflectat în ochii strălucitori ai salvatorului.

Copiii terminară de cântat şi se aşezară. Peste tot domnea o tăcere ciudată. Apoi, din toate colţurile, strigătul fu preluat şi cu toţii cântară într-un glas:

Gikuyu naa Mumbi, Gikuyu naa Mumbi
Au părăsit un pământ virgin şi fertil
O! Veniţi cu toţii...

Când începu din nou să vorbească, Waiyaki se simţea fericit. Acum era momentul să-şi prezinte planurile şi să insiste să fie puse în aplicare. Vorbi încet, clar, simţindu-se ameţit de elanul pe care vorbitul în faţa unei mari mulţimi i-l dăduse. Explică succint planurile lui pentru Marioshoni. Acoperişul stricat avea nevoie de mai multă tablă. Copiii aveau nevoie de bănci, creioane, caiete. Şi trebuiau să se construiască mai multe şcoli. Trebuiau să se angajeze mai mulţi profesori. Apoi se aşeză, temându-se că nu a fost destul de clar. însă

aplauzele cu care fu salutat nu-i lăsară nici o îndoială cu privire la felul în care fu primit micul său discurs.

Aproape imediat, Kabonyi se ridică în picioare. Nu zâmbi, ci privi în juru-i sfidător. Lupta începea. Era el bătrân, dar vocea îi era bună şi fermă. în plus, îşi cunoştea bine audienţa şi ştia la ce să facă apel. Era în stare să vorbească în proverbe şi cimilituri şi nimic nu putea să le placă mai mult bătrânilor înţelepţi, care ştiau să aprecieze un proverb şiret sau cuvintele cu tâlc. Totuşi Kabonyi îşi ştia şi limitele. Nu voia să aducă prea multe chestiuni laolaltă în discuţie. Aşa că decise să lase problema cu Joshua şi să ajungă la ea mai târziu, ca lovitură finală.

Le aduse aminte de sărăcia solului. Lunile de secetă îi lăsaseră pe oameni fără nimic de mâncare. Iar recolta aşteptată nu avea să aducă prea mult. Se referi la pământurile luate de omul alb. Vorbi despre noile impozite pe care garnizoana guvernamentală, aflată acum printre ei, le introdusese. Şi, în loc ca Waiyaki să conducă tribul împotriva acestor rele mai presante, el vorbea de mai multe clădiri pentru şcoli? Oamenii aveau să fie împovăraţi cu şi mai multe clădiri? Cu şi mai mulţi dascăli? Chiar era necesară educaţia omului alb? în mod sigur exista şi altă cale de scăpare. Era mai bine ca omul alb să fie cu totul alungat de pe dealuri. Le era frică? Nu mai rămăseseră războinici în trib? El, Kabonyi, îi va conduce. De aceea înfiinţase noua Kiama. El va scăpa ţara de influenţa omului alb. Va readuce puritatea tribului şi înţelepciunea sa.

— Sau credeţi că educaţia tribului nostru, educaţia şi înţelepciunea pe care le-aţi primit cu toţii, este în vreun fel mai prejos decât cea a omului alb?

El puse la îndoială prezentul oamenilor, apelând la mândria lor, la bărbăţia din ei şi la loialitatea lor faţă de pământ.

— Nu vă lăsaţi conduşi de un tânăr. A condus coada vreodată capul, copilul pe tată şi puii de leu pe leu?

Câţiva aplaudară. Pe urmă se lăsă tăcerea. (Kabonyi stârnise şi el ceva în inimile lor.) în curând începură să vorbească. Unii vedeau mult adevăr în spusele lui Kabonyi. Ştiau că nu sunt laşi. Şi cu siguranţă era mai uşor să-l alunge pe omul alb şi să revină la vechile obiceiuri! însă alţii, mai ales cei tineri, erau de partea lui Waiyaki. Waiyaki se simţi jignit. Kabonyi atinsese un punct sensibil, chestiunea tinereţii. Când Waiyaki se ridică din nou în picioare, vechea nesupunere îi reveni. Curajul care-l făcuse cândva faimos printre băieţii din *riika* lui era acum din nou cu el. La început se mulţumi să se uite la oameni, ţintuindu- i cu privirea. Apoi deschise gura şi începu să vorbească. Iar vocea lui semăna cu cea a tatălui său - nu - semăna cu glasul măreţilor Gikuyu din vechime. Se afla din nou acolo salvatorul, cel ale cărui cuvinte emoţionau sufletul oamenilor. îl ascultau şi inimile lor băteau mai tare datorită vibraţiei din glasul lui. Iar el, precum un păstor care vorbeşte turmei, se feri de cuvinte care ar fi putut fi jignitoare. în orice caz, cum putea să respingă argumentul lui Kabonyi? Waiyaki le spuse că el era fiul lor. Ei *toţi* îi erau părinţi. Nu voia să conducă. Bătrânii înţelepţi se aflau acolo pentru a-i călăuzi şi conduce pe tineri. Iar tinerii trebuiau să asculte. Trebuiau să fie conduşi pe cărările înţelepciunii. El, Waiyaki, avea să asculte. Tot ce voia era să slujească dealurile. Nu puteau să stea deoparte. Nu mai puteau să rămână izolaţi. Dacă oamenii nu dădeau ascultare cuvintelor şi planurilor lui, coamele aveau să-şi piardă demnitatea de dinainte şi să rămână mult în urma restului ţării...

Vorbi astfel în continuare, stăruind asupra învăţăturii, a dobândirii întregii înţelepciuni pe care o putea căpăta cineva. Oamenii voiau ca el să le spună întruna frumoasele cuvinte de înţelepciune. Când se aşeză, mulţimea se ridică în picioare şi, într-un singur glas, strigă:

— învăţătorul! învăţătorul! Vrem învăţătorul!

Iar unii strigară:

— Copiii noştri trebuie să înveţe. Arată-ne calea. Te vom urma.

Ce ar fi putut să-şi dorească mai mult Waiyaki? Se simţea exaltat, cuprins de recunoştinţă şi fericire.

După aceea, toţi bătrânii înţelepţi şi toţi dascălii care vorbiră nu adăugară nimic altceva decât laude la adresa învăţătorului. Fu ales un comitet al coamelor, care să se îngrijească de educaţia tuturor şi să se ocupe de construirea noilor şcoli în ţinut. Kabonyi nu făcea parte din acest comitet.

— Kamau, fiule!

— Da, tată.

— îmi tremură picioarele.

— De ce? Eşti bolnav, tată?

— Da... Nu... Şi totuşi, picioarele mele... devin mai slabe. Ia-mi lucrurile şi condu-mă acasă.

Şi toţi cei din jur îl văzură pe Kabonyi cum era condus acasă de fiul său, unul dintre dascălii lui Waiyaki. Iar curând, cu un zâmbet, toată lumea află despre Kabonyi că e bolnav. De fapt, nu era bolnav, ci plin de furie. Să sufere o înfrângere în public! O umilire în public! Nu. Asta nu se putea. Nu trebuia să se întâmple!

— Aş putea să-l omor.

— Pe cine să omori, tată?

Se aflau pe deal acum. Kabonyi se uită la fiul său.

— Eşti un bărbat de nimic, izbucni el. Eşti fiul meu? N-ai fi putut să-i iei locul cu multă vreme în urmă? Ce are el şi tu nu ai?

Kamau nu răspunse. Şi el avea gânduri pline de amărăciune. Oare el şi tatăl lui aveau să sufere mereu din cauza lui Waiyaki?

în decurs de câteva luni înfăţişarea şcolii se schimbă. Pe multe alte coame apărură şcoli noi. Faima lui Waiyaki se răspândea. Bătrânii înţelepţi aveau încredere în el. Discutau despre el în căminele lor şi pe câmpuri. Până şi Kabonyi părea resemnat în privinţa poziţiei de lider a

tânărului. Era credinţa - neştiută, neîndoielnică, aproape înăbuşitoare dacă îţi dădeai seama de ea. însă el era conducătorul lor şi ei ştiau că nu i-ar dezamăgi niciodată. Era un adversar pe măsură pentru oamenii albi, oamenii care vruseseră să anihileze Gikuyu şi Mumbi. Tribul avea să câştige acum, să triumfe asupra misionarilor, negustorilor, administraţiei guvernamentale şi a tuturor acelora care ajunseseră să îi imite pe străini.

Dacă Waiyaki ar fi fost conştient de această credinţă în el poate că s-ar fi temut. însă nu era conştient de ea. Ideea de educaţie îi venise precum un demon, îmboldindu-l să continue, să facă mai mult. Chiar şi când, mai târziu, fu silit de Kiama, în entuziasmul nemăsurat al membrilor acesteia, să depună un jurământ de loialitate faţă de Puritatea şi Unitatea tribului, el nu stătu să analizeze dacă într-un astfel de angajament pândea vreun pericol. Kabonyi nu exista. Waiyaki vedea numai şcolile, şcoli pretutindeni şi setea care ardea gâtul atât de multor copii care căutau la el apa care să le-o potolească.

Iar el voia să simtă că toţi vor primi această apă. Voia ca până şi Joshua şi adepţii lui să vină să dea mâinile cu el. Educaţia era viaţă. Să o lase să vină. îşi amintea uneori, cu un fugar sentiment de vinovăţie, că uitase să propovăduiască împăcarea.Toată viaţa Joshua încercase să câştige cât mai mulţi oameni de partea lui Hristos. Era un bărbat care, chiar şi la vârsta sa, avea o extraordinară energie. Crezuse că a reuşit. într-adevăr, la început reuşise. Mulţi veniseră la el. Mulţi se botezaseră. Şi nu fusese el răspunzător în a-i convinge pe bătrânii înţelepţi să-şi ducă fiii la Siriana să audă cuvântul lui Hristos şi să capete învăţătura omului alb?

însă acum soarta părea să lucreze împotrivă-i. Mulţi dintre cei care se îndreptaseră cu entuziasm către el reveniseră la vechile tradiţii şi ritualuri. Mulţi îşi reluaseră obiceiul de a-şi lua o a doua soţie. Nu că Joshua vedea ceva greşit în sine în a avea o a doua soţie. De fapt, fusese întotdeauna nedumerit de faptul că bărbaţii din

Vechiul Testament, care obişnuiau să păşească alături de Dumnezeu şi de îngeri, aveau mai mult de o singură soţie. însă bărbatul de la Misiune zisese că acesta era un păcat. Aşa că trebuia să fie un păcat. Joshua nu era pregătit să pună sub semnul întrebării cele ce ştia că sunt afirmaţiile inspirate de Dumnezeu omului alb. La urma urmei, omul alb îl adusese pe Hristos în ţară.

Ce îl îngrijora pe Joshua nu era doar că mulţi reveniseră la lucrurile blestemate ale tribului, cum ar fi circumcizia. El reuşise să iasă triumfător chiar şi în legătură cu răzvrătirea lui Muthoni. Ascensiunea lui Waiyaki ca lider tânăr şi inteligent al tribului constituia ameninţarea care-l îngrijora. Acum că se construiseră multe şcoli prin eforturile lui Waiyaki; era posibil ca şi mai multe dintre oiţele lui să se alăture turmei lui Waiyaki doar din pricina nevoii de învăţătură. Temându-se de asta, Joshua îi convinse pe oamenii de la Misiune să-i lase pe el şi pe alţi câţiva credincioşi să construiască o şcoală sau două, unde să poată învăţa copiii

înainte de a merge la Siriana. Cele
două şcoli, una în Makuyu, cealaltă,
lângă Ngenia, făceau progrese
considerabile. Cu timpul, ele urmau să
alcătuiască o puternică provocare
pentru Waiyaki

.Marea întrunire de la Kameno îi surprinsese pe mulţi. îl făcuse pe Joshua să- şi dea seama mai mult ca niciodată că forţele Satanei erau puternice. De la acea întrunire, pătrunderea în Kameno, fortăreaţa diavolului, părea vitală. Un oştean al lui Hristos nu avea a se teme de nimic. Aşa că se puse la cale o întrunire la Kameno a adepţilor lui Joshua şi a oricăror alţi doritori.

Adunarea se ţinu într-o duminică. La ea participară mulţi creştini de pe dealurile învecinate. Unii veniră de foarte departe, căci vestea despre întrunire fusese bine răspândită. Cântară, aduseră imnuri de laudă şi se rugară. Joshua îşi ţinu slujba cu atât de multă vigoare şi energie, încât, mai apoi, mulţi ziseră că vorbise cu limbile îngerilor. Unii spuneau că i se arătase îngerul Domnului, în vreme ce alţii credeau că Fecioara Maria era cea care îi vorbise lui Joshua.

Câţiva se convertiră. Acesta era un început bun. Pentru prima oară în Kameno exista un grup de oameni ai lui Joshua. Fără îndoială, aveau să-i urmeze mai mulţi. Aceasta era o provocare pentru bătrânii înţelepţi şi pentru aceia care susţineau instituţiile tribale.

Waiyaki văzu această adunare. îi văzu pe convertiţi adunându-se şi aducând imnuri de slavă Domnului. Toate acestea erau vizibile din coliba lui, a cărei uşă dădea spre locul în care se ţinea adunarea. Waiyaki nu reuşi să-şi dea seama ce sentimente nutreşte faţă de această provocare făţişă. Poate că era indiferent. La urma urmei, el însuşi iubea unele dintre învăţăturile creştine. Elementul iubirii şi sacrificiului se potriveau cu temperamentul său. Suferinţa lui Hristos în Grădina Ghetsimani şi agonia Lui pe cruce îl mişcaseră întotdeauna. însă nu voia să-şi trădeze tribul. Oare nu-l trădase, de fapt? Vrusese să făurească o punte peste prăpastia dintre Joshua şi ceilalţi. Pentru ce? Nu stătuse să răspundă la această întrebare. Sentimentul că aceasta era, într-un fel, misiunea lui, îl avusese înainte de întrunirea care marcase apogeul gloriei sale. Mai mult, se pregătise pentru această misiune: voia să pună capăt vrajbei dintre

Kameno şi Makuyu şi să refacă unitatea tribului. Totuşi, când sosise momentul potrivit, dăduse greş. Se îmbătase cu plăcere, mânie şi uimire şi se pierduse cu firea. Momentul venise şi trecuse. Dacă ar fi rămas calm, ar fi vorbit clar şi răspicat în favoarea reconcilierii.

„Altă dată. Data viitoare." Aşa îşi spunea mereu Waiyaki când îl cuprindeau aceste accese de vinovăţie. Şi, într-un fel, era bucuros. Educaţia era cu adevărat misiunea lui. Aceasta era pasiunea sa. Avea nevoie de ajutor şi cooperare din partea tuturor, chiar şi de la Joshua şi de la Kabonyi. Oamenii îl numeau salvator. Propriu-i tată îi vorbise despre venirea unui Mesia. Pe cine venea Mesia să salveze? De la ce? Şi unde avea să-i conducă El pe oameni? Deşi Waiyaki nu stătea să gândească nişte răspunsuri clare la aceste întrebări, se percepea pe el însuşi, din ce în ce mai mult, ca fiind acela care va conduce tribul la lumină. Educaţia era lumina ţării. Asta era ce voia poporul. Educaţie. Şcoli. Educaţie. Nu vedea nici o legătură între ceea ce făcea educaţia, care era ţelul său, şi ceea ce făcea Kiama. El nu voia decât ca toată lumea să primească învăţătură. Iar unitatea constituia soluţia.

Uneori îi era teamă. Joshua şi adepţii săi erau identificaţi acum pe deplin cu omul alb. Acum, dată fiind cutezanţa directă a lui Joshua, această provocare făţişă, Waiyaki nu-şi dădea seama ce se va întâmpla. Ce avea să facă Kiama? Părăsise Kiama şi nu ştia ce punea la cale nucleul aflat sub conducerea lui Kabonyi; într-un fel, acest nucleu controla secretele dealurilor. Kamau îi luase locul lui Waiyaki. De fapt, numele lui fusese propus chiar de Waiyaki. Era acesta un act de împăcare? Waiyaki nu ştia. Tot ce voia era să îşi concentreze atenţia şi energia asupra misiunii pe care şi-o asumase. Kiama putea să se ocupe de puritatea tribului.

Waiyaki privi din nou şi văzu adunarea creştinilor. Era foarte interesat de acest spectacol uman. Prin minte îi trecu un gând. Era posibil ca Nyambura să se afle acolo. Inima îi bătu un pic mai tare. Se simţea întotdeauna tulburat la gândul vederii ei. Cu cât se gândea mai

mult la ea, cu atât realiza mai mult că o iubeşte. Era ceva ciudat pentru Waiyaki. Nu se arătase niciodată interesat de femei, întreaga sa idee despre viaţă şi scopul ei fiind îndreptate asupra slujirii tribului. Deşi se întâlneau rar, de fiecare dată când era cu ea voia să-i spună. însă credea că ea îl va refuza şi îl va face să se simtă ruşinat. Nu. Nu putea să rişte aşa ceva. între ei exista o prăpastie. Se simţea întotdeauna ca un prost când se afla în faţa ei.

Waiyaki ieşi din colibă şi plecă, luând-o în direcţie opusă; îndepărtându-se de locul întrunirii. După o anumită distanţă, coti la stânga şi se îndreptă spre râul Honia. Pe lângă el trecu un grup de oameni care mergeau spre Kameno. Se duceau la întrunire. Coti din nou la stânga şi începu să se plimbe de-a lungul râului. Soarele nu era foarte sus pe cer. Umbrele copacilor erau lungi şi se încrucişau unele cu altele. Râul Honia curgea, curgea neîntrerupt. Waiyaki se mişca încet, ca şi cum s-ar fi dus într-un loc precis. Brusc, se opri. Inima îi bătu rapid de două ori. O zărise pe Nyambura.

Nyambura nu părea fericită. Fiecare zi petrecută în casa tatălui ei părea să adauge o povară şi mai mare asupra ei. Sufletul său era fără astâmpăr, iar fata ştia că nimic din ceea ce avea acasă nu ar mulţumi-o. în fiecare zi se gândea tot mai mult la Waiyaki, clipele ei fericite fiind acelea când era cu el. Era mândră de faima lui şi, uneori, se simţea de parcă ar fi împărtăşit-o cu el. Nutrea mândrie în inima ei şi se agăţa de acest lucru, de parcă faima era a ei. Totuşi, numele lui, asemenea celui al lui Muthoni, nu era pomenit niciodată în casa ei. Ea tânjea însă să-l vadă mereu, să-i audă glasul. Se întâlniseră de foarte puţine ori şi numai din întâmplare. De ce nu se simţea liberă să se întâlnească oriunde cu el, liberă să meargă să-l vadă? Zi după zi, ea devenea tot mai sătulă de religia lui Joshua. Devenea şi ea o rebelă? Nu. Nu avea să facă ceea ce făcuse sora ei. Ştia, însă, că trebuia să aibă un Dumnezeu care să-i ofere şi ei acea plenitudine a vieţii, un Dumnezeu care să-i liniştească sufletul agitat; aşa că se agăţa de

Hristos, deoarece El murise pe Cruce, cu iubirea faţă de toţi oamenii scăpărându-I în ochii trişti. îşi dorea ca El să poată fi lângă ea, astfel încât ea să-I poată spăla şi obloji rănile. O invidia pe Maria Magdalena, cea care unsese picioarele lui Hristos cu mir. Se ruga la El. El nu trebuia să o părăsească. Nici măcar asta nu o mulţumea întotdeauna şi tânjea după cineva de spiţă omenească pentru a avea cu cine să vorbească; cineva pe care să-l poată atinge şi simţi, şi nu după un Hristos care murise cu mulţi ani în urmă, un Hristos care putea să-i vorbească doar în spirit. De-ar fi putut să-l întâlnească mai des pe Waiyaki; dacă el ar fi putut sta lângă ea, atunci Hristos ar fi avut o însemnătate mai mare pentru dânsa. însă Waiyaki devenea un om important şi se afla în cealaltă tabără. Poate că aveau să rămână aşa, cu o vale mare, adâncă între ei, separându-i. Nyambura ştia atunci că nu putea fi salvată de către Hristos; că Hristos, care a murit, putea să aibă sens numai dacă Waiyaki se afla acolo, ca ea să-l atingă, să-l simtă şi să-i vorbească. Putea fi salvată doar prin Waiyaki. Waiyaki era Mântuitorul ei, Mesia cel negru al ei, cel promis, care avea să vină şi să o conducă spre lumină.

Muthoni zicea că-l vede pe Iisus. Făcuse asta întorcându-se la trib, unind ritualurile tribului cu Hristos. Şi îl văzuse prin intermediul suferinţei. Fusese circumcisă şi zicea că a devenit femeie. Nyambura voia şi ea să devină femeie, dar putea să fie aşa doar dacă Waiyaki îi vorbea, dacă era lângă ea. Atunci ea avea să-L vadă pe Hristos.

Nyambura trăia cu îndoielile ei. Nu îşi recunoştea sentimentele faţă de Waiyaki ca fiind dragoste. îşi zicea că nu-l iubeşte, căci nu simţea pentru el ceea ce simţea faţă de mama ei sau faţă de Muthoni. însă îl considera ceva mare, ferm şi sigur. Dacă pământul s-ar fi prăbuşit, ar fi putut să se ţină de el şi să fie în siguranţă.

Uneori plângea şi îl ruga pe Dumnezeu să o ierte. încă voia să-i rămână loială tatălui ei. Avea să-l asculte. La urma urmei, Waiyaki era prea departe de ea. Şi lui nu-i păsa de ea. El era învăţătorul, un mare

lider. Rostul eforturilor lui erau copiii din întregul ţinut, care mergeau acum la şcoală. Şi atunci? Ar ţine la ea un astfel de bărbat, un bărbat care avea lucruri importante la care să se gândească? S-ar însoţi un asemenea bărbat cu o fată care nu era circumcisă, o fată al cărei tată conducea tabăra adversă? în astfel de momente se ruga să-i poată fi loială tatălui ei. Era mai bine pentru ea să stea cu el, să-i dea ascultare, în loc să se aventureze în necunoscutul întunecat.

Cu toate acestea, era epuizată. Iar mersul la biserică devenea o povară pentru ea, mai ales în compania tatălui. Aşa că era mereu lăsată în urmă şi mergea încet, încet. Uneori nu se ducea deloc la biserică, ci la râul Honia. Acolo îşi găsea liniştea. Acolo se ruga la Dumnezeu şi îşi amintea de sora ei.

în ziua aceea se simţise abătută. Nu avea să meargă la întrunire până când nu va fi trecut pe la locul ei preferat. Nu-şi găsi liniştea. însă îngenunchie şi, în timp ce râul clipocea, ea se rugă din toată inima să-şi poată găsi pacea şi lumina după care tânjea.

O amorţeală plăcută îl ţinea pe Waiyaki nemişcat. Nu se clinti, ci se sprijini de un copac, de unde privi apariţia. Fata era pe malul celălalt, într-un luminiş ascuns niţel de tufişuri nu prea înalte. Waiyaki nu-şi putea da seama de ce locul respectiv îi amintea atât de mult de Dumbrava sacră, unde, cu mult timp în urmă, îl dusese tatăl său ca să-i dezvăluie străvechea profeţie. Locul acela în care se afla ea era şi el sacru. Nyambura părea să se aplece peste ceva. Iar Waiyaki privea, cuprins de dorinţa de a o poseda. Se mişcă puţin. Acum putea să o vadă clar. Era îngenuncheată într-o poziţie de rugăciune. Waiyaki era fascinat. Din trupul ei părea să emane un fel de lumină sfântă. Pentru el, locul acela avea să rămână sacru pentru totdeauna. La câţiva metri depărtare era locul în care stătuse cu ani în urmă, atunci când fusese circumcis. Era locul unde îşi vărsase sângele, sângele roşu, ca şi cum fusese nevoie de acesta pentru a îmbuna nişte spirite mânioase. Când Waiyaki realiză că ea se ruga, fu mişcat. Era foarte straniu şi, privind-

o mai departe, avu o senzaţie înspăimântătoare, ca şi cum ea şi el s-ar fi aflat împreună pe un altar pregătit pentru sacrificiu.

întreaga zonă părea învăluită într-o atmosferă gravă. Waiyaki voia să plece. Nu voia să o mai vadă pe fată. Nu. Nu în acel moment. Tot ce voia era să fugă de asta, căci nu putea să înfrunte această senzaţie. Se confrunta cu o prezenţă puternică, cu mult mai presus de a lui. Iar acum o simţea pe fată departe de el, de cealaltă parte. Dădu să se îndepărteze nevăzut. însă o creangă uscată trosni, dându-l de gol. Ea înălţă capul şi-l zări. Waiyaki stătu şi se uită la ea. Nyambura era încă în genunchi. Ochii li se întâlniră. Nu rostiră nici un cuvânt. Nyamburei îi fu teamă de intensa tulburare care o cuprinse. Atunci Waiyaki dădu să se mişte din nou, având sentimentul că îi este frică de ea, de parcă privirea ei intensă, luminoasă, avea să-l distrugă. Voia să se scuture de puterea aceea pe care ea o exercita acum asupra lui pe acel altar al sacrificiului. însă tulburarea ei crescu nestăpânită şi fata îi vorbi lui Waiyaki, silindu-se să fie calmă. în glasul ei se distingea o notă de sfidare, de provocare. Şi Waiyaki văzu că ea plânsese.

— Nu fugi, învăţătorule, zise ea.

Waiyaki fu cuprins brusc de o uimire plăcută, care-i înfierbântă trupul de dorinţă. Ea îl strigase „învăţătorule", un nume pe care nici un adept al lui Joshua nu l-ar fi folosit. Avea oare în voce un râs zeflemitor? Waiyaki nu-şi dădea seama. O aşteptă cu răbdare.

— Unde mergi? îl întrebă ea după ce traversă râul.

Waiyaki se simţi nedumerit. întrebarea scotea la iveală adevărul. A vrut să meargă acolo şi să se aşeze într-un loc de unde putea să urmărească întrunirea de la distanţă, în speranţa că o va vedea pe ea.

— Mă plimbam... îmi plac râul, tufişurile şi copacii.

— Eu merg la întrunire.

— Credeam că eşti deja acolo. A fost o surpriză să te văd.

— Ăăă... Am vrut să trec pe aici. Tăcu, apoi râse un pic nervos.

— Ştii, şi mie îmi plac râul, tufişurile şi copacii. Acela e locul meu preferat.
— Vii des aici?
— Câteodată. Nu foarte des.
Waiyaki nu mai zise nimic. între ei se lăsă din nou tăcerea. Tot trupul lui era cuprins de flăcări.
— Sora mea a fost iniţiată acolo, zise ea tăios, făcându-l să se simtă vinovat.
— încă o mai ţii minte...
— Cum pot să o uit? Am iubit-o.
— Doar voi două eraţi în familia voastră?
— Da. Acum sunt singură.
— Şi eu sunt singur în familie. Toate surorile mele sunt căsătorite. Cea mai mică, pe care o iubeam cel mai mult, a murit cu mult timp în urmă. Eram mic pe atunci...
Nyambura fu încântată de acest schimb de confidenţe. Waiyaki nu ştiu ce altceva să mai spună.
— Vei întârzia la întrunire.
Ea nu se mişcă. Apoi, încet, ca şi cum ar fi vorbit de una singură, zise:
— A fost curajoasă, foarte curajoasă. îţi mai aduci aminte de ea?
— Da, mereu.
— Ultimele ei cuvinte.
— Da...
Mintea lui Waiyaki se întoarse în trecut, la acel moment din urmă cu câţiva ani când el şi băieţii o căraseră pe Muthoni până la Siriana. îşi aminti trupul ei
plăpând, ochii negri şi strălucitori şi ultimul ei mesaj: „Spune-i Nyamburei că-l văd pe Iisus". O vedea din nou, limpede. Şi îşi reaminti agonia ei. Waiyaki simţise mereu că Muthoni descoperise ceva, ceva care îi umplea sufletul şi o făcea să îndure totul. Muthoni încercase să-şi găsească mântuirea, să găsească un teren mai sigur pe care să

stea. *El* unde stătea? îl cuprinse din nou dorul, exprimat în valuri de dorinţă lente, dar tot mai mari. îşi aţinti ochii asupra Nyamburei şi, pentru o clipă, crezu că o vede pe Muthoni în noaptea când se întâlniseră pe întuneric în ajunul iniţierii. Făcu un pas spre Nyambura şi rămase aproape de ea. O luă de mâna dreaptă şi spuse pe nerăsuflate:

— Te iubesc, Nyambura.

De fapt, a fost doar o şoaptă. Nyambura văzu lumina din ochii lui şi, pentru o clipă, îi fu teamă; nu-şi credea urechilor. însă era bine că el o iubea. Voia să se arunce în braţele lui, dar se temea. Simţea un regret dureros, venit de nicăieri, care-i cuprindea inima. Pe obrazul stâng i se prelinse o lacrimă. Waiyaki îi strânse mâna şi ea îl strânse, la rândul ei, de mână, gest care-l făcu pentru o clipă să creadă că o să moară. într-un moment de pasiune oarbă o cuprinse în braţe şi o strânse la pieptul lui, în timp ce lacrimile fetei îi cădeau pe umăr. Nyambura nu se împotrivi, ci se lăsă strânsă în braţe de el, singurul bărbat care putea să o scape de nefericirea ei. Nici unul dintre ei nu vorbi. Erau ca unul. Waiyaki se gândi că acum căutarea lui se încheiase.

— Te măriţi cu mine? şopti el.

Nyambura se sprijini de pieptul lui lat. Voia să spună „Da". Tânjea să zică asta. Nu ar fi costat-o nimic. Doar răsuflarea ei. îşi veni încet în simţiri. Se desprinse de el. Nu mai plângea.

— Spune-mi, o, spune-mi, o imploră Waiyaki, cuprins deopotrivă de speranţă şi teamă.

Urmă un alt răstimp de tăcere.

— Nu, zise ea în cele din urmă, abia auzit.

Avu nevoie de mult efort pentru a şopti asta. însă ştia că aşa trebuie. Era imposibil să se mărite cu el. Asta dacă nu se răzvrătea. Nu voia să se răzvrătească precum sora ei. Waiyaki se simţi rănit.

— De ce? Nu mă iubeşti?

„Ba da, ba da", spuse inima ei. „Dar nu înţelegi că nu ne putem căsători?" Cu voce tare, ea îi răspunse:

— Tata nu va permite asta. Nu pot să nu-i dau ascultare. El ştie că ne-am mai întâlnit. Din zvonuri.

El privea acum într-o parte şi nu zări lacrimile care curgeau nestăpânit pe faţa ei. Dacă ar fi continuat să vorbească, Nyambura ar fi plâns în hohote. Era mai bine să se despartă. însă ea îl voia pe Waiyaki şi era chinuitor că trebuia să plece. Se îndepărtă repede, înainte de a fi prea târziu. îl lăsă acolo, stând în aceeaşi poziţie, uitându-se ţintă în acelaşi punct. Asta o îndureră şi mai mult; era indecisă. Ştia că trebuie să plece.

— Nyambura! Nyambura! O!

Plecase. Ce vrusese el să-i spună? O luă pe unde venise şi se duse acasă, fără să vadă sau să simtă ceva. Nu făcea altceva decât să păşească.

Kamau ieşi din ascunzătoarea lui. Ochii şi sufletul îi ardeau de răutate. Waiyaki va avea de suferit pentru asta. Furia acumulată împotriva acestuia spori. Kamau nu uitase niciodată acel incident când

Capitolul 1

Waiyaki îl umilise pe câmpuri. Nu avea să uite niciodată rana. Kamau ştia că îl urăşte pe Waiyaki. Acesta era cunoscut acum ca învăţătorul. Unii ziceau că el va salva dealurile. Ei bine, las' să fie el învăţătorul lor. Las' să fie el salvatorul lor. Kamau refuza să-l accepte. Acest om îi umilise tatăl. După toate astea, avea să stea Kamau deoparte şi să-l privească pe Waiyaki cum îl înfrânge şi în dragoste? Nu. Kamau o iubea pe Nyambura. Dintotdeauna o dorise, iar în Makuyu se învârtea mereu prin preajma-i, sperând ca într-o zi să-i declare acesteia dragostea lui. Totuşi nu a avut niciodată ocazia de a-şi deschide inima în faţa ei. Această zi fusese un prilej excelent. Intenţionase să facă asta. I-ar fi spus fetei totul despre el şi era sigur că ea ar fi fost de acord să fugă cu el la Nairobi. Apoi a venit prostul ăsta. Kamau aşteptase ca el să plece, dar Waiyaki rămăsese în continuare acolo. Apoi i-a văzut îmbrăţişându-se. Şi, cu o durere intensă, a văzut în faţa ochilor întrupându- se toate temerile sale. Waiyaki era rivalul lui de moarte.Waiyaki mergea din coamă în coamă, întâlnindu-se rând pe rând cu toţi bătrânii înţelepţi. Aceştia veneau la el şi se simţeau alinaţi de flacăra din ochii lui. Avea o pasiune pentru care să trăiască. Zeul său, educaţia, îl călăuzea, îi arăta lumina, îl făcea să-şi înfrângă supărările şi greutăţile. îl mâna pe dealuri şi prin văi, prin păduri, prin întunericul nopţii. Nu stătuse încă să se gândească bine unde duceau toate astea, dacă noua conştiinţă şi noul entuziasm la a căror naştere contribuise aveau să fie potolite de educaţie. Dacă i-ar fi pus cineva pe neaşteptate o întrebare în acest sens, poate că ar fi spus fără să stea pe gânduri: Uniţi-vă şi construiţi mai multe şcoli.

Atunci, însă, se confrunta cu grija de a găsi suficienţi dascăli pentru şcolile deja construite. Trebuia făcut ceva. Din nou, Siriana era

singurul loc care putea să formeze oameni cu educaţia necesară pentru continuarea predării pe coame. Aşa că, într-o zi, făcu o vizită neaşteptată pe o coamă în apropiere de Siriana, unde se întâlni cu

Capitolul 2

nişte tineri aflaţi în ultimul an la Misiune. Stătu de vorbă cu ei şi se rugă de ei. Aceştia fură de acord cu propunerile lui, dar îi cerură să revină înainte de Crăciun pentru a definitiva cele hotărâte.

Acasă, Kiama dobândea tot mai multă putere asupra oamenilor. Strigătul de chemare la construirea noilor şcoli fu reluat, de data asta cu apelul: Păstraţi puritatea tribului. Iar oamenii îi ascultau pe cei din Kiama, deoarece nu voiau ca tribul să se stingă. Kiama voia să lupte pentru pământul care le fusese luat de colonişti, misionari şi administraţia guvernamentală. Kabonyi şi adepţii săi mergeau de pe o coamă pe alta, convingându-i pe oameni să depună jurământul de loialitate faţă de puritatea tribului. Oamenii ştiau că învăţătorul lor a depus un astfel de jurământ; iar el fusese unul dintre liderii Kiamei, cel puţin până când o părăsise. Nimeni nu putea să încalce acest jurământ. Nici unul dintre cei care-l depuseseră nu avea să trădeze tribul vreodată.Vechea rivalitate continua. Se răspândea pe celelalte coame. Centrul lui Joshua era Makuyu, în vreme ce Kameno era considerat centrul tribului, învăţătorul era de acolo. Lui Waiyaki nu-i plăcea să fie identificat cu nici una dintre tabere. Acum era devotat ideii de reconciliere. După cele două întruniri memorabile, însă, lucrurile se înrăutăţiseră. Fiecare grupare părea mai fără măsură şi mai sigură de ea ca niciodată. Joshua predica mai răspicat ca oricând, iar adepţii săi le cântau păgânilor damnarea făţiş şi sfidător. Joshua era considerat duşmanul tribului. El era de partea Sirianei, a coloniştilor albi. Căci acum se spunea că misionarii de la Siriana fuseseră trimişi pentru a pregăti terenul pentru colonişti. Oamenii albi se revărsau acum în interiorul ţării în număr din ce în ce mai mare. Veniseră şi negustori indieni, care începeau să dezvolte afaceri prospere.

Pentru Waiyaki, vina că nu reuşise să propovăduiască reconcilierea devenea tot mai puternică. Ratase ocazia într-un moment în care ar fi putut să-şi precizeze clar poziţia. O combinaţie de circumstanţe, entuziasmul şi Kabonyi îl făcuseră să rateze acel moment când avusese oamenii de pe coame sub influenţa sa. Avea să mai vină o astfel de ocazie? Avea să aştepte cu răbdare momentul

prielnic. Va aştepta o altă ocazie când va putea vorbi în favoarea reconcilierii, toleranţei şi unităţii. Atunci, munca sa se va încheia. Misiunea sa de luminare prin educaţie va avea succes. La începutul anului următor avea să fie o altă întrunire a părinţilor. Atunci îşi va spune părerea.

Waiyaki continua să muncească din greu zi de zi. Momentele în care se învinovăţea singur îi reveneau cu o vigoare şi cu o persistenţă tot mai mari. Avea însă bucuriile sale, atunci când un bătrân, o femeie sau un copil îl opreau ca să dea mâna cu el, cu un zâmbet de încredere pe chip. Era recunoscător că părăsise Kiama. Nu ar fi fost în stare să desfăşoare atât activităţile acesteia, cât şi pe cele ale comitetului noilor şcoli.

Se gândea adesea la Nyambura. îl durea refuzul ei. Deseori încerca să alunge cu un fluierat toată povestea asta. Reuşea să o facă doar adâncindu-se în muncă.

Kinuthia veni la el după ore. Veni cu aerul că deţine o taină.

— Aş vrea să stau de vorbă cu tine.

— Nu m-ai prevenit niciodată până acum când voiai să vorbeşti cu mine.

— Te rog să nu glumeşti în felul ăsta, îl rugă Kinuthia. Cred că e ceva serios.

— Ce?

— Ce-am auzit. E adevărat?

— Nu mi-ai spus despre ce e vorba. Sunt în ceaţă.

Waiyaki îşi putea da seama că pe Kinuthia îl apăsa ceva important. Kinuthia părea jenat acum.

— Tu ai... Ăăă...

Urmă un răstimp de tăcere. în această pauză Waiyaki simţi liniştea din şcoală. Copiii plecaseră acasă, iar Kamau, împreună cu un nou profesor care se alăturase şcolii Marioshini, plecase şi el.

— încă aştept, zise Waiyaki.

— Ai devenit un adept al lui Joshua.
— Eu? Cine zice asta?
— Nimeni, de fapt, poate că e o glumă. Ştii doar, de pildă, cât de mult le plac zvonurile alor noştri. Sunt câţiva care vorbesc pe ici, pe colo. Ei bine, se zice că ai fost văzut de mai multe ori în biserica lui Joshua.
— Am fost acolo o singură dată. Dar ce e rău în a merge acolo?
— Nu doar asta. Se zice că, acum câteva luni, ai mers la Siriana şi ai stat mult de vorbă cu oamenii albi de acolo. Vrei să-ţi vinzi neamul.
Waiyaki râse. Ştia că nu trebuie să ia în serios ce auzea. Nu erau decât zvonuri. Trebuia să fi avut legătură cu acea ocazie când s-a dus să-i vadă pe tinerii de lângă Siriana ca să discute despre activitatea de predare pe coame. Aşa că zise:
— Ei?
— Şi... continuă Kinuthia.
Waiyaki se uită în sus. Vocea lui Kinuthia era schimbată.
— Să mergem să ne aşezăm pe iarbă, propuse Waiyaki.
Se duseră în tăcere să se aşeze pe o bucată de pământ pe care creşte iarba în faţa şcolii.
— E adevărat că intenţionezi să te însori cu fiica lui Joshua? întrebă Kinuthia de cum se aşezară.
Waiyaki aproape că tresări. Asta îl luă prin surprindere. Nu se mai întâlnise
cu Nyambura din ziua aceea. Amintirea refuzului ei îi reveni iar în minte, buimăcindu-l. Era lipsit de noimă ca lumea să vorbească despre o posibilă căsătorie a lui cu Nyambura când, de fapt, ea îl refuzase! Kinuthia vorbea cu mare tulburare:
— Ai grijă, Waiyaki. Ştii că oamenii te preţuiesc. Eşti simbolul tribului, renăscut cu toată puritatea sa. Te adoră. Te venerează. Tu nu ştii de noul jurământ. Ai fost prea ocupat. Oamenii depun noul

jurământ în numele tău. în numele învăţătorului şi al purităţii tribului. Şi adu-ţi aminte că te urăşte Kabonyi. Te-ar omorî dac-ar putea. El este cel care face toate astea. De ce? Kiama are putere. Putere. Iar numele tău e asociat cu ea, conferindu-i o putere încă şi mai mare. Numele tău îţi va aduce distrugerea. Fii atent...

Kinuthia era foarte agitat. Glasul lui era plin de îngrijorare şi de nelinişte. Waiyaki îşi puse mâna pe Kinuthia.

— E în regulă. Ea nu vrea să se mărite cu mine. Iar ei nu mi-ar face nimic.

— Sunt tineri acolo... îi cunosc. îi sunt loiali lui Kabonyi. Au jurat să păstreze tribul pur şi să pedepsească trădarea...

— Ea nu vrea să se mărite cu mine, îţi spun.

— Aşadar, e adevărat?

— Ce?

— Că o să te însori cu ea?

— Ascultă, Kinuthia. îţi spun, ea nu vrea să mă accepte ca soţ.

La câteva săptămâni după asta se duse să vadă un bătrân înţelept, un apropiat al lui Kabonyi. Bătrânul vorbi despre tatăl şi bunicul lui Waiyaki. îi lăudă pentru curajul lor. încheie spunând că ei nu şi-ar fi trădat niciodată tribul. Waiyaki se întoarse acasă cu inima plină de mândrie. Strămoşii lui acţionaseră bine.

Seara, însă, îşi dădu brusc seama că bătrânul îi spusese pe ocolite să fie atent. Ce-l făcu pe Waiyaki să lege acest avertisment de informaţia lui Kinuthia? Totuşi, cu cât se gândea mai mult, cu atât părea să devină totul mai limpede.Se apropia Crăciunul. Această perioadă a anului coincidea cu apropiatele ceremonii şi ritualuri tribale. Waiyaki nu participă la fel de mult cât o făcuse pe vremuri. Munca sa ajungea să fie uneori mai mult decât putea să ducă. Mulţi dascăli de pe toată coama veneau să-l vadă şi mulţi bătrâni înţelepţi şi copii veneau la el cu felurite probleme. însă, în ciuda tuturor acestor lucruri, Waiyaki pierdea acel contact cu oamenii care putea veni doar

din participarea propriu-zisă la un ritual. Devenea prea obsedat de şcoli şi de prăpastia care se adâncea, împărţind tot mai clar taberele.

Ceva se întâmplă. Fu un lucru care sperie pe toată lumea. Aşa ceva nu se mai văzuse niciodată până atunci. O colibă aparţinând unuia dintre cei mai noi adepţi ai lui Joshua fu incendiată. Nu fu rănit nimeni, dar tot ce era în colibă fu distrus. Waiyaki nu putea să spună de ce, însă legă incidentul de Kiama. Era hotărât Kabonyi să distrugă tot ce era contra lui şi a tribului?

Gândul acesta îl şocă. îi trecu brusc prin minte că n-ar fi trebuit să-şi dea demisia din Kiama. Puterea şi influenţa acesteia se întindeau, ca flăcările, pretutindeni

.Când se termină slujba, Nyambura se duse acasă pentru a pregăti de mâncare tatălui ei. Acesta veni însoţit de nişte oameni. Nyambura nu se putea odihni. După ce le dădu să mănânce plecă afară.

Nu ştia ce voia să facă sau unde voia să meargă. Tot ce voia era să fie singură. Nu mai fusese aceeaşi de când respinsese cererea în căsătorie a lui Waiyaki. Aparent îşi păstra calmul. Acasă vedea de treburile mărunte, ca de obicei. Devenea tot mai ţâfnoasă însă, şi, adesea, o indignau poruncile tatălui ei. Voia să retrăiască momentul când a stat în braţele lui Waiyaki, simţind că totul era bine. Se rugase adesea ca Waiyaki să vină la ea, să o iubească şi să o scape de nefericire. Asta aproape că se întâmplase. El o iubea. însă ea nu se putea căsători cu el. Cel mai mult o tulbura gândul că ea a fost cea care l-a refuzat. Va înţelege el? Nyambura se temea că s-ar putea să nu-l mai vadă niciodată.

De ce-i spusese „Nu" când ar fi fost mai fericită spunându-i „Da"? îl iubea, îl voia. Era unicul ei salvator. Totuşi, când a venit la ea, a fugit de el. îi era greu să se răzvrătească împotriva tatălui ei. Acesta era mereu acolo, în spatele ei - o greutate, o conştiinţă care îi arăta singurul drum de urmat. însă era o cale pe care ea nu voia să o urmeze. Acum îşi dorea să se răzvrătească. Muthoni făcuse asta. Nyambura nu avea curajul lui Muthoni. Şi, astfel, lupta din inima ei nu contenea niciodată. Pentru un moment voia să meargă să-l caute pe Waiyaki şi să-l roage să o primească înapoi. Să-i şoptească: „Waiyaki, te iubesc". Apoi voia să lupte împotriva sentimentelor faţă de el şi să se simtă mândră că a rămas alături de tatăl ei. Nu era sigură dacă Joshua auzise sau nu că a fost văzută cu Waiyaki. Fata nu înţelegea de ce i-a spus lui Waiyaki minciuna asta: „El ştie că ne-am întâlnit...". Totuşi era convinsă că nu e o minciună. întotdeauna avusese senzaţia că Joshua ştia. Poate din cauza felului în care se uita la ea sau poate că era felul în care îşi concepea predica, astfel încât să le aducă aminte, ei şi altora, de necesitatea absolută de a se păzi de păgâni, oricât de învăţaţi ar fi fost aceştia. Mai mult, cu câteva zile înainte de a se întâlni cu Waiyaki, mama ei îi vorbise între patru ochi: „Waiyaki e un tânăr cumsecade. Dar lumea poate să vorbească, ştii. Nu ne trebuie şi mai multe necazuri în casa asta. Nu aş putea suporta. Nu după Muthoni...". Tocmai atunci le strigase o femeie, aşa că Nyambura nu a mai apucat să audă tot ce avea de spus mama ei.

Nyambura ştia că mamei ei îi plăcea de Waiyaki. Căci Miriamu nu uitase niciodată că Waiyaki a fost cel care arătase cea mai mare preocupare faţă de situaţia grea a lui Muthoni. El fusese cel care o dusese la spital. Se ruga în fiecare seară lui Hristos ca Waiyaki să-şi poată găsi mântuirea şi să vină alături de ei.

Nyambura se duse la locul ei obişnuit de lângă râul Honia. Inima îi bătu repede când se apropie de locul acela. Acolo, în pădure, stătuse şi se odihnise în braţele lui. Acolo auzise de pe buzele lui că o iubea.

Se gândi că poate el se afla acolo, aşteptând-o. Trecu râul şi o luă prin tufişuri, sperând, rugându-se ca Waiyaki să fie acolo. îi va spune că acum e pregătită, pregătită să se mărite cu el şi să meargă să trăiască alături de el pentru totdeauna?

însă ştia că Waiyaki nu va fi acolo. La urma urmei, ea nu mai fusese în acel loc de când se despărţiseră. Totuşi o durea că el nu era acolo. Inima ei îl acuza de necredinţă. S-ar fi cuvenit, de bună seamă, ca el să vină să o vadă. Trebuia să vină din nou. Acum. Nefericirea ei se amesteca cu disperarea şi simţea că ar putea să-l urască. Bineînţeles că totul era ridicol. Şi, în sinea ei, se învinuia pentru că îl respinsese.

Se duse înapoi pe celălalt mal şi se aşeză în locul ei preferat. La dreapta se afla terenul deschis pe care se duceau candidaţii la circumcizie să-şi verse sângele. Şi Muthoni venise aici în dimineaţa sacrificiului ei. Nyambura nu se simţea împăcată. Râul nu o mai liniştea.

Când se făcu seară şi păsările începură să-şi ia zborul, Nyambura se duse acasă. Joshua stătea în uşă. Fetei nu-i plăcu felul în care el o privi. Ceva nu era în regulă. O lăsă să intre fără a-i adresa un cuvânt. Miriamu era înăuntru şi nici ea nu-i vorbi Nyamburei. Tatăl ei o urmă în casă.

— Unde ai fost

?Vocea lui era ameninţătoare. Nyamburei îi fu teamă de el.

— La râu.

— Cine a fost cu tine?

— Am fost singură, tată.

Nyambura tremura. Se dusese la râu sperând că salvatorul ei va veni acolo în chip de nor des[1] să o salveze. Dar Waiyaki nu venise. Supunerea faţă de tatăl ei o făcuse să-l piardă pe Waiyaki.

— Nimeni altcineva?

— Nimeni.

— Minţi. Minţi.

— Am fost singură, tată, insistă ea.

— Să nu crezi că sunt orb. Nu sunt chiar atât de bătrân. Şi nu te amăgi cu gândul că n-am auzit anumite lucruri. Dacă o să aud că ai fost văzută din nou cu diavolul acela tânăr nu vei mai trăi în casa asta.

— Dar...

— Numai să te prind! Să te prind din nou cu el! zise tatăl ei, cu ceva dincolo răutate în glas.

Nyambura nu mai spuse nimic. Aceasta îi era răsplata pentru că era loială şi ascultătoare faţă de el. Din cauza obedienţei pierduse singurul bărbat pe care-l iubea. Şi, odată cu el, salvarea ei.

în noaptea aceea nu putu să doarmă. Plânse întruna, rugându-se ca Dumnezeu să o omoare.

Iar acum se cântau laude pentru el pe toate dealurile. Le găsise profesori, iar copiii lor aveau să soarbă de la aceste noi fântâni învăţătura după care tânjeau. La urma urmei, ce erau şcolile fără dascăli? Aceasta fusese îngrijorarea tuturor începând cu ultima mare întrunire. Avuseseră încredere în Waiyaki că va face ceva, dar chiar şi atunci unii avuseseră dubiile lor. Dascălii puteau fi smulşi doar din ghearele Sirianei. Waiyaki reuşise să facă asta.

[1] Citat aproximativ din Vechiul Testament, Ieşirea, 19:9 (n.r.).

Kinuthia aproape că-l venera pe Waiyaki acum. Simţea că ar putea să slujească sub comanda lui pentru totdeauna. „E un bărbat neobişnuit", le zicea el bătrânilor înţelepţi cu care se întâlnea. Iar

Capitolul 2

aceştia erau de acord şi dădeau din cap cu tainică înţelegere. Waiyaki era fiul lui Chege, şopteau ei. Ştiau că Chege fusese un om deosebit. Chiar şi în tinereţe spusese lucruri stranii, pe care ceilalţi nu le puteau pricepe pe de-a-ntregul. Kinuthia îşi păstra, însă, puternicele opinii politice, fiind unul dintre cei care credeau în Action Now. Acesta era motivul pentru care, într-un fel, îi admira pe Kabonyi şi Kiama lui. Aceştia credeau, la rândul lor, în acţiunea contra omului alb. însă viziunea Marelui învăţător despre un popor foarte educat îl purta cu ea. Cum putea să reziste puterii acelei viziuni, desfăşurată în faţa lui de glasul lent, dar puternic, al lui Waiyaki? Nu doar glasul, ci şi ochii acestuia transmiteau viziunea, iar Kinuthia ştia că Waiyaki crede în această misiune. Se temea pentru el deoarece putea să vadă unele lucruri care păreau să-i fie ascunse lui Waiyaki. De exemplu, putea să îşi dea seama că ura lui Kabonyi faţă de Waiyaki se transformase într-o misiune, o misiune care avea forţa unei convingeri politice care era parte integrantă a viziunii lui Kabonyi despre libertatea coamelor.

— Când Waiyaki se întoarse din a doua călătorie la Siriana şi aduse veştile bune comitetului şcolilor de pe coame, Kinuthia simţi în inimă căldura mândriei şi a bucuriei. Se simţi mic în timp ce păşea alături de Waiyaki.Toţi vor veni din Kiambu?

— Nu! Unii vor veni de la Kabete, alţii, de la Muranga şi Nairobi. Vor să ne ajute fiindcă şi ei s-au săturat, într-un fel, de Siriana. Vor să ajute aceste şcoli Gikuyu independente.

Kinuthia şi Waiyaki se plimbară în tăcere de-a lungul râului Honia. Waiyaki era copleşit de căldura şi entuziasmul cu care fuseseră primite veştile sale de către bătrânii înţelepţi. Kinuthia se uită la chipul contractat al lui Waiyaki şi zise:

— Când vor veni, va trebui să-i prezentăm întrunirii părinţilor de anul viitor.

— Da, da, o vom face.

Apoi, brusc, Waiyaki se întoarse spre Kinuthia:

— Trebuie să dezvoltăm dealurile. Trebuie să menţinem acest entuziasm. Trebuie să clădim şcoli... Şi un colegiu, un colegiu mare şi important...

Kinuthia fu mişcat nu atât de vorbe, cât de modul în care le spunea Waiyaki. Erau pline de înflăcărare şi convingere. Totuşi se întrebă dacă Waiyaki ştia că oamenii voiau ca lucrurile să fie făcute în acel moment, că noul entuziasm şi conştientizarea cuprindeau mai mult decât simpla dorinţă de învăţătură. Oamenii voiau să avanseze. Nu puteau să facă asta atâta timp cât le erau luate pământurile, atâta timp cât copiii lor erau siliţi să muncească pe coamele colonizate, atâta timp cât femeile şi bărbaţii lor erau obligaţi să plătească impozite pe colibe. Nu voia să-i spună acum asta, dar avea să-i spună cândva. Căci Kinuthia era convins că Waiyaki era cel mai potrivit bărbat care să conducă poporul, nu doar spre o nouă lumină prin educaţie, ci şi spre noi oportunităţi şi domenii de exprimare a sinelui prin independenţa politică. Waiyaki era cel mai bun om pentru a

conduce Kiama. Chiar şi acum, spiritul lui era răspunzător pentru puterea pe care Kiama şi Kabonyi o exercitau asupra oamenilor. Waiyaki ştia asta? Privind flacăra din ochii învăţătorului, Kinuthia se întrebă dacă viziunea despre o nouă lumină nu-l orbise. Credea însă în el şi voia să împărtăşească această viziune, voia să ia parte la sarcina de împlinire a acesteia.

Kinuthia nu cunoştea însă întinderea viselor şi viziunii lui Waiyaki. Cum ar fi putut să le cunoască, în afară de cazul în care ar fi pătruns în acele regiuni ale inimii unde îndoielile şi temerile se luptau în întuneric, unde îţi pierdeai speranţele şi succesul, cutremurat din toată fiinţa în timp ce te trezeai noaptea
sau chiar în timp ce mergeai pe cărările ţinutului?

Două zile mai târziu, pe când Waiyaki stătea întins în pat, acesta îşi simţi deopotrivă trupul şi sufletul epuizate. Se simţea de parcă un lucru rău pândea la câţiva paşi în spatele lui, urmărind calea succesului său, gata să se năpustească asupră-i şi să-l reducă la nimic. Nu era teamă şi nici măcar disperare. Era doar un sentiment care plutea în jurul lui, extenuându-l. Totuşi se agăţă de viziunea sa, lăsând lumina acesteia să-i lumineze calea înainte. De la incendierea colibei cu câteva zile înainte de plecarea lui la Siriana, se tot gândea, din ce în ce mai intens, la neamul său. Aştepta cu nerăbdare ziua de la începutul anului următor, în care părinţii aveau să se întrunească iar, ziua când avea să le spună tuturor să se unească. Dar pentru ce să se unească?

Pentru Waiyaki, educaţia omului alb era un instrument de deşteptare şi dezvoltare numai dacă putea fi folosit bine. îşi amintea încă vorbele tatălui său, de atunci, de demult, când stătuseră pe un deal, cu tot ţinutul întinzându-se în faţa lor: „învaţă toată înţelepciunea şi secretele omului alb, dar nu deprinde viciile acestuia".

Aceasta era misiunea sa faţă de coame? Avea să le spună oamenilor. De fapt, le spusese deja. Copiii trebuiau să învețe.

„Un bărbat se va ridica să salveze poporul în ceasul său de restrişte."

Era el acel salvator? Era el Cel Promis sau Chege avea mintea rătăcită? Cum avea să-i salveze? Chege pusese o povară pe umerii lui, o povară greu de purtat. Un salvator făcea ceva important, ceva ce avea puterea de a schimba viaţa oamenilor. Un salvator făcea ceva uimitor, un lucru care se petrecea atât de brusc într-o noapte, încât nimeni nu putea să reziste puterii acestuia. El ce făcuse?

Voia un prilej să strige ceea ce-i apăsa mintea. Le va spune oamenilor: „Uniţi-vă". Asta avea să se petreacă la începutul anului următor. Pentru o clipă, îşi continuă reveria. Era o viziune efemeră, care-i trecu iute prin minte şi păru să lumineze ungherele întunecate ale sufletului său. Era viziunea unui neam în care oamenii puteau să aibă încredere unul în altul, să stea unul lângă altul, să cânte cântecele de dragoste care se armonizau cu muzica păsărilor, iar inimile lor să bată în ritmul clipocitului râului. Copiii se jucau acolo, sărind din stâncă în stâncă, stropind cu apa care ajungea la taţii şi mamele care stăteau în jurul râului la umbră, discutând şi privind. Păsările cântau în timp ce planau alene din copac în copac, în vreme ce departe, în pădure, fiarele pământului dădeau târcoale... în mijlocul a toate acestea stătea Nyambura. Copiii veneau la ea, iar ea stătea de vorbă cu bătrânii înţelepţi. Păsările păreau şi ele să asculte, chiar şi fiarele se opreau din umblat şi rămâneau nemişcate. Se auzea un cântec care tulbura inimile tuturor, iar năzuinţa lor după o viaţă nouă în viitor se reflecta în ochii negri ai Nyamburei.

Waiyaki întinse mâinile şi vru să atingă trupul ei tremurător în timp ce ea îi conducea şi cânta alături de ei acest cântec. Şi atunci văzu că mâinile celorlalţi, inclusiv ale lui Joshua, erau întinse spre ea. Pentru o clipă, rămase nemişcat, fascinat de privelişte. Apoi îl

cuprinse groaza. Trăgeau de ea, sfârtecând-o în bucăţi, de parcă era o jertfă adusă zeului râului, care curgea mai departe, plin de viaţă, în timp ce ei comiteau asupra ei această grozăvie ritualică. Se alăturase şi el mulţimii şi o sfâşia, iar ea nu ţipa, căci de-acum era amorţită de durere. Apoi văzu că era Muthoni, iar ea fu aruncată în râu în timp ce zicea: „Acum sunt femeie". Râul o purtă cu el într-un întuneric pe care nimeni nu-l putea închipui. Inima lui Waiyaki strigă, iar el ştiu că ea nu era acolo. Dispăruse. Toată lumea plecă, fără să-şi adreseze vreun cuvânt unul altuia, fiindcă se simţeau vinovaţi, îşi feriră privirile de Waiyaki, învăţătorul, în timp ce treceau pe lângă el. în cele din urmă, fu lăsat singur. Nu ştia dacă să o urmeze pe Muthoni sau să se ia după mulţime. Nyambura stătea acum în faţa lui. Un fior de bucurie alungă vinovăţia şi el înaintă ca să o atingă. Ea nu vru să-l lase. Şi Waiyaki vru să o dojenească şi să-i aducă aminte de acea dată când îl lăsase să o ţină în braţe. Dar îşi aminti că Nyambura nu consimţise să se căsătorească cu el. De ce a refuzat? Pentru că nu voia să nu-şi asculte tatăl? Da. Acesta era cuvântul. Ascultare. Supunere. Şi, fiindcă era supusă, el o pierduse. Pentru totdeauna. Iar dorul lui avea să continue până când el va muri. Moartea era sfârşitul a tot. Era pe cale să deschidă gura şi să-i spună Nyamburei că Joshua fusese cel care condusese mulţimea ce o sfâşiase pe ea în bucăţi. Apoi Waiyaki îşi aminti că şi el alesese mulţimea, căci acceptase cerinţele ritualice ale tribului şi vărsase sângele ei. Vru să ţipe de groază în sinea lui. Nu reuşise să le spună oamenilor să se unească. Altădată. Cu un prilej viitor. Şi se deşteptă din visare încă gâfâind: „data viitoare".

Waiyaki se cutremură, eliberându-se de spaima acelei viziuni. Era sigur că nu adormise. îşi pipăi faţa - era plină de sudoare. Privi prin colibă. Nu era foarte târziu. Doar că era obosit şi voia să se odihnească. însă acum ştia că nu ar putea să doarmă. Imaginea care-l paralizase în pat era prea reală ca să se poată scutura de efectul ei.

îşi dori să fi putut participa mai activ la activităţile ceremoniale ale tribului. Asta măcar i-ar fi oferit mai multă alinare şi l-ar fi făcut să se simtă un membru al tribului încă. Dar călătoriile! Circumcizia se apropia, abia dacă mai era o săptămână până atunci. Ziua iniţierii coincidea cu Ziua Crăciunului. Era asta o provocare pentru Joshua? Dansurile şi cântecele erau în plină desfăşurare. Iar cântecele aveau ceva nou, nedefinit. Fetele necircumcise erau obiectul atacurilor cu cuţitul. Se arunca în ele cu orice era murdar sau impur. Ele erau fiinţele impure ale tribului şi aveau să aducă asupra coamelor mânia spiritelor străbune. Avea să vină o zi când toate aceste *Irigu* aveau să fie circumcise cu forţa, pentru a scăpa ţinutul de toate impurităţile. Joshua şi adepţii lui acceptară provocarea. Cântau despre Hristos şi puterea Lui mântuitoare. Cântau despre un Prunc care s-a născut la Bethleem, care a fost pus într-o iesle şi era înfăşat în scutece.

Fu inutil să se culce devreme. Nu reuşi să adoarmă. Se dădu jos din pat şi se duse în coliba mamei lui. Vru să iasă în sat şi să stea de vorbă cu bătrânii înţelepţi sau cu alţi bărbaţi din *riika* lui. în următoarele câteva zile, îşi zise în sinea lui, avea să se cufunde în viaţa coamei. Dacă o pierduse pe Nyambura, nu- şi pierduse şi credinţa în slujirea comunităţii.

Mama lui nu se culcase încă. Era foarte bătrână acum şi stătea lângă foc. Waiyaki se ţinuse departe de ea multă vreme. Simţi că-l mustră conştiinţa. „O să mă însor curând, ca să poată avea o companie", se gândi el. Apoi îl cuprinse brusc teama. Poate că nu se va însura niciodată. Waiyaki simţi că-i vine să se prăbuşească în braţele mamei sale şi să o lase să-l aline ca în ziua aceea când îl liniştise în timpul celei de-a doua naşteri a lui. Acest sentiment veni şi trecu. Era din nou calm. Nu voia să stea mult cu mama lui, aşa că se ridică, dând să plece.

— Unde mergi, fiule? întrebă ea, fără să ridice privirea.

— Prin sat, mamă.

Ea se uită acum la el, la ochii lui ciudaţi care trădau o agitaţie lăuntrică.

— Waiyaki.

El se întoarse brusc, cu teamă. Mama lui îl privi ţintă în ochi. Avea un tremur straniu în voce când îl întrebă:

— E adevărat că te însori cu fiica lui Joshua?

Zvonurile! Se răspândeau precum focul pe un câmp plin cu iarbă uscată. Vorbăria asta despre căsătoria cu Nyambura îl supăra. Nu-l refuzase ea? îi dădea ascultare tatălui ei. Waiyaki se întrebă ce să-i spună mamei lui. Să-i spună că o iubeşte pe Nyambura? Se gândea la ea. îl trădase. De-ar fi acceptat! De-ar fi avut şi el o speranţă! Atunci poate că s-ar fi aflat în poziţia de a înfrunta orice provocare. Ar fi ştiut ce să spună când o persoană îi punea această întrebare. O ura. Ea a ales calea datoriei. Şi el va alege calea datoriei şi va rămâne loial tribului. Tatăl lui îl avertizase în legătură cu contaminarea tribului cu obiceiuri ale omului alb, îl avertizase să nu-şi trădeze tribul. O unire cu Nyambura n-ar fi constituit o trădare? Nu avea să stea alături de ea. Nu avea să fie de partea ei. Şi nu avea să-şi tulbure mama cu o explicaţie. Aşa că Waiyaki spuse un singur cuvânt:

— Nu.

Şi imediat se urî. Cu siguranţă s-ar fi cuvenit să-i spună totul mamei lui. Se cuvenea să-i spună despre dorul lui tainic, despre dragostea lui puternică pentru Nyambura. Era mamă. Sigur ar putea să cunoască un leac. Dar, când deschise gura, cuvintele refuzară să iasă. Doar în ochi îi străluci o lumină.

Mama lui continuă cu glasul ei slab:

— Ştii ce ar însemna asta. Nu trebuie să o faci. Teme-te de vocea Kiamei. Este vocea tribului. Când vocea neamului se întoarce împotriva ta este cel mai mare blestem pe care-l poţi primi vreodată.

Waiyaki ştia că era inutil să explice. Ea nu ar fi înţeles. în ochii ei, o astfel de relaţie cu o fată care nu era circumcisă însemna o trădare.

Se auzi o bătaie în uşă. Intră Kamau.

— Sunteţi bine cu toţii?

— Da, suntem bine, răspunse Waiyaki la salut, bucuros de întrerupere.

— Bătrânii înţelepţi şi Kiama vor să te vadă.

Waiyaki nu mai fusese invitat să apară înaintea Kiamei de la demisia sa. Se uită la mama lui, ai cărei ochi păreau rugători, spunând limpede: „Nu te duce". Pentru o clipă, Waiyaki se gândi că e bolnavă. Simţea că ţine de datoria lui să stea cu ea, dar acum primi bucuros această ocazie de a discuta cu membrii Kiamei şi de a ajunge la o înţelegere cu ei. Dacă misiunea menită să fie a lui şi încredinţată de tatăl său era să aibă succes, trebuia să se asigure de cooperarea tuturor. Cu toate acestea, zise:

— Cred că mama e bolnavă.

— E important să fii acolo. Dacă n-ar fi aşa, nu aş fi venit la ora asta. O să lipseşti puţină vreme.

— Bine, zise Waiyaki, evitând privirea mamei sale.

— Cei doi ieşiră în bezna nopţii.De ce vrea Kiama să merg acolo? întrebă din nou Waiyaki de îndată ce ieşiră.

— A, nu ştiu exact, răspunse evaziv Kamau, însă cu o notă decisivă în glas care nu invita la alte întrebări.

Lui Waiyaki îi rămăsese mintea la mama sa. Apoi îşi reaminti imaginile înspăimântătoare care-i trecuseră prin cap în timp se stătea întins în pat, treaz. Privi în jur prin întuneric şi simţi cum îl cuprinde o groază care nu e provocată de nimic vizibil.

— E o noapte întunecată, remarcă el.

— E întuneric, aprobă Kamau.

Cei doi nu purtau niciodată o conversaţie lungă decât dacă era de faţă şi o a treia persoană. Kamau vedea în Waiyaki uliul care-i şterpelea mereu bucata de carne atunci când el era pe cale să o mănânce. Cum putea să avanseze sau să aibă succes vreodată atâta timp cât Waiyaki îi stătea în cale? Ajunsese să-l urască. Ura sporise încet, căpătând violenţă pe măsură ce treceau anii. Totuşi Kamau se simţea tot mai neputincios în a lupta împotriva lui Waiyaki. Nu reuşea să se mobilizeze într-atât cât să facă acest lucru.

Coliba izolată la care merseră se afla la oarecare distanţă de grupul de colibe de pământ al lui Kabonyi. Exteriorul era luminat slab de o mică lampă ce era pusă pe o piatră lângă vatra focului. în vatră ardeau mocnit lemne, dând în colibă o căldură apăsătoare. Waiyaki observă nişte siluete ascunse în întuneric şi le luă drept bătrânii înţelepţi.

— Sunteţi bine cu toţii?

— Suntem bine.

Răspunsul la salut nu conţinea obişnuita căldură, căci nu îi ziseră învăţătorul, un titiu care era acum numele lui. Se aşeză pe un scăunel şi se întrebă ce avea s

ăurmeze.

Kabonyi fu cel care vorbi primul. Era bătrân, foarte bătrân, însă ochii lui aveau în ei acea sclipire care te făcea să crezi că ei constituiau singurul lucru viu din el. Dar avea energie şi asta se putea sesiza în glasul lui. Vorbi despre coame, despre ceremoniile de iniţiere aflate în pregătire. Acum, acest obicei străvechi avea să fie distrus de anumite impurităţi din ţinut. Boala de pe coame începuse cu Joshua. Moartea lui Muthoni fusese primul caz de contaminare.

— însă nu aceasta este teama noastră. Necazul vine acum pentru că impuritatea lui Joshua a molipsit pe unii din mijlocul nostru. Sufletul ascuns în trup e acela care omoară.

La aceste cuvinte, se uită cu subînţeles la Waiyaki. învăţătorul fu cuprins de buimăceală când îl auzi vorbind pe Kabonyi. Nu ştia unde ducea discuţia, dar putea să bănuiască. îşi aminti de avertismentul lui Kinuthia, de aluziile bătrânului înţelept şi de întrebările propriei sale mame. Waiyaki se gândi: „Şi toate astea în timp ce eu m-am ocupat de educaţia copiilor lor". începu să fie măcinat de ceva ce aducea a amărăciune. Când îl auzeai pe Kabonyi vorbind pe tonul acela, nu ai fi crezut niciodată că el fusese cândva un adept al lui Joshua.

— Da, repetă încet Kabonyi.

în colibă era o tăcere ciudată. Era tăcerea de dinaintea unei furtuni sau a unei explozii. Este rău când cel care s-a considerat pe sine a fi conducătorul poporului este atins de impuritate, căci el se află încă în poziţia de a răspândi *thahu* la cei apropiaţi lui, la tulpina şi rădăcinile tribului. O astfel de persoană este un pericol şi trebuie purificată.

Kabonyi făcu din nou o pauză, iar privirea lui făcu ocolul colibei, oprindu-se în final asupra lui Waiyaki. Nu-ţi puteai da seama dacă în ochii lui era răutate sau dispreţ. Vorbi cu glas şi mai scăzut, măsurându-şi cuvintele:

— Tu, învăţătorul nostru, ţi-o aduci aminte, fără îndoială, pe fata aceea... Cum o chema?

— Care fată? se sili Waiyaki să întrebe. Nu ştiu despre ce vorbeşti.

— Fiica lui Joshua. Cum o chema? Da. Muthoni. Ea nu era pură. Şi, totuşi, ai dus-o la spital. Ai atins o femeie muribundă, un trup mort. Şi ai fost purificat vreodată? Nu cred. Dar s-ar fi cuvenit să fii. Nu eşti un ignorant şi ştii ce
înseamnă asta pentru trib.

Waiyaki dădu să vorbească, dar Kabonyi îi făcu semn să tacă.

— N-am terminat. Acesta e primul lucru pe care l-ai făcut tribului. Nu e un lucru mărunt. Pe atunci nu erai învăţător, o persoană căreia să-i încredinţăm copiii noştri. Dar de când te-ai ridicat la poziţia pe care o ai acum, ai lucrat cu bună ştiinţă împotriva tribului. De câte ori ai fost văzut în biserica lui Joshua? De câte ori? Nu, stai, ai fost văzut şi la Siriana. De câte ori? Noi ştim de două cazuri. N-ai spus nimănui că mergi acolo. Te aştepţi să credem că te-ai dus să faci rost de dascăli? Chiar te aştepţi la asta? Va trebui să ne spui despre orice legături secrete existente între tine, Joshua şi Siriana. Vrei să ne vinzi omului alb? Vezi cât de agitaţi şi nerăbdători sunt oamenii noştri. Ei strigă după un conducător care să-i salveze din sclavie. Iar tu... Tu, care ar fi trebuit să-i conduci...

— încetează! strigă mânios Waiyaki.

Apoi îşi dădu seama că nu se cuvenea să ţipe la un bărbat mult mai în vârstă decât el.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti.

încercă să-şi controleze, cu greu, vocea. Voia să se ridice şi să strige: „Nebunule, nebunule!". Dar se simţea epuizat. Se zvârcoli în sinea lui şi rămase ţintuit pe locul lui.

Acum vorbea un alt bătrân înţelept. Era acelaşi care îi făcuse aluzii lui Waiyaki în urmă cu câteva săptămâni.

— Trădarea. Trădarea e un lucru rău pentru un bărbat aflat într-o poziţie de influenţă. Asupra lui cade blestemul neamului. Voi,

bătrânii, vă amintiţi de Nganyira. Era un mare războinic. Conducea tribul. Dar ce s-a întâmplat? A fost ispitit de o femeie Masai. A trădat duşmanului secretele tribului. Blestemul neamului l-a distrus. Aş putea să-l pomenesc pe Wangira…

Adăugă apoi alte câteva nume ale celor care fuseseră neloiali tribului şi care, în final, au fost prinşi şi pedepsiţi de mânia oamenilor.

— De aceea te prevenim azi, continuă el. De aceea trebuie să ne spui adevărul. Te căsătoreşti cu fata lui Joshua sau nu? Căci, dacă nu ştim cum stă treaba, cum putem să-ţi încredinţăm secretele noastre? Cum putem şti că ele nu
vor ajunge, mai târziu, la omul alb?

Da. în sfârşit venise şi acest moment. Totuşi, ar fi trebuit să ştie că aşa se va întâmpla. Era judecat la Makuyu şi nu simţea că vrea să se apere. Vorbi, totuşi, silindu-se să rămână calm:

— Bătrâni înţelepţi, n-am ştiut că astfel de acuzaţii, născute din zvonuri, ar putea să ajungă vreodată la mine din gurile voastre. Sunt tânăr. Cred că tinerii ar trebui să fie conduşi şi, acolo unde noi greşim, voi, taţii noştri, puteţi şi ar trebui să ne îndreptaţi. însă văd că în aceste acuzaţii există ceva mai mult decât dorinţa de a îndrepta. Am dus-o pe Muthoni la spital pentru că era bolnavă. N-aş fi putut să o las să moară dacă mă aflam în situaţia de a o ajuta. Nu eu sunt persoana care a iniţiat-o. Dacă era impură, de ce nu s-au opus bătrânii înţelepţi la iniţierea ei? Când a murit, eu nu am atins-o. Cât despre Siriana, pot să vă zic doar că nu am început niciodată nici un fel de tratative cu omul alb. M-am dus acolo ca să găsesc profesori pentru şcolile noastre, pe care aţi fost de acord să le construim. Nu există nici o legătură secretă între mine şi Joshua. N-am stat niciodată de vorbă cu el.

— Cum rămâne cu mersul la biserica lui? întrebă Kabonyi.

— Ce legătură are asta? întrebă Waiyaki, mânia copleşindu-i calmul.

— Preocupă tribul, are legătură cu oamenii şi puritatea lor, interveni un alt bătrân înţelept.

Kabonyi şi Kiama îi cereau să rămână fidel credinţelor lor, credinţelor care aveau să distrugă misiunea lui de vindecare a rupturii dintre Makuyu şi Kameno, dintre Joshua şi ceilalţi. Misiunea sa de luminare prin educaţie nu avea să dea nici un rezultat. Nu! Nu putea fi forţat prin ameninţări să-i rămână loial lui Kabonyi. Iar dacă ajungea în puterea lui Kabonyi, toată munca pe care încercase să o facă în ultimii câţiva ani avea să fie distrusă. Trebuia să îşi exprime clar părerea. Se sili din nou să rămână calm.

— Şi pe mine mă preocupă puritatea tribului. Mă preocupă, de asemenea, dezvoltarea coamelor. Nu putem realiza asta prin ură. Trebuie să fim uniţi, creştini şi necreştini, Makuyu sau Kameno. Căci salvarea dealurilor se află în mâinile noastre.

— însă tu nu te-ai lupta cu omul alb, îl întrerupse un bătrân înţelept.

— Pământul nostru dispare încet, ne este luat, în vreme ce noi şi tinerii noştri stăm ca femeile, privind, interveni un alt bătrân înţelept.

— Iar noi şi soţiile noastre suntem obligaţi să plătim impozite, adăugă un altul.

— Şcolile, şcolile, pledă Waiyaki cu înflăcărare. Trebuie să ştim ceea ce ştie omul alb.

— Avem nevoie de un conducător.

— Educaţia..., dădu să spună Waiyaki.

— Nimic. Avem nevoie de acţiune acum, zise triumfător Kabonyi. însă nu ai răspuns la îngrijorările noastre. Fata asta - fiica lui Joshua - te căsătoreşti cu ea?

Waiyaki se ridică. Era exasperat de-a dreptul acum. Ce legătură avea Nyambura cu ei? Ce? El nu putea să facă orice voia cu propria-i viaţă? Sau viaţa lui nu-i aparţinea? Nu voia să le spună nimic despre Nyambura.

— Nyambura nu are nimic de-a face cu toate astea. Dacă o iubesc, o iubesc. Dacă nu mai aveţi nimic să-mi spuneţi, voi pleca.

— Aminteşte-ţi jurământul!

— Jurământul!

— L-ai făcut.

— Jurământul nu-mi interzice să iubesc oameni.

— îţi interzice să trădezi tribul, să dezvălui secretele sale sau să faci orice lucru impur care ne-ar putea distruge.

Nu voia să discute despre Nyambura, o fată care îl respinsese. Se uită la Kabonyi. Tot ce putu să-i arate lumina slabă a lămpii fu ura. Sclipirea din ochii lui Kamau trăda un triumf tăcut, iar Waiyaki află acum că până şi Kamau îl ura. Totuşi Waiyaki era mai supărat pe el însuşi, căci simţea că nu ripostase cum trebuie. Poate că-şi pierduse trecerea în cadrul tribului. Poate că nu ştia încotro îi conducea.

Când îi părăsi şi ieşi afară, fu urmat de cuvântul „trădător", iar el se întrebă dacă văzuse, de fapt, toate consecinţele pe care le avea conştientizarea stârnită de el pe dealuri. Amărăciunea şi frustrarea se amestecară şi îl îndepărtară. Era supărat pe toată lumea, pe propriul său tată, pe Nyambura, pe bătrânii înţelepţi şi pe el însuşi.

Când se întoarse spre bătrânii înţelepţi, Kabonyi se simţea biruitor.

— Bătrâni înţelepţi ai tribului, v-am spus eu. Nu aţi vrut să mă credeţi. Nu a negat că are legături cu Joshua sau cu omul alb. Cum poate continua să fie dascăl? Cum putem să-l urmăm în continuare? Spre ce ne conduce?

— El a fost mereu aşa, zise un alt bătrân înţelept, cu tristeţe.

— Fata e de vină. Fata i-a sucit minţile, ducându-l pe o cale greşită.

— Aşa cum spuneam mai devreme, remarcă un altul, toţi creştinii ăştia ar trebui să fie circumcişi. Cu forţa.

— Da, aprobară câteva glasuri, însă nu toate.

Căci unii se temeau că o astfel de acţiune va aduce *thahu* asupra ţinutului.Câteva zile mai târziu, într-o seară, Kinuthia dădu buzna în

coliba lui Waiyaki. Părea îngrijorat şi se uita peste umăr, de parcă s-ar fi aşteptat să fie urmărit de cineva.

— Waiyaki, zise el cu răsuflarea tăiată.

— Ce s-a întâmplat, Kinuthia? întrebă Waiyaki înspăimântat, căci nu-l mai văzuse niciodată aşa pe Kinuthia.

— Ce-au făcut?

— Cine?

— Kiama?

— Ce?

— Răspândesc zvonul că nu mai eşti învăţător.

— O!

Se lăsă un scurt moment de tăcere. Waiyaki îşi reveni din şocul temporar şi zise cu un calm forţat:

— Ia loc, te rog. Unde ai auzit asta?

— Aşa se zvoneşte. Ştii cum circulă veştile. Kamau mi-a spus că Kiama te-a înlăturat. Pentru că te-ai înhăitat cu omul alb.

Waiyaki fu amărât de faptul că bătrânii înţelepţi pentru care trudise se întorceau astfel împotriva lui.

— Şi cum au primit oamenii toate astea? întrebă el.

— Nu ştiu. Cred că n-a auzit toată lumea. Când ţi-au făcut asta?

La această întrebare, Waiyaki simţi o durere ascuţită. Se simţea de parcă Kinuthia era unul dintre conspiratori.

Mie? Ei nu pot să mă înlăture. Nu este responsabilitatea lor. Numai comitetul şcolilor e cel care poate să facă acest lucru. Eu chiar nu ştiu nimic despre asta

.Apoi îi povesti lui Kinuthia întâmplările din seara în care fusese chemat la Makuyu.

— Poate că am greşit lăsându-mă copleşit de mânie şi înflăcărare. Fata nici măcar nu mă iubeşte.

— Asta e numai opera lui Kabonyi. Te urăşte. O, nici nu ştii cât de mult. Ascultă, Waiyaki, cred că la noapte o să se întâmple ceva. Kamau a făcut o aluzie despre mersul la Joshua acasă la noapte. Nu ştiu, dar s-ar putea ca tinerii să facă ceva rău. Ei cred că Nyambura este cea care te-a corupt.

— Stai! Ce vor să facă?

— Nu ştiu. Dar cred că s-ar putea să fie ceva dur. Şi nu se vor opri la asta. S- ar putea să vină la tine. Căci ei zic că ţi-ai încălcat jurământul. Ai trădat secretele. Aşa că trebuie să fugi din ţinut. Fugi la Nairobi. îţi mai spun o dată: Kabonyi ţi-a pus gând rău şi o să-ţi vină de hac. Are o nouă influenţă asupra bătrânilor înţelepţi. Aceştia nu se pot împotrivi puterii lui. Omul ăsta nu are rădăcini nicăieri şi vorbeşte despre o străveche profeţie legată de un salvator. El e acel salvator, aşa spune Kabouyi.

Waiyaki se ridică. îşi amintea că Chege îi spusese că numai Kabonyi mai ştia de străvechea profeţie. Poate că de aceea îl ura Kabonyi pe el. Acum ştia însă că nu era timp de pierdut. Luase o hotărâre. Trebuia să meargă să-l avertizeze pe Joshua.

— îţi mulţumesc, Kinuthia, însă trebuie să plec.

— Unde?

— La Makuyu. Trebuie să-l previn pe Joshua. Nu trebuie să izbucnească violenţa în rândul tribului. O, nu acum.

— Nu, învăţătorule.

— Trebuie să merg.

— Dar nu poţi. Vor avea un pretext să te judece ca trădător dacă reuşesc să afle despre asta.

— Kinuthia.

— Da?

— Ţii minte că tu şi eu am crescut împreună.

— Da.

Kinuthia îşi amintea mai mult decât putea bănui Waiyaki. — Atunci nu mă opri. Vocea lui Waiyaki era calmă. Să nu crezi că nu-ţi sunt recunoscător. Preţuiesc foarte mult îngrijorarea ta. Eşti singurul om în care pot să am încredere acum. însă nu putem permite să i se întâmple aşa ceva lui Joshua din cauza nebuniei unei singure persoane. Poate că n-am făcut tot ce ar fi trebuit să fac pentru trib. Nu vreau să te amestec în asta. Nu veni cu mine. Dacă rămâi aici, o să mă întorc şi o să stăm de vorbă. îţi voi spune toate planurile mele.

Kinuthia nu se mai certă cu el. Simţea fermitatea din spatele calmului lui Waiyaki. Totuşi, observă agitaţia din ochii învăţătorului. îl lăsă pe Waiyaki să plece. însă nu rămase în colibă. Ieşi şi el şi îl urmări pe învăţător până la râul Honia.

Waiyaki urcă înspăimântat pantele, sperând să ajungă la timp ca să-i prevină, încercă să alerge în sus pe coamă spre casa lui Joshua. Nu mai fusese niciodată acolo. Chiar şi de departe, îi auzi cântând:
Maikarite thi Utuku Ariithi a Mburi Murekio wa Ngai niokire Nake akimera o uu.
Pe când păstorii vegheau turmele noaptea, Aşezaţi cu toţii pe pământ,
îngerul Domnului se pogorî Şi slava străluci peste tot în jur.

într-adevăr, Crăciunul era aproape. Creştinii stăteau de veghe noaptea asemenea acelor păstori din vechime.

Când intră Waiyaki cu răsuflarea tăiată, toată lumea tăcu şi se uită la el. Pentru ei, Waiyaki era o apariţie neobişnuită. Câteva clipe fu linişte, în timp ce Waiyaki încerca să-şi recapete suflul. însă acum se simţea prost. Despre ce venise să-i avertizeze? Ce să le spună acestor oameni ai lui Joshua care, aşezaţi în jurul mesei, cântau cerului, aşteptând un Hristos?

— îmi pare rău că vă întrerup adunarea... Dar... Dar cred că sunteţi în pericol. S-ar putea ca ei să vrea să vă facă ceva, în noaptea asta sau într-o altă zi.

— Cine? întrebară mai multe voci.

— Kabonyi şi oamenii lui. Kiama. Nu ştiu ce puteţi să faceţi, dar...

— Nu ne spune ce putem să facem, răcni Joshua, ridicându-se şi uitându-se fioros la Waiyaki. Toate astea sunt minciuni.

Cei doi bărbaţi se aflau faţă în faţă pentru prima oară. Ceilalţi priveau, fascinaţi, temători, miraţi.

— Pleacă! Pleacă! Ieşi din casa mea! Aşadar, ai venit să-mi ademeneşti singura fiică pe care o mai am. N-am uitat niciodată ce i-ai făcut lui Muthoni.

Era prima dată când Joshua îi pomenea moartea în public.

Waiyaki se simţi rănit, ca şi cum această respingere a avertismentului său bine intenţionat îl făcuse să-şi dea brusc seama de profunzimea barierei dintre el şi Joshua. Poate că nimic nu avea să o îndepărteze. în clipa aceea înţelese, de asemenea, de ce l-a refuzat Nyambura. Totuşi se simţi ridiculizat şi umilit în faţa acelor oameni, în faţa fetei pe care o iubea. O zărise pe Nyambura stând lângă Miriamu.

— *Ni wega.* Mi-am făcut datoria. încercam doar să vă salvez de primejdie, zise el cu voce uşor tremurată.

— Salvează-te pe tine mai întâi. Salvează-te de Urgia ce va să vină. Ce cauţi în casa mea, tu, care ai lucrat întotdeauna împotriva oamenilor lui Dumnezeu?

Waiyaki le întoarse brusc spatele şi deschise uşa, dând să iasă. Lumina din casă străluci asupra lui - o siluetă singuratică înfruntând bezna de afară.

Când Kamau şi cei patru oameni ai săi, ascunşi în întuneric, îl văzură, îşi pierdură cumpătul, de teamă şi neîncredere. Kamau nu ştia că Waiyaki a ajuns atât de departe cu trădarea şi fu convins că acesta

era cel mai mare duşman al tribului. Acum nu mai putea să se ducă să o captureze pe Nyambura, aşa cum îi poruncise Kiama. Nu. Avea să se întoarcă să raporteze asta Kiamei. Aceasta nu mai era doar o luptă a lor, ci un război între trib şi Waiyaki.

Nyambura văzuse felul în care intrase Waiyaki. Citi durerea şi agitaţia de pe chipul lui. Inima îi tresări de încântare. Acolo se afla bărbatul ei. Acolo stătea
Waiyaki, învăţătorul, Mesia ei cel negru, trimis din ceruri după moartea lui Muthoni să vină să o salveze de la pierzanie. Şi ştia că bărbatul o iubea. Auzise asta chiar de pe buzele lui. De atunci, se gândea la el zi şi noapte. Nu conta dacă tatăl ei îi interzicea să fie de partea lui. Joshua putea să-i controleze trupul, dar nu putea să-i controleze inima. Astfel, zi după zi, ea păşea alături de el, îl atingea şi îl strângea în braţe în felul ei. Trăia într-un vis. Era mereu cu Waiyaki. Totuşi, uneori, despărţirea o durea. O făcea să sufere şi, câteodată, să plângă. Căci şi ea tânjea după el şi voia ca el să fie lângă ea tot timpul. Striga: „Waiyaki, tu eşti al meu. întoarce-te la mine". însă el nu venea. Datoria faţă de părinţii ei stătea între ea şi el. O religie a iubirii şi iertării îi despărţea. Nu! Nu putea fi o religie a iubirii. Niciodată. Niciodată. Religia iubirii se afla în inimă. Cealaltă era religia lui Joshua, care contravenea spiritului ei şi încălca iubirea. Dacă credinţa lui Joshua şi a lui Livingstone ajungea să despartă, ei atunci, nu era bună. Dacă ajungea să stea între un tată şi fiica lui astfel încât moartea acesteia să nu-l mişte, atunci era o religie inumană. Ea o voia pe cealaltă. Cealaltă, care-i ţinea pe oameni împreună, care unea. Glasul care spusese cândva, demult, „Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi"- o alina şi voia să îl audă iar şi iar, în timp ce stătea lângă râul Honia şi asculta clipocitul care imita bătăile tainice ale inimii ei. Şi ea îşi aduse aminte:

„Atunci lupul va locui laolaltă cu mielul şi leopardul se va culca lângă căprioară; şi viţelul şi puiul de leu vor mânca împreună şi un copil îi va paşte.

Juninca se va duce la păscut împreună cu ursoaica şi puii lor vor sălăşlui la un loc, iar leul ca şi boul va mânca paie;

Pruncul de ţâţă se va juca lângă culcuşul viperei şi în vizuina şarpelui otrăvitor copilul abia înţărcat îşi va întinde mâna.

Nu va fi nici o nenorocire şi nici un prăpăd în tot muntele Meu cel sfânt! Că tot pământul este plin de cunoştinţa şi de temerea de Dumnezeu, precum marea este umplută de ape!"-

Aceasta era religia ei. Asta era ceea ce dorea acum pentru tribul ei. Era credinţa care avea să le dăruiască tuturor viaţă şi pace. Aşa că se agăţa de aceasta
în acel moment, când se ruga ca Waiyaki să se întoarcă la ea.

El veni. Nu atunci când îl aştepta ea, însă era pregătită pentru el şi se bucură. Totuşi se temea pentru el. Poate că de aceea îi bubuia inima. De aceea măruntaiele îi fuseseră cuprinse de ceva ciudat, care îi provoca deopotrivă durere şi plăcere.

Se uită la cei doi bărbaţi care stăteau faţă în faţă. îl văzu pe Waiyaki al ei umilit. Supunerea faţă de tatăl ei se lupta cu dragostea fetei pentru Waiyaki. în cele din urmă, când el se întoarse cu spatele, respins, Nyambura se ridică în picioare.

— învăţătorule! strigă ea.

Waiyaki se opri.

— Vino înapoi!

Waiyaki se supuse. însă totul era ca un vis. Până şi Joshua fu redus la tăcere de uimire. Ea chiar îl numise „învăţător".

— învăţătorul nu spune o minciună.

— Tu! Tu! Cum poţi tu să ştii asta, răzvrătită mică?

— Ştiu. Săptămâna trecută, Kamau a vrut să mă mărit cu el. L-am refuzat. A zis că mă va convinge cu frumosul, iar dacă nu, va face ceva mai rău. A zis că sunt în puterea lui şi că e singura persoană care ar putea salva...

Joshua spumega de furie. Nu o lăsă să termine. Waiyaki părea că trăieşte într-un vis. Totuşi era ofensat şi o mânie arzătoare îl îndemnă să iasă.

Afară auzi un zgomot slab. La început păruse îndepărtat, însă acum putu să audă unele cuvinte: învăţătorul... Trădător... îl cuprinse un puternic sentiment de respingere. Acum ştia că nu era dorit de trib, în ciuda a tot ce făcuse pentru dealuri. Şi îi reveniră în minte cuvintele tatălui său. *însă ei l-au respins pe Mugo,* zisese Waiyaki, cu vocea-i subţire de copil. *Lasă-i să facă ce vor. Va veni o vreme când vor striga după un salvator.*

Sosise acel moment? Era Kabonyi salvatorul după care strigau? Şi ce avea să facă Kabonyi? Urma să distrugă, cu siguranţă, ceea ce clădise Waiyaki. Dar nu. Nu putea să facă asta. Cu siguranţă exista măcar un suflet, o inimă în care prinsese rădăcini ceea ce făcuse Waiyaki. Şi profesorii care veneau! Vor continua munca lui. Glasurile care cântau moartea răsunau tot mai tare. Waiyaki se gândi că veneau spre casa lui Joshua. Intră din nou pentru a face un ultim apel disperat:

— Aveţi grijă! S-ar putea să vină încoace chiar acum.

— Pleacă, ieşi de aici! Piei, Satană!

Joshua era nespus de mâniat. îl ura pe tânăr cu ura pe care un om al lui Dumnezeu o are faţă de Satana. în încăpere se mai auzi un murmur. Apoi tăcerea se înstăpâni când Nyambura păşi spre Waiyaki, în timp ce toate privirile erau aţintite asupra ei. Waiyaki şi Joshua trebuie să fi fost amândoi uluiţi de graţia şi de tinereţea ei matură. Ea îl apucă pe Waiyaki de mână şi zise ceea ce nici o altă fată din acea vreme nu ar fi îndrăznit să spună, ceea ce nici ea însăşi n-ar fi putut să rostească în urmă cu doar câteva zile:

— Eşti curajos şi te iubesc.

Joshua se trezi din stupoare. Nu s-ar fi gândit niciodată că această fiică smerită, tăcută şi ascultătoare ar putea să fie în stare de asemenea faptă. Se repezi la ea şi fu cât pe ce să o lovească, însă îşi dădu seama

că asta era o altă ispită pe care i-o trimitea Satana. Hristos din el trebuia să biruiască în acel ceas de încercare. Waiyaki şi Nyambura erau lângă uşă.

— „Eu însă şi casa mea vom sluji Domnului, că sfânt este!"- declară Joshua, îndreptând degetul arătător de la mâna dreaptă către Nyambura. Nu eşti fiica mea. Totuşi, lasă-mă să te previn, îţi vei găsi sfârşit înainte de vreme, continuă el, glasul lui trecând de la mânia înflăcărată la un ton de regret calm. Pleacă!

Waiyaki şi Nyambura ieşiră ca într-un vis.

— N-o lăsa să plece. N-o lăsa, plângea şi zicea Miriamu, în vreme ce ceilalţi rămaseră tăcuţi, întrebându-se ce soi de blestem se abătuse asupra casei lui Joshua.

întunericul încă acoperea pământul. Pe cer, cu excepţia câtorva stelele, toate se stinseseră. Nyambura nu se mai răzvrătise niciodată până atunci. Nu atât de vădit. Acesta era primul ei act de rebeliune şi acum ştia că se află departe de puterea lui Joshua. Chemarea vocii lăuntrice, care o îndemna să meargă mai departe, chemarea pământului aflat dincolo de mâna restrictivă a lui Joshua erau prea puternice.

— Te rog, Nyambura, întoarce-te la tatăl tău, o rugă Waiyaki de îndată ce se
depărtară câţiva paşi de casă şi fură înghiţiţi de întuneric.

însă ea nu vru. Iar vocile care îl denunţau ca trădător răsunau în beznă. Waiyaki îşi aduse aminte ce-i spusese Kinuthia. Atunci fu cuprins de un impuls, la început slab, apoi din ce în ce mai puternic, astfel încât în sufletul lui Waiyaki se dădu o adevărată luptă - glasul insistent dinăuntrul lui îi spunea să fugă şi să meargă la Nairobi: acum ai obiectul dorinţei inimii tale, iar ei te-au respins. Fugi! Fugi la Nairobi şi trăieşte fericit acolo cu Nyambura! De ce nu? Nu adusese el lumina pe dealuri, deşteptând leii adormiţi pentru ca acum ei să poată striga „Trădător"? Apoi se simţi ruşinat. Nu putea să dea bir cu fugiţii. Cuvintele tatălui său străluciră din nou înaintea sa: „... salvarea va veni de pe dealuri. Un

bărbat se va ridica să salveze tribul în ceasul său de restrişte. El le va arăta calea; el îi va conduce..."

Waiyaki şi Nyambura stăteau acum pe o ridicătură de pământ care dădea spre Valea Honia. Se aflau în apropiere de casa lui Kabonyi şi vocile de acolo veneau. Waiyaki era înspăimântat şi hotărârea lui de a nu fugi se clătină. Se întoarse spre fata de lângă el şi îi spuse cu voce stăpânită:

— Acolo te aşteaptă moartea.

Ea îl luă de mână şi i-o strânse uşor. Lui Waiyaki i se încălzi sângele în vene; se simţea de parcă avea să fie purtat departe de valurile dorinţei şi de emoţie, care îi zguduiau întreaga fiinţă.

— O, învăţătorule, întotdeauna te-am iubit! Voi merge unde mergi tu. Nu mă părăsi acum.

Waiyaki o strânse la pieptul lui. Apoi coborâră încet coama Makuyu până când ajunseră la locul lor sacru.

— Hai să stăm jos, şopti el.

Se aşezară pe iarbă. Râul Honia îşi continua curgerea cu clipocitul lui monoton. Waiyaki şi Nyambura nu-l auzeau, căci trupurile lor erau cuprinse de un sunet mai puternic, ca un duduit, care le umplea inima de emoţie. Sufletele lor se uniră într-o singură nemişcare tăcută; atât de tăcută, încât respiraţia lor părea să aparţină altei lumi, diferită de a lor.

Când se ridicară să plece, Waiyaki căpătase o forţă nouă. Până şi Kinuthia, care se dusese înapoi ca să-l aştepte în colibă, fu surprins mai mult de strălucirea de pe chipurile lor decât de faptul că erau împreună. într-adevăr, Waiyaki îşi simţea sufletul, până atunci plin de dor, liniştit de prezenţa vindecătoare a fetei. Totuşi ştia că avea să fie silit să facă o alegere, o alegere între fată şi trib. în seara aceea simţea că are ceva de spus oamenilor. însă nu ştia ce. Voia un pic de odihnă, un pic de timp pentru a-şi cerceta inima în tăcere. Imaginea tatălui său îi reveni uimitor de clară. îşi aminti de călătoria aceea în Dumbrava sacră. Şi zise cu voce tare:

— Voi merge mâine acolo.

— Unde? întrebă Kinuthia.

Această întrebare îl readuse pe Waiyaki în prezent. Simţea că nu poate să explice nimic despre acea călătorie; nici măcar lui Kinuthia. în clipa aceea simţea prezenţa tatălui său peste tot: în încăpere, în întunericul de afară. Această senzaţie era la fel de vie pentru el ca prezenţa Nyamburei, care adormise în patul lui. Era foarte obosită, dar se simţea împăcată.

— Pe dealul de la sud de Kameno. La Dumbrava sacră.

— La Dumbrava sacră?

— Da. E o poveste lungă.

îi povesti lui Kinuthia totul: despre călătoria cu tatăl lui, străvechea profeţie, dar şi uimirea lui în legătură cu semnificaţia acesteia. Kinuthia rămase cu gura căscată; în el creştea o nouă veneraţie faţă de Waiyaki. Era de parcă Waiyaki ar fi fost o revelaţie, ceva care nu era de pe acest pământ.

— Ascultă aici, Kinuthia, zise Waiyaki după un lung răstimp de tăcere. Fă ceva pentru mine. Mâine trebuie să le vorbesc oamenilor chiar înainte de asfinţit. Anunţă o întrunire la râul Honia, la locul iniţierii. Acolo e teren drept. Fă rost de nişte oameni care să te ajute să răspândeşti vestea. Pe toate dealurile. Mă voi confrunta cu Kabonyi în loc deschis, în văzul tuturor. Căci nu pot să fug, Kinuthia. în minte îmi vin gânduri noi. Lucruri pe care aş fi putut să le fac şi să le spun. O, sunt atât de multe lucruri pe care nu le-am ştiut. Nu mi-am dat seama că aceste lucruri noi cereau o expresie la nivel politic. Educaţia, pentru un neam oprimat, nu e totul. însă trebuie să mă gândesc. Trebuie să fiu singur.

Totuşi vorbiră până noaptea târziu, iar Kinuthia ascultă planurile lui Waiyaki simţindu-se inspirat să facă noi eforturi şi încurajat la lucruri noi.

— N-o să te părăsesc niciodată! strigă el. Indiferent ce vor face ceilalţi, voi fi alături de tine până la capăt.

— Mulţumesc, Kinuthia. Hai să aşteptăm până mâine.

1. Noul Testament, Sfânta Evanghelie după Matei, 11:28.
2. Vechiul Testament, Isaia, 11:6-9.

Vechiul Testament, Cartea lui Iosua Navi, 24:15.Simţea o durere surdă în inimă. Era extenuat. Ţinutul se afla din nou la picioarele sale, dar nu avea atât de multă putere asupra lui ca atunci când stătuse acolo sus, copil fiind, cu tatăl lui. Soarele era sus pe cer şi nu putea să vadă Kerinyaga. Iar Dumbrava sacră părea să fie nimic mai mult decât un tufăriş obişnuit grupat în jurul smochinului. Copacul avea însă ceva straniu. Era încă imens şi avea o fermitate care avea să sfideze mereu timpul; părea, într-adevăr, să îşi bată joc de vremea schimbătoare. Waiyaki se întrebă câţi oameni înaintea lui au stat acolo unde stătea el acum, câţi au venit să aducă un omagiu acestui copac, simbolul credinţei tribului într-o putere misterioasă care conduce universul şi destinele oamenilor.

Simţea cum îl învăluie treptat acel mister. Pentru el, însă, misterul era cel reprezentat de întunericul care îi tulbura inima. Inima sa era locul în care, în singurătatea lui, Waiyaki se lupta cu forţe stranii, forţe care păreau să-l distrugă. Se întrebă de ce a venit acolo. Se întrebă ce răspunsuri spera să găsească la întrebările neformulate din mintea sa. Până şi Nyambura dispăruse din realitatea din jurul lui şi nu mai găsea în gândul la ea o alinare. Căci realitatea din jurul lui, din jurul inimii sale, era una a disperării, deoarece era conştient că lupta împotriva unor forţe pe care el însuşi nu le înţelegea; forţe pe care le simţise în aer în toată ţara. Şi îi era teamă. Poate că fugea de ceea ce nu înţelegea din cauză că îi era teamă. Ce deşteptase el pe dealuri? îşi aduse aminte de spusele lui Kinuthia: Numele tău va fi distrugerea ta.

Waiyaki se holba la ţinutul de sub el de parcă nu vedea nimic. Sub calmul dealurilor erau emoţii stranii

.Ce adusese acest necaz? Waiyaki dădea vina pe el însuşi. Avea impresia că, de fapt, lucrurile au început să meargă prost doar după marea întrunire, când l-au declarat, cu toţii, învăţătorul. De atunci, rupturile dintre diversele facţiuni se adânciseră, iar încercarea Kiamei de a incendia casele oamenilor şi de a-i ameninţa pe Joshua şi pe adepţii acestuia erau, toate, o expresie a acestei prăpăstii tot mai mari. Poate că n-ar fi trebuit să se retragă din Kiama, îşi zicea el întruna. Cum ar fi fost dacă şi-ar fi expus limpede poziţia la acea întrunire? Aceasta era acum o ocazie pierdută şi trebuia să se descurce cu ce-i oferea prezentul. Se întreba, totuşi, dacă nu cumva şi-a trădat tribul; tribul pe care vrusese să-l unească; tribul pe care vrusese să-l salveze; oamenii pe care vrusese să-i educe, oferindu-le toate beneficiile venirii omului alb.

Căci Waiyaki ştia că nu toate obiceiurile omului alb erau rele. Nici măcar religia lui nu era, în esenţă, rea. Din ea răzbătea ceva bun, ceva adevărat. însă religia, credinţa, trebuia să fie spălate, curăţate de toată ţărâna, pentru a lăsa doar ceea ce era etern. Iar acel ceva etern era adevărul, care trebuia armonizat cu tradiţiile tribului. Tradiţiile unui neam nu puteau fi înlăturate peste noapte. Asta ar fi provocat dezintegrarea. Un astfel de trib n-ar fi avut rădăcini, căci rădăcinile unui neam se află în tradiţiile sale care merg până departe în trecut, chiar până la începuturi, la Gikuyu şi Mumbi. O religie care nu ţinea deloc seamă de modul de viaţă al oamenilor, o religie care nu recunoştea crâmpeie de frumuseţe şi adevăruri în modul lor de viaţă era inutilă. Nu avea cum să fie satisfăcătoare. Nu era o experienţă vie, un izvor de viaţă şi vitalitate. Mutila sufletul omului, făcându-l să se agaţe cu fanatism de orice salvare promisă, căci altfel ar fi fost pierdut. Poate

că asta era greşit la Joshua. S-a înveşmântat cu o religie decorată şi mânjită cu tot ce însemna *alb.* A renunţat la trecutul său şi s-a rupt de acele tradiţii dătătoare de viaţă ale tribului. Şi, pentru că nu avea nimic pe care să se sprijine, ceva bogat şi ferm pe care să stea şi să crească, trebuia să se agaţe cu mâinile de orice îl învăţau misionarii despre viitorul promis.

Waiyaki se întrebă dacă el însuşi se potrivea undeva. Dar Kabonyi? Care dintre ei doi era Mesia, omul care trebuia să aducă speranţa de salvare unui popor chinuit? Dar cum putea un om să fie un salvator, când el însuşi îşi pierduse deja acel contact cu trecutul?

Muthoni încercase. Căutarea ei fusese una întru aflarea propriei mântuiri. Ea a avut curajul să încerce o reconciliere a numeroaselor forţe care voiau să o controleze. Şi-a dat seama de nevoia ei, de nevoia de a avea o viaţă sănătoasă şi frumoasă, care să o îmbogăţească şi să o facă să se dezvolte. Tatăl lui încercase şi el să armonizeze cele două căi, nu în viaţa lui, ci în cea a fiului său. Waiyaki era rezultatul acelei încercări. Da, în liniştea dealului, Waiyaki îşi dădu seama de multe lucruri. Circumcizia femeilor nu era importantă ca operaţie fizică. Era vorba de ceea ce făcea aceasta înăuntrul persoanei. Nu putea fi oprită peste noapte. Era nevoie de răbdare şi, mai presus de toate, de educaţie. Dacă religia omului alb te făcea să abandonezi un obicei, dar nu-ţi oferea altceva, de valoare egală, te pierdeai. O tentativă de rezolvare a conflictului te-ar fi omorât, aşa cum o făcuse cu Muthoni.

Waiyaki se gândi că era timpul să plece. Dumbrava sacră nu îi luminase calea. Nu prea ştia încotro se îndrepta şi ce voia, de fapt, să spună neamului său. încă era confuz. îşi aduse aminte de Nyambura şi se întrebă cum se simţea aceasta, fiind în coliba lui. Pentru o clipă, fu stăpânit de groază şi se urî pentru că plecase din colibă. Dacă au venit şi au luat-o cu forţa? Dacă Joshua s-a dus să-l reclame la garnizoana guvernamentală? Se întrebă din nou dacă n-ar trebui să fugă şi, pe când cobora dealul, aruncă o privire în zare. Avu o viziune cu multiplele

posibilităţi şi oportunităţi care existau acolo, departe de dealuri. Poate că într-o bună zi avea să se ducă acolo. Poate că într-o bună zi avea să-şi unească forţele cu bărbaţii din Muranga, Kiambu şi Nyeri şi, într-un singur glas, aveau să-i spună omului alb: „Pleacă!". Brusc, Waiyaki îşi dădu seama ce voiau coamele. Simţi deodată, mai puternic ca niciodată, ruşinea unui popor căruia i se lua pământul, dar era forţat să muncească pe acelaşi pământ; simţi umilirea de a plăti impozite pentru o guvernare despre care nu ştia nimic.

Da. Kiama avea dreptate. Oamenii voiau acţiune acum. Tulburările de pe dealuri erau o trezire cauzată de ruşinea şi umilirea aduse de situaţia în care se găseau. Izolarea lor fusese încălcată. însă de ce fel de ce acţiune era nevoie? Ce trebuia să facă el acum? Cum putea să adune oameni într-o organizaţie politică, când ei erau atât de dezbinaţi de conflicte, când în jur tot ce vedeai era doar lipsă de unitate? Ştia acum pentru ce avea să militeze dacă va mai avea vreodată ocazia: educaţie pentru unitate. Unitate pentru libertate politică.

O vreme, această viziune îi înflăcără inima de speranţă şi nerăbdare. îşi iuţi coborârea, dorindu-şi să meargă la oameni şi să le comunice această nouă viziune. Educaţie, Unitate, Libertate Politică. Apoi veni îndoiala. Dacă îi vor cere să renunţe la Nyambura? Dacă... - nu voia să se gândească la asta. Va lupta pentru unitate, iar Nyambura era parte din această luptă. Dacă o pierdea pe Nyambura, şi el ar fi fost pierdut. Waiyaki lupta acum pentru salvarea lui.

Veniseră mulţi oameni la locul întâlnirii. Erau femei, copii şi bătrâni, nedumeriţi de chemarea urgentă pe care o primiseră de la mesagerii lui Kinuthia. Veniseră pentru că voiau să audă ce avea de spus învăţătorul lor şi pentru că auziseră lucruri pe care nu puteau să le creadă. Cei mai mulţi dintre ei se agăţau încă de imaginea învăţătorului pe care îl ştiau; învăţătorul în care aveau încredere, în care credeau, un om pe care-l puteau urma întotdeauna, oriunde. Cum să poată crede că el i-ar trăda? Cum să poată crede această poveste despre căsătoria lui

cu o fată necircumcisă, o fiică a lui Joshua, duşmanul tribului? Waiyaki trezise în ei noi viziuni, noi dorinţe, noi aspiraţii. Le redase demnitatea ca trib şi le oferise educaţia omului alb atunci când misionarii vruseseră să le refuze această înţelepciune. Waiyaki fusese mai isteţ decât misionarii. Depusese jurământul de loialitate faţă de puritatea tribului. Asta fusese un exemplu pentru ei toţi. Putea el să îşi încalce jurământul, putea face aşa ceva?

Aşteptau cu răbdare în soarele care le încingea capetele goale, cu transpiraţia şiroindu-le pe spate. Aşteptau totuşi. Erau acolo şi Kabonyi, şi bătrânii înţelepţi din Kiama, şi tinerii bărbaţi ai tribului. Aşteptau cu toţii venirea lui Waiyaki. îşi hrăneau inimile cu gândurile lor tainice şi aşteptau cu nerăbdare sosirea lui, ştiind că aceasta era ziua judecăţii. Momentul iniţierii urma să fie a doua zi, chiar în acel loc, iar în seara aceea aveau să se desfăşoare dansurile şi cântecele. Asta în timp ce Joshua şi adepţii lui aveau să cânte, seara, pentru Hristos al lor, care se năştea în noaptea aceea. însă la întrunire nu cânta nimeni, nu dansa nimeni. Aşteptau să audă ce le va zice învăţătorul lor.

Kabonyi şi unii dintre bătrânii înţelepţi stăteau separat într-un grup şi tremurau din cauza secretului pe care-l ştiau. Las' să aştepte oamenii. Kabonyi era hotărât să câştige sau să moară. Căci ştia că victoria lui era victoria tribului; că tribul era ameninţat acum de Waiyaki. Iar el îl ura crunt pe Waiyaki şi identifica această ură cu mânia tribului împotriva impurităţii şi trădării. Pentru el, aşadar, aceasta nu era o luptă personală. Era o continuare a luptei care existase întotdeauna între Makuyu şi Kameno. Căci liderii din Kameno dăduseră greş; nu făcuseră decât să trădeze poporul. Coamele aveau să se ridice şi să ceară răzbunare. Kabonyi se simţea instrumentul acelei răzbunări. El era salvatorul pe care-l aşteptau oamenii. Deoarece şi el se lupta cu forţele deşteptate în popor. Cum ar fi putut el să înţeleagă că poporul nu voia să meargă îndărăt, că dealurile nu mai doreau să rămână izolate? Cum ar fi putut el să ştie că forţele care-i mânau pe oameni să năzuiască

la un viitor mai bun, care le ofereau acum o nouă conştientizare, erau precum demonii, măturând întreaga ţară, aşa cum zisese Mugo, de la orizontul care atingea marea până la celălalt orizont, care atingea apa?

Soarele apunea şi nerăbdarea îi făcea pe oameni să se agite. Unii, printre care şi un grup de adepţi ai lui Joshua, stăteau sus pe deal. Nu coborâseră încă. Miriamu se afla printre ei. Şi ea credea că urma să se întâmple ceva şi plângea pentru fiica ei; plângea, de asemenea, fiindcă ştia că e slabă şi nu poate să facă nimic. Deodată, oamenii care stăteau pe dealuri sau sus pe pantă văzură flăcările uriaşe, galbene, născute de soarele care asfinţea. Flăcările păreau foarte departe, iar copacii şi ţinutul fură cuprinşi de văpăi. Oamenii se temură.

Kinuthia se temu şi el şi, o vreme, avu o imagine fugară cu Waiyaki şi Nyambura cuprinşi de acele flăcări. Ţipă şi se învinovăţi pentru că nu reuşise să- 1 ajute pe Waiyaki. Nyambura fusese furată din coliba lui Waiyaki şi el ştia că aceasta se afla în mâinile lui Kabonyi şi ale Kiamei. Cum ar putea să-i transmită asta lui Waiyaki? Cum va primi vestea Waiyaki? Decise să-l lase pe Waiyaki să înfrunte mulţimea şi să-şi ducă lupta nestânjenit de teama pentru Nyambura. Apoi, de undeva, oamenii începură să scandeze: „A plecat - trădătorul". Kinuthia se cutremură şi se întrebă dacă Waiyaki nu va apărea. Dacă nu apărea, atunci viaţa lui Kinuthia va fi în pericol, căci mânia oamenilor se va întoarce împotriva sa. Asudă de frică în timp ce oamenii strigau: „Căutaţi-1!". Kabonyi şi acoliţii săi erau cei care strigau: „Trădătorul".

Mulţimea era mare şi veneau tot mai mulţi oameni. Apoi se auzi o şoaptă care îi făcu pe toţi să se ridice de emoţie: „învăţătorul! învăţătorul! învăţătorul!". Apoi se aşezară din nou pe pământ şi îl lăsară pe Waiyaki să

treacă; capul şi umerii lui largi se profilau cuprinse de vâlvătaia razelor galbene care cădeau printre copaci. Arăta puternic şi frumos şi, pe ambele maluri ale râului Honia, oamenii stăteau încordaţi. în timp ce el păşea spre ridicătura de pământ unde se afla Kiama, acolo unde avea să-i fie hotărât destinul, se lăsă o tăcere adâncă

.Până şi Waiyaki fu tulburat de acea tăcere profundă care se pogorî peste întreaga întindere. îşi putea auzi bătăile inimii. *Nu trebuie să mă tem,* îşi zise el. Şi stătu pe ridicătura de pământ, uitându-se la oameni, la feţele şi la ochii lor în aşteptare. *Salvarea va veni de pe dealuri.* Văzu că a venit multă lume, umplând locul de iniţiere şi pantele dealurilor. Unii se urcaseră în copaci. *Se va ridica un om care va salva neamul în ceasul său de restrişte.* îşi aduse aminte de tatăl lui, de Mugo wa Kibiro, Wachiori, Kamiri, Gikuyu şi Mumbi. Şi îşi reaminti Kerinyaga aşa cum o văzuse în acea zi măreaţă cu tatăl lui. Voi *privi înspre dealuri, de unde vine ajutorul meu.* Waiyaki se ruga să dispară frica rece care i se cuibărise în stomac. Kameno şi Makuyu păreau să-l privească atent, gata să-l lovească. *El le va arăta calea; el îi va conduce.*

Waiyaki îşi dădu imediat seama că acesta era ceasul, ceasul de restrişte. Tribul avea nevoie de el atunci. Nyambura avea nevoie de el atunci. Şi, de asemenea, el avea nevoie de sine însuşi. Kabonyi era un element distructiv. Nu cunoştea calea. însă Waiyaki era pregătit, se afla acolo ca să meargă împreună cu oamenii, să bâjbâie în beznă, poate, dar împreună, căutând lumina, căutând calea. îşi aminti că acela era locul în

care şi-a vărsat sângele; acela fusese un legământ, iar acum era pregătit să apere acel pământ.

începu să vorbească. La început, ţinu un mic discurs; le mulţumi că au venit; îi rugă să fie îngăduitori cu el. Fusese uimit de evenimentele recente de pe dealuri; o astfel de ură şi rivalitate avea să distrugă poporul. Expuse pe scurt strădaniile sale în slujba tribului, mai ales în anul acela, care se apropia de sfârşit. Era anul care văzuse transformarea dealurilor, un an care trezise leii adormiţi. Le spuse despre încercările sale de a găsi mai mulţi dascăli. Reuşise acest lucru, deşi era o sarcină dificilă. însă atunci când venise înapoi, fusese acuzat de Kiama că ar fi trădător

.— Unii, zise el, ieşiseră noaptea afară, strigând că el e un trădător. Să iasă acum acei oameni în faţă şi să-l acuze în mod public. Dacă a greşit cu ceva faţă de dealuri, oamenii vor şti ce să-i facă.

Scurta lui cuvântare fu salutată cu un strigăt puternic de „învăţătorul". Unii strigau: „învăţătorul are dreptate!", deşi nu ştiau în legătură cu ce avea acesta dreptate. Alţii strigau: „Să iasă Kabonyi în faţă!". Iar Kabonyi se ridică plin de demnitate. Lupta lor neterminată era acum luată de la cap.

El a fost cândva adeptul lui Joshua. Acum era Conducătorul Kiamei şi trăia în Makuyu. Vorbea cu autoritatea unui bărbat care cunoaşte influenţele tainice, bune şi rele, din inimile oamenilor şi din ţară. Acuzaţia sa cea mai importantă era că Waiyaki era impur. Avea *thahu* şi, dacă ar continua să îi înveţe pe oameni, învăţătura sa ar fi întuneric în loc de lumină. Când o fată pe nume Muthoni a murit din cauză că era pedepsită de spiritele rele, Waiyaki o dusese la spitalul omului alb din Siriana, iar apoi nu a fost niciodată purificat. Cum el era conducătorul lor, *thahu*-ul lui pedepsise tribul. Iar acum tribul trebuia să ia măsuri. Căci Waiyaki era o ameninţare mai mare decât îşi dădeau oamenii seama. Era în cârdăşie cu omul alb, care a adus o religie secretă pentru a-i linişti pe oameni în timp ce pământul le era luat de fraţii lor. Iar impozitele? Cine nu se plângea acum de impozitele împovărătoare impuse asupra bărbaţilor şi femeilor? Descrise numeroasele călătorii secrete ale lui Waiyaki la Siriana sub pretextul de a face rost de mai mulţi dascăli pentru trib. Când Kiama a spus că ar trebui ca poporul să ia armele contra garnizoanei guvernamentale (era foarte mică, oricum, nu ar fi fost greu de cucerit), Waiyaki s-a opus şi a strigat: „Educaţie! Educaţie!". Ne va da educaţia pământul înapoi? Să răspundă la asta.

Se aşeză. Waiyaki observă că Kabonyi a evitat cu grijă orice referire la Joshua sau Nyambura. De ce? Se gândi că va evita şi el să

aducă în discuţie numele Nyamburei, dar avea să vorbească despre unitate. Acum sau nu va mai avea niciodată un alt prilej.

Cuvântarea lui Kabonyi fusese întâmpinată la început cu o tăcere împietrită şi apoi cu murmure. Soarele cobora încet spre asfinţit.

Glasul lui Waiyaki fu calm şi convingător. Ochii îi străluceau şi în el începu să se işte mânia. Căci acum ştia, fără umbră de îndoială, că Kabonyi era hotărât
să-l vadă distrus.

— Ce vrea Kabonyi? întrebă el. Cine l-a urmat primul pe omul alb şi a îmbrăţişat noua credinţă? Cine a trădat tribul când Makuyu, Kameno şi celelalte coame ar fi putut să se ridice la luptă, cu armele în mâini, împotriva omului alb?

Se întoarse spre oameni şi, în cuvinte simple, le reaminti istoria lor:

— Era înainte de Agu şi Agu, la începutul lucrurilor, când Murungu, Creatorul, le-a dat naştere lui Gikuyu şi Mumbi, tatăl şi mama tribului. I-a pus pe pământul sfânt din vârful lui Kerinyaga şi le-a arătat tot ţinutul. V-amintiţi ce le- a spus, marea promisiune pe care a făcut-o strămoşilor noştri! „Acesta este pământul pe care vi-l dau, ţie, bărbatule şi femeii tale. Este al vostru să-l stăpâniţi şi să-l cultivaţi, al vostru şi al urmaşilor voştri." Pământul era fertil şi pe el creşteau toate fructele, iar miere era din belşug. Când îi aduse la Kameno, văzură că pământul era frumos. Erau fericiţi şi, cu mulţumire în suflet, îl urmară pe Murungu la Mukuruwe wa Gathanga, unde îi ţinu. Iar acum, noi, care suntem descendenţii celor nouă fiice ale lui Gikuyu şi Mumbi, suntem dezbinaţi de conflicte şi rivalităţi.

Vorbi despre marii eroi ai tribului şi îi pomeni pe Demi na Mathathi, Wachiori, Mugo wa Kibiro şi Kamiri. Le spuse despre victoriile măreţe pe care aceşti eroi le-au obţinut în faţa tribului Masai şi a altor triburi duşmane.

— Astfel de victorii măreţe au fost posibile pentru că dealurile erau unite. Oamenii erau uniţi în ceas de nevoie, dăruindu-şi unul altuia căldura atingerii lor, forţa sângelui lor.

Le spuse despre Mugo wa Kibiro şi profeţia sa despre venirea unui neam cu haine ca fluturii.

— însă oamenii l-au respins. Iar când a venit omul alb, între Kameno şi Makuyu a apărut invidia. Nu v-aţi unit. Şi l-aţi lăsat pe omul alb în pace. Acum, în loc să-i învăţaţi obiceiurile şi să vă strângeţi laolaltă, pentru ca, uniţi, să putem să-l alungăm, Kabonyi şi alţi câţiva strigă după răzbunare împotriva lui Joshua şi a adepţilor săi. Asta e ceea ce am venit să vă spun astăzi. Suntem cu toţii copiii lui Mumbi şi trebuie să luptăm împreună în cadrul unei singure mişcări politice, altfel vom pieri, iar omul alb va rămâne întotdeauna în spinarea noastră. Poate o casă dezbinată să rămână în picioare?

— Nuuu, răcniră toţi la unison.

— Atunci trebuie să fim uniţi. Trebuie să punem capăt străvechii duşmănii.

Oamenii păreau mişcaţi, iar când Waiyaki se aşeză, ei strigară toţi ca unul:

— învăţătorul! învăţătorul!

Când Kabonyi se ridică să vorbească, lumea începu să se împingă spre el, ca şi cum ar fi fost animată de dorinţa de a-l sfâşia în bucăţi. Şi ar fi făcut asta şi poate că acesta ar fi fost sfârşitul ameninţărilor la adresa învăţătorului lor dacă Waiyaki nu ar fi oprit mulţimea.

— Nu! Nu! strigă el. Nu vă atingeţi de el.

Era de parcă, în acel moment, Waiyaki şi-ar fi dat seama că Kabonyi şi Kiama erau şi ei, într-un fel, o expresie a simţămintelor şi dorinţelor tribului.

îi dădură ascultare învăţătorului lor, salvatorului lor, ca şi cum ar fi spus: Nu vom renunţa niciodată la tine. Iar Kinuthia se gândi să

înainteze şi să-l prevină pe Waiyaki, însă fu cuprins de o mare spaimă, care-i slăbi genunchii atât de tare, încât nu se mai putu mişca din locul în care stătea, şi încercă să se ascundă în mulţime de parcă n-ar fi vrut să fie asociat cu învăţătorul. Cât despre Waiyaki, el rămase uimit, deoarece nu ştia că are o asemenea putere asupra oamenilor.

Nici măcar nu reuşi să asculte ce spunea Kabonyi despre ruptura cu misiunile şi despre puritate. Abia când Kabonyi pomeni ceva despre jurământ, Waiyaki deveni atent. Şi descoperi că toţi ceilalţi erau atenţi la Kabonyi, care vorbea acum cu o voce spartă, plină de mâhnire. încălcarea jurământului era una dintre cele mai grave crime pe care le putea comite cineva. O astfel de persoană era condamnată la nimicire.

Oamenii ştiau că Waiyaki depusese jurământul cerut de Kiama de a nu molipsi tribul cu impuritate şi de a nu dezvălui niciodată secretele Kiamei, secrete care se refereau la destinul politic al dealurilor. Aşa că, atunci când Kabonyi zise că Waiyaki şi-a încălcat jurământul, lumea urlă:

— Nuuu!

Cum să poată crede aşa ceva? Cum să creadă că Waiyaki era în cârdăşie cu Joshua pentru distrugerea coamelor?

— Nuuu! strigară ei din nou.

Waiyaki îşi aminti de Nyambura, care rămase acasă, şi îi fu teamă. Voia să se întoarcă la coliba lui să vadă dacă fata era în siguranţă. Apoi se gândi la Kinuthia. Nu-l zărise la întrunire. Poate că era cu Nyambura. Se simţi uşurat şi ascultă în continuare spusele lui Kabonyi.

— Pot să vă dovedesc, dincolo de orice îndoială, că el este omul lui Joshua, în ciuda jurământului său.

— Dovedeşte! Dovedeşte! strigară ei.

Kabonyi aşteptă să se potolească agitaţia, apoi zise:

— Se căsătoreşte cu fiica lui Joshua.

Pretutindeni se lăsă din nou o tăcere grea, după care urmară strigătele:

— Nu! Nu învăţătorul!

Waiyaki tremură uşor şi aşteptă, cu teamă, deşi nu ştia de ce se temea. Vru să se ridice şi să le vorbească oamenilor, să le povestească despre Nyambura şi despre cum s-a dus el să o salveze, dar genunchii i se înmuiară când o văzu pe Nyambura în lumina crepusculului, adusă de Kamau şi de alţi doi tineri. Fu silită să stea înaintea oamenilor.

— Lăsaţi-l să se dezică de ea, lansă Kabonyi provocarea, care ricoşă în urechile oamenilor, spre Makuyu şi Kameno, în copacii care aşteptau răbdători şi în păsările care nu scoteau nici un sunet. Iar râul Honia continua să curgă prin Valea Vieţii, clipocind, murmurând un cântec necunoscut.

„Nu va fi nici o nenorocire şi nici un prăpăd în tot muntele Meu cel sfânt!

Că tot pământul este plin de cunoştinţa şi de temerea de Dumnezeu, precum

marea este umplută de ape!

Iar lumea striga „Jurământul! Jurământul!", de parcă îl avertizau pe învăţătorul lor. Waiyaki se ridică şi ochii lui se întâlniră cu cei ai Nyamburei. îşi aminti de ea stând chiar în acel loc, cu acel prilej când se ruga singură; fusese ziua când o ţinuse prima oară în braţe. Arăta frumoasă acum. Semăna cu un miel pe altarul de sacrificiu. Şi Waiyaki ştiu că nu ar putea să se dezică de ea acum, că nu ar putea să se dezică de dragostea lui pentru ea.

Urmă un lung răstimp de tăcere. Oamenii îşi ţineau răsuflarea. Waiyaki se gândi să ţină o cuvântare. Apoi acest gând se îndepărtă şi nu mai putu să audă decât provocarea lansată de Kabonyi. Cum ar putea să se dezică acum de ea? Cum...? O luă de mâini şi tăcerea care urmă fu apăsătoare. Nyambura simţi o căldură şi o siguranţă care-i

alungară îndoielile şi care înlăturară toată suferinţa acelei zile. Cum s-a putut îndoi ea de învăţător? Chiar şi Waiyaki simţi o forţă nouă care alunga gândurile amare legate de întrebarea de ce depusese jurământul. Totuşi jurământul nu spunea că nu ar trebui să iubească. Asta era ceea ce voia să le zică oamenilor. însă când dădu să deschidă gura, o femeie strigă:

— Jurământul! iar strigătul fu preluat de ceilalţi ca o supapă la simţămintele apăsătoare care-i împovărau.

Cum putea să-i trădeze învăţătorul lor? Cum putea el să lucreze pentru unitatea şi puritatea tribului, apoi să se însoare cu o fată care nu era circumcisă? Cum putea să le facă asta?

Waiyaki încercă să-i liniştească, dar ei nu vrură să asculte. Strigau doar „Jurământul!" şi strigătul lor era repetat, ca un ecou, în pădure. Cum putea să le spună el acum că nu i-a trădat, dar că nu asta era ceea ce înţelegea el prin unitate; că nu se afla în cârdăşie cu Joshua? Cum putea el să le spună că voia să slujească dealurile, că voia să-i conducă la realizarea unei mişcări politice care să zguduie întreaga ţară, care să-i zică omului alb „Pleacă!"? Privi în depărtare şi îi văzu pe copiii pe care îi ajutase în setea lor de învăţătură; pe dascălii care veneau; pe Kinuthia... Şi se întrebă: „Unde e Kinuthia?". Apoi, cu îndoială, o îndoială care- 1 paraliză, făcându-l să amuţească de durere câteva clipe: L-a trădat Kinuthia? Era Kinuthia mână în mână cu Kabonyi?

Un bătrân înţelept se ridică în picioare. Waiyaki nu reuşi să audă ce zicea, căci mintea îi era plină de multe gânduri şi îndoieli care apăreau şi dispăreau. Waiyaki şi Nyambura aveau să fie daţi pe mâna Kiamei, care urma să-i judece şi să decidă ce era de făcut. Era cel mai bun lucru, zise bătrânul înţelept, iar mulţimea îi răspunse strigând „Da", de parcă povara judecării învăţătorului lor ar fi fost luată de pe umerii lor.

Plecară repede, bucuroşi că el era ascuns de întuneric. Căci nu voiau să se uite la învăţător şi nu voiau să-şi citească vinovăţia unul pe chipul altuia. Şi nici nu voiau să vorbească unul cu altul, căci ştiau prea bine ce îi făcuseră lui
Waiyaki; şi totuşi nu voiau să ştie.

Ţinutul era tăcut acum. Cele două coame stăteau una lângă alta, ascunse în beznă. Iar râul Honia curgea între ele, prin Valea Vieţii, clipocitul lui ridicându- se deasupra liniştii întunecate, ajungând în inima neamului din Makuyu şi Kameno.

1. Vechiul Testament, Isaia, 11:9.